

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: historie
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Historie se zaměřením na vzdělávání
Český jazyk se zaměřením na vzdělávání

Josef Mašín – varnsdorfský občan Josef Mašín – Citizen of Varnsdorf

Bakalářská práce: 12-FP-KHI-118

Autor:
Lenka Pondělíčková

Podpis:

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Lozoviuková, Ph.D.

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
98	0	15	8	88	1

V Liberci dne:
25. 7. 2012

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lenka PONDĚLÍČKOVÁ**
Osobní číslo: **P09000500**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obory: **Historie se zaměřením na vzdělávání**
Český jazyk se zaměřením na vzdělávání
Název tématu: **Josef Mašín - varnsdorfský občan**
Zadávací katedra: **Katedra historie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je na základě syntézy a analýzy dostupných pramenů a literatury charakterizovat významnou osobnost Varnsdorfu Josefa Mašína, kterému zatím nebyla badateli věnována výrazná pozornost. Sledován bude jeho životní osud od narození až do jeho smrti. Josef Mašín působil v řadě významných funkcí města. V letech 1954 - 1969 a 1990 zastával post předsedy Městského národního výboru Varnsdorf. V době normalizace byl jako jeden z představitelů tzv. reformních komunistů uvězněn. Po roce 1989 se aktivně vrátil na politickou scénu města. Hlavní těžiště výzkumu leží v analýze politické činnosti jmenovaného.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

CUHRA, Jaroslav. Trestní represe odpůrců režimu v letech 1969 - 1972. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 1997. 154 s. ISBN 80-85270-64-1

KAPLAN, Karel - PALEČEK, Pavel. Komunistický režim a politické procesy v Československu. 1.vyd. Brno: Barrister a Principal 2001. 253 s. Pozvání komunistické minulosti. ISBN 80-85947-75-7.

KOUDELKA, František. Státní bezpečnost 1954 - 1968. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 1993. 217 s. ISBN 80-85270-27-7

MADRY, Jindřich. Sovětská okupace Československa, jeho normalizace v letech 1969-1970 a role ozbrojených sil. 1.vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 1994. 169 s. Sešity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR; sv. 16. ISBN 80-85270-30-7

MAŇÁK, Jiří. Čistky v Komunistické straně Československa 1969 - 1970. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 1997. 127 s. Sešity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR; sv. 28. ISBN 80-85270-59-5

RUPNIK, Jacques. Dějiny Komunistické strany Československa. Od počátku do převzetí moci. 1. vyd. Praha: Academia 2002. 284 s. ISBN 80-200-0957-4

Varnsdorf, město průmyslu a zahrad. 1. vyd. Česká Lípa: TOS Varnsdorf 2003. 440 s. ISBN 80-239-0276-8

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Kateřina Lozoviuková, Ph.D.

Katedra historie

Datum zadání bakalářské práce:

29. dubna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

27. dubna 2012

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Milan Svoboda, Ph.D.

vedoucí katedry

V Liberci dne 29. dubna 2011

Čestné prohlášení

Název práce: Josef Mašín – varnsdorfský občan
Jméno a příjmení autora: Lenka Pondělíčková
Osobní číslo: P09000500

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložila elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedla jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 25. 7. 2012

Lenka Pondělíčková

Poděkování:

Především chci poděkovat vedoucí své bakalářské práce Mgr. Kateřině Lozoviukové, Ph.D. za vedení práce a podnětné připomínky. Velké díky náleží také Mgr. Václavu Kotrmanovi za jeho cenná doporučení a jazykové korektury. Dále děkuji všem, kdo mi poskytli informace potřebné k napsání této práce. V neposlední řadě bych chtěla na tomto místě poděkovat svým rodičům a vůbec celé rodině. Ti všichni mě během této práce i po celou dobu studia podporovali.

Anotace

Josef Mašín – varnsdorfský občan

Předmětem bakalářské práce je varnsdorfský občan Josef Mašín, který se jako předseda městského národního výboru výrazným způsobem zapsal do historie města. Mašínova politická kariéra vrcholila v roce 1954, kdy byl poprvé zvolen předsedou městského národního výboru. V následujících patnácti letech se zasloužil o budování a zvelebování města. Od roku 1969 začala jeho politická perzekuce, která neskončila ani jeho uvězněním na přelomu let 1970 a 1971. Po propuštění z výkonu trestu byl ještě několikrát napadán za delikty, jež údajně spáchal během svého předsednictví. V roce 1975 podepsal spolupráci s československou kontrarozvědkou a jeho život se začal ubírat zcela jiným směrem. V roce 1984 s ním byla spolupráce ukončena a Josef Mašín se stáhl do ústraní. V roce 1990 byl na krátko opět zvolen předsedou Městského národního výboru ve Varnsdorfu. Zemřel v roce 2000 a byl pochován na tamějším hřbitově.

Klíčová slova: Josef Mašín, městský národní výbor, Varnsdorf, volby, spolupráce, komunismus, politická perzekuce

Abstract

Josef Mašín – Citizen of Varnsdorf

The subject of this baccalaureate thesis is a Varnsdorf citizen Josef Mašín, who as chairman of the Municipal National Committee went significantly down in the city's history. Mašín's political career culminated in 1954 when he was first elected Chairman of the Municipal National Committee. In the next fifteen years, he was credited with the creation and cultivation of the city. Since 1969, his political persecution began and didn't stop even until his imprisonment in the turn of 1970 and 1971. After his release from prison, he was attacked several times for offences which he had as chairman of the committee allegedly committed. In 1975, he signed collaboration with the Czechoslovak counter-intelligence, and his life began to take a completely different direction. In 1984, his cooperation was terminated and Josef Mašín retreated into seclusion. In 1990, he was again for a short period elected chairman of Municipal National Committee in Varnsdorf. He died in 2000 and was buried in the cemetery of the same town.

Keywords: Josef Mašín, city national committee, Varnsdorf, choice, collaboration, communism, political persecution

Obsah

1 Úvod	8
2 Rozbor pramenů a literatury	10
2.1 Kritika pramenů	10
2.2 Kritika literatury	13
3 Raný život Josefa Mašína do jeho zvolení předsedou MNV Varnsdorf	15
4 Josef Mašín jako komunista	19
4.1 MNV Varnsdorf a zvolení Josefa Mašína jeho předsedou	19
4.2 Činnost MNV Varnsdorf za předsednictví Josefa Mašína	25
5 Josef Mašín jako vězeň	40
5.1 Myšlenkový převrat	40
5.2 Počátky perzekuce Josefa Mašína	41
5.3 Soudní procesy a uvěznění Josefa Mašína	44
6 Josef Mašín a jeho spolupráce s bezpečnostními složkami a orgány ministerstva vnitra	50
6.1 Spolupráce Josefa Mašína s bezpečnostními složkami v době jeho předsednictví na MNV Varnsdorf	50
6.2 Josef Mašín po propuštění z vězení a jeho spolupráce s bezpečnostními složkami	53
7 Život Josefa Mašína po roce 1989	62
8 Závěr	64
9 Seznam použitých pramenů a literatury	66
9.1 Odborné monografie	66
9.2 Časopisecké, sborníkové a novinové studie	67
9.3 Archivní prameny	67
9.4 Tištěné prameny	68
9.5 Diplomové práce	68
9.6 Internetové zdroje	68
9.7 Orální historie	69
9.8 Osobní archiv Ludmily Mašínové	69
9.9 Jiné	70
Seznam zkratk	71
Seznam příloh	72
PŘÍLOHY	73

1 Úvod

Práce shrnuje nejen soukromý, ale především veřejný život Josefa Mašína, jenž výrazně ovlivnil historii města Varnsdorf v 2. pol. 20. stol. Osobě Josefa Mašína zatím nebyla badateli věnována větší pozornost, většina informací týkajících se jeho života je proto dostupná pouze v podobě stručných studií a článků na stránkách regionálních tisků nebo sborníků. Převážně se jedná o velmi strohé informace, jež ani zdaleka nemohou rekonstruovat jeho skutečný život.

Hlavní těžiště výzkumu spočívalo v analýze pramenů uložených ve Státním okresním archivu v Děčíně, ve kterém mě zajímala především Kronika města Varnsdorf a fond Městského národního výboru (dále jen MNV) Varnsdorf, z nichž jsem čerpala informace především obecného charakteru. Dále jsem pracovala s materiály z Archivu bezpečnostních složek v Praze (dále jen ABS), jenž posloužil jako zdroj informací týkajících se jednak soukromého života Josefa Mašína, ale také Josefa Mašína jako spolupracovníka s bezpečnostními složkami. Dalším důležitým zdrojem informací byly soudní spisy, jež mi poskytla druhá žena Josefa Mašína.

Cílem bakalářské práce je na základě analýzy a syntézy dostupných pramenů a literatury zrekonstruovat život Josefa Mašína, jenž patří k významným osobnostem města Varnsdorf. Využila jsem také metody orální historie, díky níž jsem získala další pramenné podněty.

Z dostupných informací jsem se snažila co nejkomplexněji a kriticky zrekonstruovat život Josefa Mašína. Je líčen na základě fakt, nicméně v práci nechybí ani několik zamyšlení nad touto osobou. Ne všechny prameny mi mohly poskytnout objektivní informace, proto jsem se snažila s nimi zacházet co nejkritičtěji a případně je doplnit vlastním komentářem. Život Josefa Mašína je popisován na pozadí města Varnsdorf a vše je z hlediska celorepublikového kontextu. V mnohých situacích vývoj ve Varnsdorfu často pouze kopíroval vývoj v ostatních částech Československa.

Celá práce je rozdělena do pěti hlavních kapitol. V první kapitole analyzuji raný život Josefa Mašína až do roku 1954, tedy do doby, kdy byl na vrcholu své politické kariéry a kdy se stal poprvé předsedou Městského národního výboru ve Varnsdorfu, kde zůstal pak dalších patnáct let. Současně je v této kapitole nastíněna problematika poválečných voleb a doby 50. let 20. stol. v Československu.

Druhá kapitola se zabývá Mašínem jako komunistou a je rozdělena na dobu před zvolením Mašína předsedou Městského národního výboru ve Varnsdorfu a na období,

jež se týkalo především Mašina během jeho předsednické funkce. V podkapitole zabývající se dobou, než byl Mašin zvolen, je stručně interpretována problematika národních výborů obecně. Dále jsou v této části podrobně popsány volby, během nichž se Mašin dostal k moci. Další podkapitola se zabývá především činností Městského národního výboru za předsednictví Josefa Mašina. Zde jsou vylíčeny nejdůležitější změny, které se ve městě v tuto dobu odehrály a které jsou pro Varnsdorf signifikantní dodnes. Vše je vyobrazováno z činnosti národního výboru, ale předpokladem je, že velké zásluhy nesl právě Josef Mašin jako jeho předseda. Přesto je zřejmé, že zájem na městě mohli mít i ostatní členové výboru. Tato kapitola se zabývá problematikou do srpna 1968, což bylo pro život Mašina v mnohém zlomové období.

Další kapitola se zaměřuje na Mašina jako vězně. V jedné podkapitole je zobrazen jeho myšlenkový převrat, kdy se postupně z komunisty stalinistického typu přiklání spíše k tzv. reformním komunistům, v druhé podkapitole jsou popsány výhradně počátky Mašinovy perzekuce. Soudní procesy, jež vrcholily uvězněním Mašina, jsou nastíněny ve třetí podkapitole.

Předposlední kapitola se zabývá spoluprací Mašina s bezpečnostními složkami. Nejprve analyzuje jeho spolupráci v době jeho předsednictví a poté spolupráci s kontrarozvědkou po jeho propuštění z vězení. Poslední kapitola se věnuje Mašinově činnosti po roce 1989 a nastiňuje poslední fázi jeho života.

Práce by měla přispět k lepšímu zmapování života varnsdorfského politika a občana, jenž se výrazným způsobem zapsal do historie severočeského města v 2. pol. 20. stol. a o němž existuje řada mýtů. Josef Mašin je i dnes na veřejnosti prezentován spíše v pozitivním světle, přesto je důležité si uvědomit, že Mašin byl i osobou kontroverzní, neboť jeho vrcholná politická kariéra začala v padesátých letech.

Věřím, že se podaří alespoň částečně zaplnit toto prázdné místo v regionální historii.

2 Rozbor pramenů a literatury

2.1 Kritika pramenů

Jelikož k osobě Josefa Mašína doposud nevyšla žádná monografie (jen drobné články v regionálních novinách a sbornících), při rekonstrukci jeho života jsem pracovala převážně s archivními materiály a jinými historickými prameny.

Hlavním pramenem pro zpracování daného tématu se staly dokumenty nacházející se ve Státním okresním archivu v Děčíně a dokumenty, jež jsou uloženy v Archivu bezpečnostních složek v Praze.

Z děčínského archivu jsem využila především Kroniku města Varnsdorf¹, ve které je podrobně zaznamenána zásadní činnost MNV Varnsdorf pod vedením Josefa Mašína, ale také situace a některé důležité momenty v historii města. Jelikož kronikáři se během sledovaného období několikrát měnili, nebylo vždy jednoduché se v kronice zorientovat. Je psána ručně, tudíž byly poznámky mnohdy méně čitelné, často se objevovaly kronikářovy nedostatky v podobě zkomolenin jmen apod. Pokud se např. nějaké jméno objevilo ve dvou či více podobách a předpokládala jsem, že se jedná o tutéž osobu, snažila jsem se na to upozornit přímo v textu. Dále bylo nutné ke kronice přistupovat velice kriticky, jelikož byla psána v době komunistického režimu, tudíž je zřejmé, že neposkytovala vždy objektivní informace.

Z děčínského archivu jsem dále využila korespondenci vedenou MNV ve Varnsdorfu týkající se rekonstrukce Hrádku², výstavby kina Panorama³ a budování hraničního přechodu.⁴ Tuto korespondenci lze nalézt ve fondu MNV Varnsdorf. Obsahuje zápisové listy z kontrol, různá hlášení, projektové úkoly apod. Vše je psané strojově a většinou se jedná o podrobné zápisy ekonomického rázu.

Za velmi důležitý zdroj informací považuji různá vydání novin Hlas severu z roku 1968. V archivu se také nachází speciální vydání, které není očíslované, nenachází se na něm ani datum vydání. Hlas severu byl zásadní v tom, že poskytl

¹ SOkA Děčín, Kronika města Varnsdorf.

² SOkA Děčín, fond: MNV Varnsdorf, Korespondence ve věci rekonstrukce restaurace Hrádek, i.č. 260 – 1, k. 30.

³ SOkA Děčín, fond: MNV Varnsdorf, Korespondence ve věci výstavby kina a hotelu Panorama, i.č. 261, k. 30.

⁴ SOkA Děčín, fond: MNV Varnsdorf, Korespondence ve věci zřízení hraničního přechodu, i.č. 297, k. 33.

autentický materiál z činnosti MNV, obsahoval projevy a články městského národního výboru apod.

Důležitou pramennou základnou mi byly také již zmíněné materiály z Archivu bezpečnostních složek v Praze. Tyto materiály se nacházejí ve fondu druhé správy SNB⁵ a přinesly mi důležité poznatky ohledně sledování a spolupráce Josefa Mašína s StB. V těchto dokumentech nalezneme informace z Mašínova soukromého života, ale především z jeho politické činnosti. U jednoho spisu je navíc přiložena Mašína fotografie. V tomto fondu se nachází informace o Mašínovi jako spolupracovníkovi s orgány ministerstva vnitra, ale také o jeho sledování, evidování jako nepřátelské osoby a v neposlední řadě informace ohledně Mašínovy spolupráce s kontrarozvědkou. Pracovat s těmito materiály lze pouze s velice kritickým a opatrným přístupem. Nejsou nijak uspořádány, většinou neobsahují ani čísla stran. Je možné, že některé informace chybí, buď se postupem času ztratily nebo mohly být skartovány. Informace o Mašínovi zde končí rokem 1984, kdy byla s Mašínem rozvázána spolupráce.

Dalším důležitým zdrojem poznatků byly soudní rozsudky vynesené nad osobou Mašína.⁶ Tyto materiály mi poskytla jeho druhá žena. Práce s nimi nebyla jednoduchá, neboť soudních spisů bylo velké množství a mnoho z nich se netýkalo pouze Josefa Mašína, ale také jiných osob. Některé rozsudky, které vynesl Městský soud v Bratislavě, byly ve slovenštině, což nepatrně zhoršovalo orientaci. Dále práci mírně zkomplikoval i fakt, že některým spisům chyběly strany.

Za jeden z nejzajímavějších pramenů k osobě Mašína lze považovat bezesporu jeho „tajný deník“⁷ z vězení. Tento autentický materiál v podobě deníkových zápisů byl veden v sešitě menšího rozsahu a byl psán obyčejnou tužkou velmi drobným písmem. Za zmínku stojí i to, že byly tyto zápisy vedeny od konce sešitu, což bylo poněkud nezvyklé. Deník byl nadepsán heslem „Dopisy domů. 4062. Mašín Josef“. Číslo 4062 značí pravděpodobně číslo vězně. Celý deník je uveden latinským heslem přeloženým jako „Zvaná na smrt vás zdraví“. V deníku se nachází spousta dopisů, které chtěl Mašín poslat domů své ženě. Není zřejmé, zda je odeslal nebo ne. Mnoho z nich má spíše filosofický charakter. Zamýšlí se nad smyslem lidské existence, nad životem samotným, nad dobou, ve které žije apod. Tento deník patří k zajímavým pramenům, který vypráví o životě perzekuované osoby ve vězení v 70. – 80. letech 20. stol.

⁵ ABS, fond: II. správa SNB (osobní svazek), a. č. 904 914 MV.

⁶ Osobní archiv Ludmily Mašínové. Soudní spisy z let 1970–1975.

⁷ Osobní archiv Ludmily Mašínové. Deník Josefa Mašína.

Neméně zajímavé bylo pro mě použití metody orální historie⁸, při které jsem hovořila s několika varnsdorfskými pamětníky o Josefu Mašínovi a o situaci ve Varnsdorfu po skončení druhé světové války. Poskytnuté informace byly spíše obecného charakteru, nicméně mi posloužily k lepší orientaci v dobovém kontextu.

⁸ VANĚK, M. a kol.: *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*, Olomouc 2003.

2.2 Kritika literatury

Monografie, která by se vztahovala k osobě Josefa Mašína, neexistuje. Můžeme se o něm velice stručně dočíst pouze v některých příspěvcích v regionálních novinách či sbornících. Tyto drobné články mají převážně oslavný charakter.

Asi nejdelší příspěvek týkající se Josefa Mašína se nachází ve sborníku *Ročenka (Kruh přátel muzea Varnsdorf)* z let 2000 – 2001. Je nazvaný jako *Sám proti moci (Opozice proti totalitnímu režimu 1948 – 1989)*.⁹ Tento článek sice obsahuje nejzákladnější a nejdůležitější informace o Mašínovi, nicméně je psán velice jednostranně, nekriticky a často naivně. Přesto slouží jako dobrý základ, který nám může poskytnout zásadní životopisné údaje.

Informace podobného charakteru, jako se nachází ve sborníku *Ročenka* (viz výše), se objevují i v patnáctém čísle *Hlasu severu* z roku 2000. Tam napsal Milan Hrabal krátce po smrti Mašína článek nazvaný *Odešel Josef Mašín*¹⁰, ve kterém občanům oznámil jeho úmrtí a velmi krátce se pokusil zrekapitulovat jeho život. Další útržkovité informace o osobě Josefa Mašína se nachází např. v *Hlasu severu* číslo dvacet jedna a dvacet tři z roku 2009.

O Varnsdorfu obecně v 2. pol. 20. stol. existuje jen malé množství knih. Jako hlavní zdroj informací o městě jsem využila knihu, jež nese název *Varnsdorf, město průmyslu a zahrad*¹¹ a jejímž editorem byl Ivan Bílek. V této knize je podrobně popsána historie města a nachází se v ní také stručný sloupec o Josefu Mašínovi.

Ostatní použitá literatura mi posloužila k obecné orientaci v dobovém kontextu. Využila jsem celou řadu titulů, za stěžejní literaturu však považuji od autorů Vodičky a Cabady monografii *Politický systém České republiky*¹², která mi poskytla cenné informace ohledně fungování komunistického režimu v Československu. Za velice důležité knihy považuji monografie historika Karla Kaplana. Kaplan společně s Palečkem napsali knihu *Komunistický režim a politické procesy v Československu*¹³, která mi umožnila lépe se orientovat hlavně v padesátých letech. Dále nově vydaná

⁹ ŠVEŇHOVÁ, R. – RUTHOVÁ, Š. – PROKOPOVÁ, L.: *Sám proti moci. Opozice proti totalitnímu režimu 1948-1989*, in: *Ročenka. Kruh přátel muzea Varnsdorf* 2001, s. 84–91.

¹⁰ HRABAL, M.: *Odešel Josef Mašín*, in: *Hlas severu*, č. 15, 2000, s. 1–2.

¹¹ BÍLEK, I. (ed.): *Varnsdorf, město průmyslu a zahrad*, Česká Lípa 2003.

¹² VODIČKA, K. – CABADA, L.: *Politický systém České republiky*, Praha 2001.

¹³ KAPLAN, K. – PALEČEK, P.: *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, Brno 2001.

kniha Karla Kaplana *Národní fronta 1948 – 1960*¹⁴ představuje doposud asi nejpodrobnější monografii k fungování Národní fronty.

Za poměrně zásadní pro svou práci považuji také knihu *Kádry rozhodují vše! Kádrová politika KSČ z hlediska teorie elit*¹⁵. Tuto monografii napsal Marek Pavka a je zásadním zdrojem poznání fungování kádrové politiky, dosazování jednotlivých kádřů do funkcí, jejich kariérní růst apod.

K období kolem roku 1968 jsem čerpala informace např. z knihy Milana Otáhal *Opoziční proudy v české společnosti 1969–1989*¹⁶. V této monografii jsem získala základní informace týkající se odpůrců normalizace apod.

Informace týkající se československého vězeňství v 2. pol. 20. stol. jsem získala např. ze studie *Politici vězni a jejich postavení v rámci českého vězeňského systému 1969–1989*.¹⁷ Tato studie se nachází na webových stránkách Archivu bezpečnostních složek a autorem je Tomáš Bursík.

K mé práci jsem dále hojně využívala některé internetové stránky. Např. server *totalita.cz* mi poskytl několik cenných informací, které se týkaly spíše celonárodní situace.

Celkový seznam použitých pramenů a literatury je uveden na konci práce.¹⁸

¹⁴ KAPLAN, K.: *Národní fronta 1948–1960*, Praha 2012.

¹⁵ PAVKA, M.: *Kádry rozhodují vše! Kádrová politika KSČ z hlediska teorie elit*, Brno 2003.

¹⁶ OTÁHAL, M.: *Opoziční proudy v české společnosti 1969–1989*, Praha 2011.

¹⁷ <http://www.abscr.cz/data/pdf/sbornik/sbornik5-2007/kap03.pdf> [online ke dni 19. 7. 2012]

¹⁸ Seznam použitých pramenů a literatury viz strana 66.

3 Raný život Josefa Mašína do jeho zvolení předsedou MNV Varnsdorf

Za jednoho z nejdůležitějších mužů Varnsdorfu v 2. pol. 20. stol. lze označit Josefa Mašína, který vývoj města výrazně ovlivnil a významně se zapsal do jeho historie. V této kapitole bude Josef Mašín představen od svého raného dětství až do roku 1954, tedy do doby, než se stal předsedou Městského národního výboru ve Varnsdorfu.¹⁹

Josef Mašín se narodil 25. května 1921 v Lošanech, v menším městě v blízkosti Kolína.²⁰ Měl jednu sestru (Ludmilu Váňovou), se kterou údajně velmi dobře vycházel. Když byly Mašínovi čtyři roky, zemřel mu otec a nadále se o něj starala pouze matka. Základní školu absolvoval v Kolíně a po jejím ukončení nastoupil na obchodní akademii, kde v roce 1942 úspěšně odmaturoval. Záhy na to musel v rámci totálního nasazení odjet do Německa na práci. Není zatím bohužel známo, jakou práci a v jakých podmínkách tam byl nucen Josef Mašín vykonávat.²¹

Po druhé světové válce se oženil se svou první ženou Ludmilou (rozenou Zoubkovou), jež byla o šest let starší než on. Narodila se 19. září 1915 v obci Černíný, jež se nachází v blízkosti Kutné Hory. Původním povoláním byla prodavačka. Se svou první manželkou měl dvě děti – Annu, která se narodila v roce 1945, a Marcelu, jež se narodila roku 1947. Sňatek s jeho první ženou byl údajně hlavním důvodem sporu s jeho matkou. Kvůli tomuto nedorozumění se Josef Mašín v průběhu osídlování pohraničí, jež probíhalo kontinuálně s odsunem německého obyvatelstva,²² odstěhoval za svou ženou do Varnsdorfu, kde se mu naskytly pracovní možnosti a kde výrazně působil až do své smrti v roce 2000.²³ Ve Varnsdorfu byl od roku 1945 krátce zaměstnán ve firmě *Fröhlich* (dnešní *Velveta*), která má dlouholetou tradici již od 18. století a velký vliv měla i v druhé polovině 20. stol., kdy zaměstnávala řadu tamějších

¹⁹ Varnsdorf se nachází na jihovýchodě Šluknovského výběžku na severu České republiky. Z hlediska administrativní správy spadá v současnosti do Ústeckého kraje. Svou rozlohou (26,21 km²) a s počtem obyvatel okolo 16.000 se řadí k městům střední velikosti. Teprve roku 1868 povýšil císař František Josef I. Varnsdorf na město. Do té doby byl pouze spojením několika vesnic – největším spojením takového typu celého Rakouska-Uherska. BÍLEK, I. (ed.): c. d., s. 10–11.

²⁰ ŠVENHOVÁ, R. – RUTHOVÁ, Š. – PROKOPOVÁ, L.: c. d., s. 85.

²¹ Tamtéž.

²² K vývoji česko-německých vztahů a k odsunu německého obyvatelstva viz např. BENEŠ, Z. a kol.: *Rozumět dějinám*, Praha 2002.

²³ V roce 1970 se Josef Mašín se svou první ženou rozvedl. Po propuštění z vězení se znovu oženil se svou druhou ženou Ludmilou, rozenou Forstovou. S touto druhou ženou neměl žádné děti.

obyvatel.²⁴ Za velmi krátkou dobu musel Josef Mašín nastoupit na vojenskou prezenční službu. Po jejím absolvování se vrátil do Varnsdorfu a od roku 1946 byl zaměstnán jako úředník ve firmě *Julius Winkler*, která od roku 1948 (*TOS Varnsdorf* uvádí od roku 1954)²⁵ nesla nové jméno *Armaturka*.²⁶

Zásadní význam pro vývoj Československa po druhé světové válce měly parlamentní volby v roce 1946. Záhy po osvobození Československa si začal také Josef Mašín jako člen komunistické strany budovat svou politickou kariéru.

V roce 1946 probíhaly v Československu parlamentní volby, které měly za úkol ustavit novou politickou elitu.²⁷ Již tyto volby vykazovaly výrazné omezení politické soutěže, jelikož se jich účastnilo pouze omezené množství politických stran (strany Národní fronty). Přesto byla v těchto volbách ještě značná podpora obyvatelstva.

Porušování volební svobody je jedním ze signifikantních znaků voleb v totalitních společnostech. I samotné volební hlasování prokazovalo nedemokratický charakter. Volby byly veřejné, tudíž nebylo možné tajně volit proti oficiálním kandidátům, jelikož v takovém případě hrozil postih. Absence při volbách také neměla přílišný efekt z důvodu upravování volebních výsledků tak, aby v nich byla zřejmá jasná nadpoloviční většina hlasů pro vedoucí stranu. Komunisté se tedy postupně dokázali vypořádat s opozicí a postupně začali konsolidovat svou moc. Získávali čím dál více členů a podařilo se jim obsadit většinu významných funkcí, jelikož se po válce velmi rychle vzpamatovali a začali zakládat národní výbory. Ostatní politické strany se z poválečného zmatku obnovovaly mnohem hůře a těžko si na vesnicích a v obcích budovaly politické zázemí.²⁸

²⁴ <http://www.velveta.cz/page.php?p=historie> [online ke dni 12. 10. 2011]

²⁵ <http://www.tosvarnsdorf.cz/cz/o-spolecnosti/historie/vzpominky/clanky/vzpominky-70-armaturka-popate-aneb-posledni-zvoneni.html> [online ke dni 12. 10. 2011]

²⁶ ŠVENHOVÁ, R. – RUTHOVÁ, Š. – PROKOPOVÁ, L.: c. d., s. 84–85.

Firma Armaturka se skládala z varnsdorfských a jiříkovských závodů. Hlavní závod se nacházel v Šafaříkově ulici, číslo 1216, Varnsdorf IV. Firma se zabývala výrobou vodovodních kohoutků, uzavíracích ventilů, vodoznaků, kondenzačních hrnců apod. Řadila se spíše k menším závodům, roku 1945 byla zkonfiskována a roku 1947 byla zařazena do Severočeské armaturky. BÍLEK, I. (ed.): c. d., s. 354–355.

²⁷ V Československu proběhly volby ještě v říjnu 1945. K volbám podrobněji viz např. MURÁŇOVÁ, E.: *Volby v českých zemích v roce 1945*, diplomová práce, Technická univerzita v Liberci, Liberec 2005, s. 11.

²⁸ K této problematice více viz např. CHARVÁT, J.: *Volby a komunistické Československo (v komparativní perspektivě)*, in: KÁRNÍK, Z. (ed.) a kol.: *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu* (v tisku), Praha 2010, s. 15–60.

O konsolidaci komunistické moci svědčí i výsledky voleb z roku 1945, ve kterých je zřejmé, že komunisté získali téměř dvojnásobně více voličů než ostatní politické strany, a tudíž se postupně stávali nejsilnější politickou stranou v zemi.²⁹ Situace na severu Čech často pouze kopírovala situaci v ostatních částech republiky, přesto je zřejmé, že v pohraničí měli komunisté většinou ještě výraznější podporu obyvatelstva než ve vnitrozemí. Komunisté dokázali díky své poválečné aktivitě obnovit značnou část organizační struktury a jejich volební úspěch byl zřejmý. Odklon doleva nebyl jen záležitostí Československa, byl to poválečný „trend“ více zemí Evropy. V Československu to bylo ovlivněno z velké části zahraniční politikou a orientací na SSSR. Z padesáti čtyř obcí získala KSČ převahu ve čtyřiceti šesti z nich. Podobný úspěch měla KSČ i ve volbách roku 1946.³⁰ Motivy pro vstup občanů do KSČ byly různé. U některých to byla čistě víra v lepší budoucnost a spravedlivější společnost, ale další z nich viděli ve vstupu do stále úspěšnější strany možnost především osobních úspěchů, které spočívaly např. v jejich kariérním růstu.³¹ Důkazem upevňování moci komunistů je rok 1948, kdy se stali nejmocnější stranou ve státě.

Právě během těchto let se Josef Mašín jako člen komunistické strany začal nejvíce politicky angažovat. Není zřejmé, kdy přesně vstoupil Mašín do KSČ. Jako jedna z možných variant se naskytuje doba bezprostředně po druhé světové válce. V tuto dobu vstoupila do strany celá řada lidí.³² To, že si Josef Mašín vybudoval takovou kariéru, která vrcholila v roce 1954 jeho předsednictvím na MNV ve Varnsdorfu, je pravděpodobně důsledkem toho, že musel být aktivním členem KSČ již delší dobu. Musel odvést kus práce a musel prokázat svůj vztah k městu Varnsdorf. Je zřejmé, že předsedou jakékoli vyšší úřednické funkce se v padesátých letech mohl stát jedině spolehlivý a osvědčený člověk (z pohledu vrcholné politiky KSČ), u kterého bylo jasné, že bude podporovat komunistický režim a jeho socialistické plány.

Rok 1954 byl v životě Josefa Mašína přelomový a zásadní. V tuto dobu se v Československu konaly volby do národních výborů. V celé republice se volby staly prostředkem demonstrace síly a úspěchu KSČ. Komunisté v nich viděli nástroj legitimizace a opravňovali jimi únorové události, proto měly tyto volby zásadní

²⁹ MURÁŇOVÁ, E.: c. d., s. 40–41.

³⁰ Tamtéž, s. 69.

³¹ VODIČKA, K. – CABADA, L.: c. d., s. 70.

³² Lidé v KSČ viděli naději. KSČ se za války angažovala v odboji, Československo bylo mimo jiné osvobozeno také Sovětským svazem, navíc byla levice silná ve většině Evropy apod. To všechno mohly být důvody, proč na KSČ většina obyvatel z počátku spoléhala.

význam.³³ Jak je známo, v padesátých letech panoval v Československu tvrdý politický režim, proto ve vyšších stranických funkcích bývali převážně komunističtí funkcionáři, kteří měli podstatně větší možnosti než členové jiných politických stran. A právě v roce 1954 byl Josef Mašín zvolen předsedou Městského národního výboru ve Varnsdorfu.³⁴ Během tohoto roku se z Mašína stala hlavní osobnost města Varnsdorf a začala jeho vrcholná politická kariéra, která ovšem neměla, jako u mnohých dalších, šťastný konec. Otázkou je, proč předsednictví MNV Varnsdorf získal právě Josef Mašín. Fungovala zde od roku 1945 jednotná kandidátka Národní fronty, která měla předem naplánováno, jak volby dopadnou. Jelikož KSČ měla podstatně dominantnější vliv než ostatní politické strany, je zřejmé, že Josef Mašín musel být KSČ velice oddaný a pravděpodobně byl příhodným kádrem na tuto pozici. Proto byl nejspíš podle plánů Národní fronty roku 1954 zvolen předsedou MNV Varnsdorf.

³³ CHARVÁT, J.: c. d., s. 40.

³⁴ Období let 1948 až 1989 hraje výraznou roli, jelikož byl v roce 1948 nastolen v Československu komunistický režim. Volby v tomto období tvořily samostatnou kapitolu, jelikož postrádaly hlavní a důležitý znak svobody, který je u demokratických voleb zásadní. Kandidáti Národní fronty bývali absolutní většinou voleni už v prvním kole voleb. Tyto volby tedy byly značně problematické a z dnešního pohledu nedemokratické.

http://is.muni.cz/th/43072/pravf_b/Volebni_system_Ceske_republiky_a_jeho_vyvoj.pdf [online ke dni 14. 2. 2012]

4 Josef Mašín jako komunista

4.1 MNV Varnsdorf a zvolení Josefa Mašína jeho předsedou

V této kapitole bude stručně nastíněna problematika národních výborů ve Varnsdorfu a také v celorepublikovém kontextu. Bude zaměřena na politické události, které předcházely zvolení Josefa Mašína předsedou národního výboru. Od doby, kdy byl Josef Mašín zvolen, jsou v kapitole dále líčeny pouze základní kroky, které ve Varnsdorfu považují za stěžejní, ale jimiž Varnsdorf není ničím výjimečným. Budou zde chronologicky představeny pouze základní změny, které národní výbor ve Varnsdorfu pod záštitou předsedy Josefa Mašína provedl a jež se významně zapsaly do historie města.

Národní výbory sehrály po osvobození v poválečném Československu klíčovou roli v otázce veřejné správy. Jejich vytvoření bylo podloženo dekretem prezidenta republiky o národních výborech z 4. prosince 1944.³⁵ Vznik národních výborů znamenal zásadní změny v celém politickém systému.

Národní výbory představovaly orgány československé státní správy, které v Československu fungovaly až do roku 1990. Hierarchicky se dělily podle nařízení vlády ze 7. srpna 1945 na několik typů. Hlavním orgánem byl Ústřední národní výbor hlavního města Prahy. Národní výbory spadaly pod Ministerstvo vnitra a sloužily jako zastupitelské orgány a orgány veřejné správy ve všech možných oborech.³⁶ Konečné usnesení o národních výborech místních a okresních bylo přijato ve Směrnici ministerstva vnitra pro místní a okresní národní výbory, jež byla definitivně schválena 19. května 1945 a publikována v Úředním listu Československé republiky.³⁷ Národní výbor se skládal ze zastupitelstva a rady (plénium). Nejdůležitější osobou s největšími pravomocemi v jednotlivých výborech byl předseda národního výboru.³⁸ Ten měl hlavní slovo při rozhodování, ovšem nerozhodoval sám, vždy probíhala kooperace mezi zastupitelstvem (komisí), radou a předsedou.

³⁵ KUKLÍK, J.: *Mýty a realita tzv. "Benešových dekretů": dekrety prezidenta republiky 1940–1945*, Praha 2002, s. 394.

³⁶ Tamtéž, s. 395.

³⁷ Tamtéž, s. 397.

³⁸ Tamtéž.

Komise si volily jednotlivé národní výbory ze svých členů. Neměly pravomoci o zásadních věcech rozhodovat ani svévolně zasahovat do činnosti jiných orgánů, byly pouze orgánem, který kontroloval národní výbor. Důležitým orgánem byla rada národního výboru. Skládala se z předsedy výboru a z jeho tajemníka, náměstků a některých dalších členů. Rada organizovala a zadávala úkoly národnímu výboru, prováděla důležitá rozhodnutí a usnesení.³⁹

Ve Varnsdorfu fungoval Městský národní výbor. V jeho čele stál předseda. Ve Varnsdorfu se mezi lety 1946 a 1990 změnil předseda národního výboru celkem devětkrát. Je třeba ale říci, že někteří členové byli zvoleni vícekrát, např. Josef Mynář, po němž jeho post převzal Mašín, se stal předsedou MNV ve Varnsdorfu celkem dvakrát a Josef Mašín taktéž. Celkový seznam předsedů MNV od roku 1946 do roku 1990 viz příloha číslo 1.⁴⁰

Roku 1954 byly po celém území republiky vyhlášeny zákonem č. 14/1954 Sb.⁴¹ volby do národních výborů.⁴² Je třeba říci, že tyto volby neměly demokratický charakter. Od roku 1945, po jednání Československých představitelů v Moskvě, vznikl systém tzv. Národní fronty. Národní fronta byla systémem politických stran, který fungoval do roku 1990. Původně to bylo uskupení několika stran, ale postupně získávala převahu Komunistická strana Československa. Z Národní fronty vzešli postupně kandidáti do budoucích voleb. Stala se hlavním nástrojem totalitního systému v Československu.⁴³ Jak jsem již zmínila výše, je zřejmé, že v totalitních systémech vzniká problém spjatý s volbami. V Československu volby působily navenek velmi demokraticky a důkladně připraveně. Ve skutečnosti se dá ale říci, že se jednalo o „divadlo“, které mělo za úkol lidi zmanipulovat a přesvědčit. Přestože v Národní frontě byly zastoupeny různé politické strany⁴⁴, bylo zřejmé, že hlavní slovo a s tím spojenou moc nesli komunisté. V práci používám pro období v Československu od roku

³⁹ SOkA Děčín, MNV Varnsdorf, NAD 1023, s.4, (Radim Šolc).

⁴⁰ Tamtéž, s. 10.

⁴¹ Tento zákon měnil volby do národních výborů. První volby se podle tohoto zákona konaly 16. května 1954. Do té doby byli členové MNV jmenováni ONV podle návrhu Národní fronty. Jednou ze změn, které tento zákon provedl, bylo to, že orgánem státní moci se stalo plenární zasedání a orgánem státní správy byla rada NV, která byla tvořena předsedou, náměstkem, tajemníkem a jejími členy. http://is.muni.cz/th/263339/ff_b/Bakalarka.txt [online ke dni 16. 2. 2012]

⁴² SOkA Děčín, Kronika města Varnsdorf (kronikář Miloslav Říha), s. 136–137.

⁴³ K problematice Národní fronty viz např. KAPLAN, K.: *Národní fronta 1948–1960*, Praha 2012.

⁴⁴ Většina z nich byly levicově orientované.

1948 do roku 1989 termín totalitní systém, jelikož byla porušována důležitá lidská práva, jako je právě např. právo svobodných voleb.

Během května 1954 se konaly v celé republice volby do národních výborů a četné přípravy je provázely i ve Varnsdorfu. Probíhaly téměř ve všech městech a nesly jasný cíl. Vše mělo vypadat velice připraveně a kampaně, jež předcházely každé volby, měly za cíl manipulovat s lidmi, ovlivňovat jejich názory a především postoje k volbám a k navrženým kandidátům. Zvítězit měli ti nejvhodnější lidé. Aby tato kádrová politika fungovala efektivně, bylo třeba udělat výběr, jenž pomohl objasnit přednosti daných osob.⁴⁵

Ve Varnsdorfu se mělo volit do MNV osmdesát šest členů, do ONV třináct členů a do KNV dva členové. Podle Kroniky města Varnsdorf bylo město Varnsdorf rozděleno na jednotlivé volební obvody místní, okresní a krajské a v každém z těchto obvodů byla sestavena volební komise, která měla řídit volby a nést nad nimi dohled. Ve Varnsdorfu byla ustanovena volební komise následovně: Předsedou volební komise se stal dosavadní předseda MNV Josef Mynář, náměstek předsedy byl František Šír a tajemník František Broukal. Mezi další členy patřili Josef Reclus, Marie Hačeková, Josef Sedlmajer a Vlasta Boháčková. To byli lidé, kteří pravděpodobně jako osvědčení kádři působili již nějakou dobu v městské správě.⁴⁶

Volby měly proběhnout v celé republice 16. května, a tak byly po městě vyvěšeny vyhlášky k volbám a město začalo pracovat na vytvoření voličských seznamů. V seznamu se měl objevit každý, kdo splňoval určité požadavky. K volbám měli jít všichni občané, již tomu odpovídali jednak svým věkem a jednak svým zdravotním stavem. Občané zbavení svéprávnosti k volbám zváni nebyli.⁴⁷

Jak jsem výše nastínila, volby bývaly velmi pečlivě připravovány. Ve Varnsdorfu byla vybrána čtyři místa, která sloužila jako hlavní agitační střediska. Tato střediska se nacházela v závodním klubu *Elite*, ve *Velvetě*, v podniku *TOS* a v základní odborné škole. Jednotliví voliči se scházeli v předem určených volebních obvodech a diskutovali o navrhovaných kandidátech. Otázkou zůstává, jak přesně tato diskuse probíhala. Předpokládá se, že diskutovala hlavně jedna strana, tedy komunisté, kteří utvrzovali voliče ve svých názorech a plánech.⁴⁸

⁴⁵ Ke kádrové politice viz např. PAVKA, M.: *Kádry rozhodují vše! Kádrová politika KSČ z hlediska teorie elit*, Brno 2003.

⁴⁶ SOkA Děčín, Kronika..., s. 137.

⁴⁷ Tamtéž, s. 136–137.

⁴⁸ Tamtéž, s. 137.

Autorita Národní fronty se během voleb navyšovala, jelikož se volby stále konaly na principu jednotné kandidátky Národní fronty, což v praxi znamenalo, že všichni navrhovaní kandidáti byli jejími členy. Národní fronta tedy po roce 1945 sehrála velmi významnou roli, jelikož koordinovala výběr kandidátů, prověřovala je a popř. je prosazovala.⁴⁹ Členy národních výborů se mohly stát pouze českoslovenští občané, kteří v místě národního výboru měli trvalé bydliště a museli mít dovršený věk osmnácti let.⁵⁰

Do těchto voleb Národní fronta navrhla následující kandidáty: do Krajského národního výboru navrhla Věru Reslerovou, která pracovala v národním podniku *Elite* a Václava Bánovského, jenž byl zaměstnán v národním podniku *TOS Varnsdorf*.⁵¹ Do Okresního národního výboru navrhla Národní fronta dvanáct občanů, čtyři ženy a osm mužů, viz příloha číslo 2.⁵² Do Městského národního výboru ve Varnsdorfu bylo Národní frontou navrženo osmdesát šest členů. Jednalo se většinou o příslušníky KSČ (případně jiných stran, ale respektovaly stanovisko KSČ), viz příloha číslo 3.⁵³

Během příprav voleb, které se měly konat 16. května 1954, byli občané republiky seznamováni s navrženými kandidáty, kteří bývali v kontextu dobové propagandy často velmi pozitivně vyzdvižováni, což působilo na voliče značně manipulativně. Neexistovaly žádné protikampaně, proto de facto neexistoval volební boj, jelikož kandidáti navržení Národní frontou vždy získali potřebný počet hlasů, a tudíž byli zvoleni. Ve Varnsdorfu představování kandidátů probíhalo na jednotlivých schůzích, kde se občané mohli dozvědět informace o kandidátech a o budoucí plánované činnosti nově zvoleného národního výboru. Celá tato předvolební kampaň dnes působí jako divadlo na lidi, jehož cílem byla propaganda KSČ a jejich členů.

Samotné volby do MNV Varnsdorf tedy proběhly, stejně jako v ostatních částech republiky, 16. května 1954. Od sedmé hodiny ranní se otevíralo dvanáct volebních místností. Kronika města uvádí, že už v deset hodin dopoledne bylo hlášeno místní volební komisí, že svou občanskou povinnost mělo splněno již 73 % všech voličů, tudíž že už odvolila většina všech místních obyvatel. Po druhé hodině odpolední přišlo k volbám podle kroniky 90 % všech voličů, přitom tyto volby trvaly oficiálně až

⁴⁹ KAPLAN, K.: *Národní fronta...*, s. 176.

⁵⁰ KUKLÍK, J.: c. d., s. 397.

⁵¹ SOkA Děčín, Kronika..., s. 138–139.

⁵² Určitou nesrovnalostí je, že do Okresního národního výboru mělo být zvoleno třináct členů, ale podle dobové kroniky města Varnsdorf Národní fronta navrhla pouze dvanáct kandidátů. Pravděpodobně se jednalo o chybný přepis tehdejšího kronikáře. V kontextu dnešních voleb je to zásadní, jelikož v demokratickém prostředí hraje volba každého kandidáta významnou roli. SOkA Děčín, Kronika..., s. 141.

⁵³ SOkA Děčín, Kronika..., s. 139–140.

do desáté hodiny večerní. Mohlo to být ovlivněno i tím, že volby byly v tuto dobu ve skutečnosti povinné.⁵⁴ Kdo k volbám nešel, vyjadřoval tímto postojem určitou nedůvěru nebo nesouhlas s politickým zřízením a čekal ho nejspíš nějaký postih v podobě např. omezení v práci či problémy v oblasti přijetí do školy apod.⁵⁵ Zde se vyskytuje další problém a tím je otázka volebních plent. Volební plenty sice většinou k dispozici byly, přesto se používaly jen ve výjimečných případech. Kdo požadoval u voleb plentu, stával se podezřelým, že nehlasuje podle požadavků KSČ. Ale jak už bylo nastíněno, v některých volebních místnostech plenty neexistovaly vůbec, což lze považovat za další důkaz nedemokratického charakteru celého volebního systému.⁵⁶

V deset hodin večer se volební místnosti uzavřely a začaly se sčítat hlasy. Brzy po volbách byly zveřejněny výsledky. Do Krajského národního výboru obdržela kandidátka Věra Rezlerová⁵⁷ podle kroniky přes 95 % všech hlasů a Václav Bánovský obdržel přes 93 % všech hlasů. Do Okresního národního výboru získali všichni kandidáti přes 90 % hlasů kromě Marie Pelouchové. To, že navržení kandidáti získali vždy přes 90 % hlasů, bylo naprosto běžné. Kandidáti obdrželi téměř vždy naprostou většinu, což je např. v dnešním volebním systému prakticky nemožné. V příloze číslo 4 je uvedena tabulka, ve které je procentuální počet všech hlasů, které získali jednotliví navržení kandidáti. Do Městského národního výboru byli také zvoleni všichni navržení kandidáti tak, jak se předpokládalo.

Těchto voleb se ve Varnsdorfu zúčastnilo celkem 7.987 voličů, kteří odevzdali 7.515 hlasů pro kandidáty navržené Národní frontou.⁵⁸ To znamená, že kandidáti Národní fronty získali podle Kroniky Varnsdorfu celkem téměř 96 % všech hlasů. Zde je dobře vidět, že většina obyvatel k volbám šla, aby předešla případným problémům, které by mohly dále ovlivnit budoucnost jim či jejich blízkým. Podobný průběh voleb se samozřejmě netýkal pouze Varnsdorfu, byl to problém všech voleb, které se v Československu konaly do roku 1990. Průběh voleb ve Varnsdorfu pouze kopíroval volby v jiných částech tehdejšího Československa. Období kolem voleb probíhalo vždy velmi podobně, často bývalo založeno především na agitační a propagační činnosti KSČ.

⁵⁴ Ve všech ústavách vzniklých v letech 1948 až 1989 bylo sice zaručováno volební právo, nicméně ve skutečnosti se jednalo spíše o volební povinnost. <http://www.totalita.cz/volby/volby.php> [online ke dni 19. 6. 2012]

⁵⁵ <http://www.totalita.cz/volby/volby.php> [online ke dni 19. 3. 2012]

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Kronika města Varnsdorfu uvádí toto jméno jednou jako Reslerová a jednou jako Rezlerová.

⁵⁸ SOkA Děčín, Kronika..., s. 141.

Brzy po volbách se konalo první zasedání nově zvoleného Městského národního výboru ve Varnsdorfu. Ze všech osmdesáti šesti členů MNV se dostavilo osmdesát jedna členů. Celou schůzi uvedl a zahájil dosavadní předseda MNV Josef Mynář, jenž po svém úvodu předal vedení celého zasedání až do zvolení nového předsedy MNV nejstaršímu členu Ing. Antonínu Horákovi.⁵⁹ Následovalo ověřování voleb a jejich výsledků mandátovou komisí a následně složili členové nového MNV slib. Po složení slibu se nakonec nechala zahrát hymna.⁶⁰ Dále se členové MNV shodli na třech nových členech rady MNV. Jako předseda MNV Varnsdorf byl zvolen triatřicetiletý Josef Mašín, který byl doposud zaměstnán ve varnsdorfské firmě *Armaturka*. Zajímavostí je, že zvolením do MNV se zároveň stal nejmladším předsedou MNV v celém Československu.⁶¹ Za náměstka předsedy byl zvolen Stanislav Jeřábek, jenž pracoval v podniku *Velveta*. Tajemníkem MNV se stal Václav Hladík, který i doposud působil jako tajemník MNV.⁶²

Pokud se zmiňuji o padesátých letech, jedná se o období největších politických perzekucí, které v mnoha případech končily trestem smrti. Na jedné straně tedy padaly za velmi podivných okolností nejvyšší tresty a na straně druhé probíhaly agitační schůze a jiné kampaňové sešlosti, na nichž se manipulovalo s lidmi. Otázkou zůstává, proč se předsedou MNV stal právě Josef Mašín. I přes svůj relativně nízký věk získal Josef Mašín poměrně významný post. Pravděpodobně se jednoduše hodil. Předpokládám, že byl velmi vhodným kandidátem (kádre) v rámci strany, jelikož se shodoval s drtivou většinou představ KSČ a s jejím pohledem na budoucnost Československa. Takto se v tu dobu dokázaly uplatnit na vyšších pozicích i osoby, které by za jiných (např. demokratických) podmínek neměly žádnou šanci. Zde je dobře vidět, jak zafungovaly nedemokratické mechanismy, jichž někteří využili. Navíc byl zaměstnán pravděpodobně jako dělník ve firmě *Armaturka*. Je známo, že dosavadní povolání při výběru tzv. kádrů hrálo také významnou roli. Hlavní důraz pro výběr do podobných postů se kladl na schopné lidi, jež nějakým způsobem názorově kooperovali s režimem a kteří se podíleli na jeho výstavbě. Otázka zvolení Josefa Mašína na post předsedy

⁵⁹ Josef Mynář nebyl ve volbách do MNV Varnsdorf v roce 1954 mezi navrženými kandidáty. Pravděpodobně se jednalo se o plánované předání moci Josefu Mašínovi.

⁶⁰ Ze zápisu kronikáře není zřejmé, jaká hymna se zahrála. Pravděpodobně československá hymna. SOkA Děčín, Kronika..., s. 141.

⁶¹ ŠVEŇHOVÁ, R. – RUTHOVÁ, Š. – PROKOPOVÁ, L.: c. d., s. 85.

⁶² SOkA Děčín, Kronika..., s. 140–141.

národního výboru ovšem nevylučuje to, že za jeho působení proběhly ve Varnsdorfu důležité změny, které jsou i dnes hodnoceny spíše pozitivně.

V následujících patnácti letech působil Městský národní výbor ve Varnsdorfu pod vedením Josefa Mašína. Rok 1954 byl tedy v životě Josefa Mašína přelomový, jelikož se dostal na vrchol své politické kariéry, která ovšem skončila méně radostně. Je zřejmé, že od zvolení Josefa Mašína předsedou MNV (1954) do roku 1969 město převážně vzkvétalo a rozvíjelo se. Pravdou zůstává, že po druhé světové válce započala obnova státu celkově (nejen tedy Varnsdorfu) a v těchto letech nadále pokračovala. Pokud bychom se důkladně zaměřili na léta, kdy zastával předsednictví MNV Josef Mašín, zjistili bychom, že v tomto čase nastalo pro město Varnsdorf důležité období. Josef Mašín se významně podílel na výstavbě a přestavbě města. Mnohé činy vykonané národním výborem pod jeho předsednictvím prosperují ve městě dodnes. Otázkou je, jak by vývoj ve Varnsdorfu probíhal i v případě, že by na post předsedy národního výboru byl dosazen někdo jiný než Josef Mašín. Možná, že by se město rozvíjelo podobným způsobem, možná, že ne. A další otázka se nabízí, jak by se město rozvíjelo v jiném politickém režimu, tedy za naprosto odlišných podmínek. Zde ale není prostor pro pokus o kontrafaktuální dějiny, tímto jsem chtěla pouze nabídnout několik otázek, které by mohly otevřít nové úvahy nad osobou Josefa Mašína.

4.2 Činnost MNV Varnsdorf za předsednictví Josefa Mašína

Městský národní výbor ve Varnsdorfu pod vedením předsedy Josefa Mašína fungoval od roku 1954 do roku 1969. Jak již bylo zmíněno výše, Josef Mašín vystřídal v této funkci Josefa Mynáře, který nebyl v roce 1954 mezi navrženými kandidáty do této funkce a lze předpokládat, že jeho vystřídání bylo jasným plánem KSČ.

Městská rada výboru se snažila sledovat ve Varnsdorfu veškerý hospodářský, veřejný, ale i soukromý život. Všechna činnost MNV probíhala přesně podle plánů (a navenek mnohdy i lépe), což bylo pro tento režim naprosto signifikantní. Pokud bychom nahlédli do dobových materiálů a sledovali bychom procentuální statistiky, které se týkaly plnění různých plánů, dozvěděli bychom se, že většina všech naplánovaných akcí byla z naprosté většiny splněna.

Brzy po volbách se vyskytly určité problémy např. s tím, že se někteří členové MNV ve Varnsdorfu postupem času odstěhovali do jiného města nebo nevykonávali svou práci tak, jak se po nich požadovalo, proto byli odvoláni. Z toho důvodu proběhly

20. listopadu 1955 druhé, doplňovací volby. Tyto volby do MNV proběhly podle plánu v následujících volebních obvodech – 2, 27, 32, 52, 36, 56, 62, 71, 80 a 84. V jednotlivých volebních obvodech byli zvoleni na místa některých předchozích členů jejich nástupci. Tyto personální změny nepřinesly podle mého názoru žádné zásadní zvraty, jež by chod MNV nějak výrazně ovlivnily. Pro přehlednost uvádím v příloze číslo 5 tabulku, která ukazuje, ve kterém volebním obvodu byl který člen vystřídán a za koho.⁶³ Doplňovací volby do ONV probíhaly ve volebních obvodech 5 a 7. V obvodě 5 vystřídal Vladimíra Čiháka Josef Zeithamel a Hanu Drábkovou v obvodě 7 vystřídal Jolana Fialová.⁶⁴

V roce 1955 Městský národní výbor ve Varnsdorfu pracoval již rok na svých plánech, ve nichž mu šlo dle zápisů kronikáře, především o kulturní a sociální zvelebení města. To dokládají některé informace v Kronice města Varnsdorf, ve kterých můžeme vysledovat důležité činy, kterým dával výbor přednost, viz dále. Z celkového přiděleného rozpočtu za rok 1955, jenž činil 5,181,300 Kčs, bylo vyčerpáno přes 5,163,998 Kčs. Z celkového rozpočtu bylo tedy podle kroniky vyčerpáno 99,8 %, což je pouze důkaz toho, že plány v tehdejšímu režimu opravdu alespoň zdánlivě vycházely velice přesně. Zda to tak tehdy opravdu bylo nebo Kronika města Varnsdorf uvádí informace poněkud zkresleně, to se dnes už jen těžko zjistí. Ale právě toto plánování ekonomiky bylo hlavním nástrojem, který měl pomoci při obnově hospodářství v mnoha poválečných zemích včetně Československa.⁶⁵ Pravdou je, že hned v prvním roce předsednictví Josefa Mašína bylo město postupně rekonstruováno a pracovalo se na jeho celkové obnově, podobně jako tomu bylo v jiných částech republiky. Jako důkaz nám slouží ve městě mnoho staveb vznikajících v době předsednictví Josefa Mašína a některé se využívají dodnes (např. paneláková zástavba, obchodní centra, kino, rybník...).

Jelikož se Varnsdorf nachází v pohraničí České republiky, tedy v bývalých Sudetech, žilo zde dlouho německé obyvatelstvo. Těsně po druhé světové válce bylo toto německé obyvatelstvo různými způsoby odsunuto, což znamenalo nejen pro Varnsdorf značný úbytek obyvatel. Kontinuálně s odsunem německého obyvatelstva se do pohraničí stěhovalo nové obyvatelstvo z různých částí republiky, které zde našlo svůj nový domov. Jednalo se především o sociálně slabé obyvatelstvo stěhující se do

⁶³ SOkA Děčín, Kronika... (kronikář František Michek), s. 148.

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/petiletky.php> [online ke dni 20. 3. 2012]

pohraničí z materiálních důvodů nebo o mladé lidi, kteří v pohraničí mohli vidět nějakou životní změnu, dobrodružství a samozřejmě nové možnosti (ať už pracovní či jiné). Když se toto nově příchozí obyvatelstvo po válce přistěhovalo do Varnsdorfu, chybělo zde spoustu důležitých objektů, silnice byly v poměrně špatném technickém stavu, některé budovy chátraly ... Bylo tedy žádoucí do města investovat, na čemž se začalo pracovat bezprostředně po válce a toto úsilí pokračovalo i za předsednictví Mašína. Josef Mašín patřil k těm předsedům MNV, kteří věnovali městu Varnsdorf velké úsilí. Chtěl transformovat toto pohraniční město v moderní město, jež by občanům dokázalo nabídnout pohodlné bydlení, dobré pracovní podmínky a volnočasové vyžití. To byl samozřejmě cíl většiny měst v poválečném období. Lze to soudit z dochovaných materiálů, které dokládají, na čem národní výbor ve Varnsdorfu v té době pracoval. Přesto se můžeme domnívat, že tehdejší kronikář uváděl jen informace, jež byly v souladu s požadavky tehdejšího režimu. Je jasné, že případné neúspěchy a maléry národního výboru kronikář neuváděl a pravděpodobně ani nemohl.

MNV v čele s Josefem Mašínem začal usilovně pracovat na transformaci města a jeho sociálním a jiném zvelebení již od roku 1955. Městu prospěla výdlažba silnic přibližně čtyř tisíc metrů čtverečních. Několik dalších tisíc metrů čtverečních vozovek bylo za přibližně milion korun vyasfaltováno a podél hlavních silnic byly vybudovány chodníky pro pěší např. podél Koněvovy ulice.⁶⁶ Některé hlavní ulice, např. Stalinova ulice (v průběhu dějin také nesla několik názvů, např. Hlavní, Hitlerstraße, Stalinova, Leninova a od devadesátých let byla přejmenována na ulici Národní), byly osvětleny. Zlepšení situace a životních podmínek v okrajových částech republiky mohlo vést k novému přísunu obyvatelstva do těchto měst.

Důležitá změna ve Varnsdorfu se týkala říčky Mandavy, která pramení ve Starých Křečanech a protéká celou Šluknovskou pahorkatinou. V tomto roce proběhla její regulace a následně nechal MNV Varnsdorf zrekonstruovat její dvě lávky a jednu postavil novou. To mohlo mnoho občanů Varnsdorfu ocenit, stejně jako novou kanalizaci v okolí ulice Karlova.⁶⁷

⁶⁶ SOkA Děčín, Kronika..., s. 161–164.

Koněvova ulice byla několikrát přejmenovávána podle politického režimu, který zrovna panoval. Nejprve se jmenovala Radniční, poté Koněvova, v roce 1968 za předsednictví Josefa Mašína se údajně krátkou dobu jmenovala Dubčková, následně opět Koněvova a počátkem devadesátých let byla přejmenována na ulici Legií. Předpokládám, že název ulice na Dubčkovu změnil Josef Mašín a po jeho vyloučení z funkce se ulici vrátil původní název Koněvova.

⁶⁷ SOkA Děčín, Kronika..., s. 161–164.

Rok 1955 byl pro varnsdorfské občany důležitý především v otázce bydlení. Několik desítek bytových jednotek bylo kompletně zrekonstruováno a přibližně třicet jich bylo nově vystavěno (podle Kroniky města Varnsdorf v celkové hodnotě přibližně pěti milionů korun). I přes snahu MNV vybudovat nové bydlení pro místní občany, nemohl MNV uspokojit všechny požadavky. V těchto letech byl poměrně značný přísun obyvatel, což značilo i tři sta osmdesát žádostí o nové bydlení. Otázka nedostatku bytových jednotek byla problémem celonárodního charakteru.⁶⁸ Přesto se můžeme v Kronice města Varnsdorf dočíst, že MNV počátkem roku 1955 přidělil občanům sto devadesát šest bytových jednotek. Nedostatek bytů v tomto období mi byl potvrzen i některými pamětníky. Pokud nebyli členy sportovního klubu či zaměstnanci v některém již zmíněném varnsdorfském podniku, měli před sebou velice dlouhé čekání na přidělení bytu.⁶⁹

Výstavba podnikových bytů byla v tuto dobu značná. Byty měly sloužit pouze zaměstnancům národních podniků (ve Varnsdorfu např. podniku *Velveta* apod.). Dodnes se mnoho těchto bytů plně využívá, ale slouží všem bez ohledu na druh zaměstnání. MNV v čele s Mašínem se angažoval také v oblasti školství, nechal opravit základní školu, vyšší odbornou školu, internát apod. Velmi důležitou započatou stavbou byla nová budova divadla. V tomto roce se stavba ale nestihla dokončit, jak se původně plánovalo, proto pokračovala i v dalších letech. MNV pod Mašínovým vedením měl v plánu i další rekonstrukce, ovšem kvůli nedostatku finančních prostředků a pracovních sil se musel některých svých plánů vzdát, např. upustil od výstavby letního kina, které mělo tamějším občanům sloužit v době jejich odpočinku. Jelikož se nepodařilo zřídit městským národním výborem toto letní kino, přispěl MNV alespoň k úpravě tanečního sálu v restauraci u Vorlíčků tak, aby mohl promítat i filmy. Varnsdorfští sportovci a tamější děti uvítali výstavbu zimního kluziště v dnešní ulici Legií, které funguje dodnes.⁷⁰ K prvnímu červenci roku 1955 zahájily svou činnost Komunální služby města Varnsdorfu, které vznikly rozdělením Oblastního podniku města Rumburku. Město Rumburk vyčlenilo za tímto účelem několik svých provozoven (kadeřnické, zahradnické, květinové ...). Komunální služby města Varnsdorf měly v této době přibližně šedesát zaměstnanců a jejich vedoucím byl jmenován Alexandr

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Rozhovor autorky s M. P., 20. 1. 2012.

⁷⁰ Dnes se uvažuje o jeho zastřešení.

Baumgärtner, který byl do té doby zaměstnán ve firmě *Armaturka*.⁷¹ Tyto nově vznikající budovy a také nové pracovní pozice ovlivnily život mnoha obyvatel.

Dalším důležitým mezníkem pro MNV Varnsdorf byl rok 1957. Konaly se další volby do národních výborů. Jak jsem již zmíněla výše, systém Národní fronty v Československu existoval až do roku 1990, tudíž byl výběr volebních kandidátů stále koordinován. V těchto volbách byl Josef Mašín znovu potvrzen předsedou Městského národního výboru ve Varnsdorfu. Celá předvolební kampaň začala již počátkem roku 1957. V tuto dobu se opět konaly jednotlivé besedy a agitační schůze, na nichž byli občané Varnsdorfu seznamováni s dosavadní činností MNV a s plněním tzv. akčního plánu za roky 1954 až 1957. Zároveň se varnsdorfští občané mohli dozvědět základní informace o dalších plánech MNV pro léta 1957 až 1960. Volebních obvodů bylo podle Kroniky města Varnsdorf osmdesát šest (místních) a besedy se konaly na jedenácti místech, podobně jako u předchozích voleb v roce 1954 (v těchto volbách byl pouze malý rozdíl, který se týkal obvodu č. 9 – přidělen do obvodu č. 8). Opět jako v minulých volbách fungovalo několik agitačních středisek. V některých z nich byli občané podle Kroniky města Varnsdorf seznamováni s heslem „Volíme manifestačně kandidáty Národní fronty!“.

Z Kroniky města Varnsdorf můžeme podle spisů kronikáře usoudit, že agitace občanů probíhaly všude a byly velmi pečlivě připravovány. Kronikář uvádí např. událost, která proběhla ve škole, tedy za pomoci žáků. Je zřejmé, že do plánů tehdejšího režimu byly v nemalé míře zapojovány také děti. Jednalo se o předvolební akci, kterou připravili žáci společně s učiteli. Podle kronikáře se akce konala 16. května v aule školy, jež byla zaplněna diváky. Celou akci zahájil svým projevem Josef Mašín, který hovořil o tom, jak jsou volby důležité.⁷² Tato agitace připravená MNV byla samozřejmě dělána tak, aby dosavadní členové MNV vynikli v tom nejlepším obraze.

Samotné volby se konaly 19. května 1957 od sedmi hodin ráno. Kronikář Kroniky města Varnsdorf opět nezapomněl zdůraznit, že tyto volby byly v půl čtvrté v podstatě skončeny, jelikož většina voličů už měla odvoleno. Dne 29. května 1957 proběhlo zasedání v restauraci Střelnice, kde se občané mohli dozvědět výsledky těchto voleb. Celkovou zprávu o volbách přečetl předseda mandátní komise Studený. Podle něj

⁷¹ SOkA Děčín, Kronika..., s. 147–164.

⁷² „Velmi zdařilou předvolební akci připravili žáci a učitelé JŠŠ. Dne 16. května byla aula jedenáctiletky do posledního místečka zaplněná a po hodnotném pořadu vyslechli shromáždění projev předsedy MNV s. Mašína, kde znovu hovořil o významu voleb a o potřebě ukázat celému světu, že jsme jednotní, že jednotně půjdeme k volbám a budeme volit manifestačně.“ SOkA Děčín, Kronika..., s. 204.

získali všichni navržení kandidáti do MNV potřebný počet hlasů, a proto byli zvoleni do MNV ve Varnsdorfu. Všichni zvolení členové MNV složili společně slib a proběhla závěrečná volba předsedy MNV, jeho náměstka, tajemníka a rady MNV. Předsedou MNV ve Varnsdorfu byl opět potvrzen Josef Mašín. Jeden z nejstarších členů MNV Holeček mu pak předal státní znak symbolizující tuto funkci. Náměstkem Josefa Mašína jako předsedy MNV Varnsdorf se stal Stanislav Jeřábek a jeho tajemníkem byl zvolen Václav Hladík. Do rady MNV byli zvoleni tito členové: Alois Zbořil, Ludvík Kučera, Josef Pondělíček, Václav Švapík, Josef Kuhna, Jan Zouhar a Josef Halík. Z těchto voleb vzešlo do MNV Varnsdorf celkem osmdesát šest členů, viz příloha číslo 6.⁷³ Do ONV bylo opět zvoleno třináct členů, kteří jsou uvedeni v příloze číslo 7. Do KNV byli zvoleni opět pouze dva členové, Hermína Vymetálková a Václav Bánovský.⁷⁴

I v roce 1957 řešil MNV ve Varnsdorfu stále zásadní problém s nedostatkem bytových jednotek. Na MNV chodily neustále žádosti o byty a nedařilo se všem občanům vyhovět. Na byty se vytvořil pořadník, do kterého se podle Kroniky města Varnsdorf mohli dostat pouze ti občané, kteří měli ve městě trvalé zaměstnání, ale to byla pochopitelně de facto většina, jelikož nemít zaměstnání znamenalo trestný čin (příživnictví), který se mnohdy trestal odnětím svobody až na dva roky.⁷⁵ V roce 1957 bylo jen ve Varnsdorfu stále podáno a nevyřízeno dvě stě padesát žádostí o byt.⁷⁶

Rok 1957 znamenal desetileté výročí varnsdorfské stávky.⁷⁷ Varnsdorfská stávka

⁷³ SOkA Děčín, Kronika..., s. 202–207.

⁷⁴ Tamtéž, s. 207.

⁷⁵ Podle § 203 byl příživník ten, kdo se vyhýbal práci a opatroval si prostředky prostitucí, hazardní hrou nebo jiným nekalým způsobem.
<http://iuridictum.pecina.cz/w/P%C5%99%C3%AD%C5%BEivnictv%C3%AD> [online ke dni 24. 11. 2011]

⁷⁶ SOkA Děčín, Kronika..., s. 209.

⁷⁷ Varnsdorfská stávka byla vyhlášena Komunistickou stranou Československa 5. března 1947. Stávky se zúčastnilo přibližně 10.000 lidí, kteří protestovali proti rozhodnutí okresního soudu. Ten měl po několika negativních rozhodnutích přeci jen rozhodnout o navrácení konfiskované továrny bývalé firmy *Eichler a syn* (název pravděpodobně totožný se jménem majitele) původnímu majiteli Emilu Beerovi. Emil Beer se narodil v židovské rodině. Jeho otec založil v průmyslově rozvíjejícím se Varnsdorfu firmu, kterou Emil Beer poté zdědil. Z oprávněných obav z rasové perzekuce po nástupu Hitlera k moci byl nucen svůj majetek prodat a emigrovat do Velké Británie. Po návratu do Československa roku 1945 už jeho továrnu vlastnil Eichler se svým synem. Emil Beer se své továrny nevzdal a požadoval její navrácení. Dále proběhlo několik soudních sporů, které nakonec skončily pro Emila Beera kladně. Okresní soudce Voneš rozhodl o předání továrny zpět do rukou Beera. Proti tomuto rozhodnutí proběhla známá velkolepá demonstrace. Podrobněji k osobě Emila Beera např. SEDLÁK, P.: *Jmenuji se Emil Beer aneb pokus o životopisné porozumění*, in: ARBURG, V. A. a kol: *Německy mluvící obyvatelstvo v Československu po roce 1945*, Brno 2010, s. 352–370. Generální stávka nakonec skončila úspěchem pro stávkující občany, protože soud navrácení firmy původnímu majiteli pod nátlakem zamítl. Tento případ vyvolal odezvu v celé republice. Varnsdorfská stávka byla námětem několika článků denního tisku a stala se hlavní otázkou velkého množství politických jednání, na kterých různé strany tuto skutečnost různě interpretovaly. BÍLEK, I. (ed.): c. d., s. 341.

byla jedním z nejostřejších politických střetů v Československu, šlo o boj o tzv. průmyslové konfiskáty. Komunisté výsledek této stávky chápali jako vítězství dělnické třídy nad tzv. kapitalisty. V rámci tehdejšího režimu bylo charakteristické připomínání různých jubileí apod. Proto byla tato událost velice důležitá, a proto se každé její výročí slavilo a upozorňovalo se na něj v socialistickém tisku (např. Rudé právo, zvláštní vydání podnikových novin n. p. *Velveta* apod.). V důsledku toho probíhaly v tomto roce ve Varnsdorfu velké oslavy, jež měly svůj kulturní program a na kterých se sešly tehdejší významné osobnosti města.⁷⁸ Dá se předpokládat, že zazněl i veřejný projev Josefa Mašína jako předsedy MNV ve Varnsdorfu.

Během roku 1959 proběhla personální výměna některých členů rady MNV Varnsdorf. Výměna se týkala členů Pondělíčka, Růžka a Švapíka. Místo těchto členů přibyli do rady MNV noví členové – Dědek, Dítě a Kolečko. V roce 1958 proběhly v několika obvodech doplňovací volby.⁷⁹ Tyto drobné personální změny neměly v rámci města Varnsdorf nijak zásadní charakter a dá se předpokládat, že nijak neovlivnily jeho budoucí chod.

Rok 1960 byl dalším důležitým výročím pro celou Československou republiku. Slavilo se patnácté výročí ukončení druhé světové války a osvobození Československa Sovětskou armádou. Jelikož bylo v té době Československo velmi úzce napojeno na Sovětský svaz, oslavy byly spjaty se značnou propagandou komunistického režimu. Na toto výročí se i Varnsdorf snažil v rámci propagace komunismu velmi dobře připravit a národní výbor chystal mohutné oslavy. Krom toho vznikla nová územní reorganizace, která zařadila Varnsdorf pod okres Děčín v Ústeckém kraji. V této nové územní změně se město pod Mašínovým vedením snažilo dál plnit své plány v rámci socialistické výstavby a snažilo se opět rozvinout svou činnost do jednotlivých správ.

Další volby do národních výborů proběhly 12. června 1960. Období před volbami bylo podobné ostatním obdobím, která předcházela již volby předešlé. Opět se konaly různé besedy s občany a konalo se několik agitačních schůzí. V těchto volbách bylo ve voličských seznamech zapsáno 8.338 voličů.⁸⁰

⁷⁸ Ve zvláštních publikacích, které byly vydány speciálně k oslavám stávky, byly mimo jiné uvedeny vzpomínky pamětníků. Mnohdy ovšem nekorespondovaly s jinými prameny, jelikož byly pořizovány v duchu komunistické ideologie a především „pro potřeby oslavné atmosféry výročí“. Proto byly podle mého názoru některé informace zamlčovány a zkreslovány. SEDLÁK, P.: *Varnsdorfská stávka 1947 - několik historiografických poznámek*, in: Mandava 2005, s. 36.

⁷⁹ SOkA Děčín, Kronika...(kronikář Václav Hladík), s. 285.

⁸⁰ Tamtéž, s. 292–294.

Do KNV byli zvoleni poslanci Eduard Žďárský a Hermína Vymetálková a do ONV následující členové: Zdena Horáková, Ludmila Krausová, Richard Tölzer, Růžena Šimková, Jaroslav Třešňák,⁸¹ Josef Keller, František Hložek, Stanislav Jeřábek.⁸²

Do MNV bylo zvoleno tentokrát sedmdesát členů (viz příloha číslo 8). Předsedou byl opět potvrzen již osvědčený Josef Mašín. MNV v roce 1960 pokračoval společně s ostatními členy MNV ve svých „akčních“ plánech, které se týkaly především města, jež stále nebylo v uspokojivé situaci. Mezi jeho hlavní úkoly patřila výstavba rekreačního rybníku, na které se podílely organizace Národní fronty i městské podniky.

Z výsledků voleb je evidentní, že mnohé osoby působily obecně v národních výborech několik volebních období za sebou, což dohromady činilo poměrně dlouhou dobu. Z toho bychom se mohli domnívat, že tyto osoby se osvědčily a pro tehdejší režim se staly důvěryhodnými a vhodnými kádry.

Rok 1961 byl v historii města zásadní především v tom, že byl Varnsdorf oficiálně vyhlášen pohraničním městem (Kronika města Varnsdorf uvedla, že to byl první případ měst ČSSR s počtem obyvatel nad 10.000). Tak se stalo v květnu 1961 poté, co to Národní fronta údajně projednala s voliči. Na těchto besedách s občany se podle kronikáře řešily mezinárodní problémy a situace. S tím souvisela pečlivá jednání s útvarem Pohraniční stráž⁸³ (represivní složka, jež měla kontrolovat veškerý pohyb v okolí hranic) a proběhly mimo jiné pokusy změnit městský znak Varnsdorfu.⁸⁴ Původní městský znak, který vycházel z rodového erbu Welfů z Varnsdorfu, měl a má dodnes dominantní světlý půlměsíc a šesticípou hvězdu v tmavě modrém poli. Ale právě v roce 1961 se objevily snahy tento znak změnit a použít tam psí hlavu, která měla pravděpodobně symbolizovat Varnsdorf jako pohraniční město. Pokusy se ovšem nezdařily a městský znak zůstal stejný jako doposud (šesticípá hvězda a měsíc na tmavě modrém poli).⁸⁵

S Pohraniční stráží se jednalo podle Kroniky města Varnsdorf kvůli bezpečnosti kolem československé státní hranice, jelikož město Varnsdorf přímo sousedí s německými městy Seifhennersdorf a Großchönau (města se přitom nachází v „bratrském“ státě Německé demokratické republiky). Zápisy kronikáře v Kronice

⁸¹ Jméno je velmi špatně čitelné, předpokládám, že se jedná o Jaroslava Třešňáka

⁸² SOkA Děčín, Kronika..., s. 293–294.

⁸³ K problematice Pohraniční stráže viz např. VANĚK, P.: *Pohraniční stráž a pokusy o přechod státní hranice v letech 1951 – 1955*, Praha 2008.

⁸⁴ SOkA Děčín, Kronika..., s. 316.

⁸⁵ *Varnsdorf. Největší město šluknovského výběžku*, informační brožura, Varnsdorf 2010.

města Varnsdorf byly velice neobjektivní. Toho si lze všimnout také v informacích ohledně státní hranice. Kronikář stále pracoval s termínem „bezpečnost“, jako kdyby chtěl Varnsdorf neustále někdo napadat. Zmiňoval, že státní hranice procházela takřka městem, a proto bylo důležité hranici pečlivě ohlídat. Sám kronikář uvedl, že na besedách s voliči ohledně hranic se velmi často řešily jak mezinárodní konflikty, tak i spolupráce. Dále zmínil, že za rok 1961 nebyly hranice ani jednou nikým narušeny. To se dalo předpokládat, jelikož kontrola v okolí hranic byla velmi přísná a pokud by tam byl někdo přistižen, dopustil by se trestného činu a byl by pravděpodobně zatčen, jelikož překročení hranic bylo ilegální.⁸⁶

Ve městě po celou dobu probíhaly změny, které se týkaly komunikací. Některé silnice nechal MNV nově osvětlit a nové osvětlení (šedesát dva kusů světelných lamp) vzniklo také podél již zmíněných hranic.⁸⁷ Domnívám se, že to byl další krok, jak si ohlídat okolí hranic. Umožnilo to totiž pracovníkům Pohraniční stráže lepší viditelnost v noci nebo za nepříznivých podmínek. Velkým úkolem MNV se staly práce kolem nového rekreačního rybníka, který se mezi lidmi nazýval jako „Rio Mašíno“ a jenž byl v roce 1961 dokončen. V jeho těsné blízkosti byly nově zastřešeny kabiny, byla vysázena další zeleň atd.⁸⁸ Kronika města Varnsdorf uvádí, že při těchto pracích pomáhalo dobrovolně několik set občanů.⁸⁹

Josef Mašín byl předsedou MNV až do roku 1969. Pro město je v jeho vývoji zajímavý rok 1965, jelikož městu Varnsdorf byly uděleny dva tituly. První titul nesl název „Město 20. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou“ a dále „Vzorné pohraničnické město Severočeského kraje“.⁹⁰ Bylo to ocenění právě MNV v čele s Josefem Mašínem a jeho politicko-organizační práce, přesto se dá předpokládat, že do běžného života ve městě to žádnou změnu nepřineslo. Právě na podobných slavnostních

⁸⁶ SOkA Děčín, Kronika..., s. 320.

⁸⁷ Tamtéž, s. 325.

⁸⁸ Tento rybník patří k jedné z hlavních zásluh Josefa Mašína. Byl dokončen až v roce 1961 a dodnes existuje. Má plochu přibližně deset hektarů a jeho rekreační oblast okolo měří přibližně sto třicet sedm hektarů. Byl nazýván „Rio Mašíno“ nebo mezi varnsdorfskými občany jednoduše *Mašíňák* (tento název se používá dodnes). Rybník dříve sloužil k rekreačním účelům, v roce 1962 tam bylo vysázeno mimo jiné na čtyři tisíce okrasných stromů a křovin a později (1967) tam vznikl také autokempink s několika dřevěnými chatkami, které měly sloužit občanům k ubytování v době svého volna. Tento rybník byl v nedávné době (domnívám se, že v roce 2010) rekonstruován a čištěn. Přesto dnes slouží převážně k rybářským účelům, jako protipovodňová ochrana a naopak k zavlažovacím účelům v době většího sucha. *Mašíňák a povodeň*, in: Hlas severu, č. 16, 2010, s. 2., ŠVEŇHOVÁ, R. – RUTHOVÁ, Š. – PROKOPOVÁ, L.: c. d., s. 88.

⁸⁹ SOkA Děčín, Kronika..., s. 325.

⁹⁰ Opsáno doslovně. SOkA Děčín, Kronika... (kronikář Zdeněk Jemelka), s. 378.

akcích mívával Josef Mašín jako předseda výboru proslovy, kterými zahajoval oslavy a jiné společenské akce.

Na výstavbě a zvelebování města se podíleli i jednotliví občané, kteří svou prací pomáhali při různých veřejných brigádách, což bylo v tuto dobu běžné. Domnívám se, že veškeré úpravy ve městě, o kterých se zmiňuji, probíhaly v rámci tzv. akce „Z“. Tato akce byla označena právě písmenem „Z“, což mělo značit pravděpodobně zvelebování měst dobrovolnou činností občanů. Jednalo se o celonárodní akci, neprobíhala pouze ve Varnsdorfu. Není zřejmé, jak moc byla tato práce dobrovolná, dá se ale předpokládat, že „dobrovolníci“ pracovali pod jistým nátlakem, neboť v případě odmítnutí hrozilo, že budou nějakým způsobem potrestáni nebo alespoň pokáráni. Ve Varnsdorfu v rámci této akce proběhlo několik zásadních rekonstrukcí a staveb, o kterých se zmíním stručně níže.⁹¹

Roku 1966 se konal XIII. sjezd KSČ. Město se společně s jednotlivými organizacemi zavázalo, že se pokusí zlepšit životní prostředí města a to i v oblasti kulturní. Mezi nejzásadnější úlohy patřilo převzetí patronátu nad vybudováním širokoúhlého kina, pomoc při budování jeslí, zakoupení čistícího vozu apod. Nejzásadnějším činem tohoto roku bylo podle mého názoru schválení investičních úkolů na výstavbu širokoúhlého kina v celkové hodnotě 8,8 milionů Kčs a na opravu budovy „Hrádek“ v hodnotě 2,4 milionů Kčs.⁹² Oba tyto úkoly měly být provedeny v tak zvané akci „Z“, pod kterou spadala také rekonstrukce a výstavba některých nových varnsdorfských objektů. Právě akce „Z“ se stala zásadní pro další budoucnost Josefa Mašína, viz níže.

V tomto roce začal MNV Varnsdorf v čele s Mašínem pracovat na budování hraničního přechodu s Německou demokratickou republikou. Nejprve byl pouze odstraněn drátěný plot rozdělující německou a československou část. To byl podle mého názoru velmi zásadní čin, jelikož se jím zmírnila některá opatření v rámci tzv. železné opony. Přesto měla opatření nadále poměrně velký represivní charakter. V blízkosti hranic nechal MNV opravit komunikace, bylo rozšířeno zábradlí podél silnic a chodníků, byla opravena budova bývalého celního úřadu, vystavěno nové parkoviště apod. K přechodu hranic ovšem zůstalo i nadále nutné povolení a přecházet hranice po svolení se mohlo jen po jasně vyznačených místech. I nadále fungoval systém pohraničního pásma, jež bylo široké několik kilometrů a v rámci něj Pohraniční

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Tamtéž, s. 390–401.

stráž velmi důkladně střežila hranice. Odstranění drátěného zátarasu znamenalo v první řadě větší kontrolu prostředí v blízkosti hranic a od tamních občanů se vyžadovala vzájemná kontrola mezi sebou. Neznamenal to tedy uvolnění od neustálého dohledu na tomto území. I nadále existovala jasně vymezená pravidla, která určovala pohyb v blízkosti hranic. Ovšem ještě v roce 1966 se zpřístupnila část pohraničního pásma na kopci přezdívaném „Špičák“. Jako důvod Kronika města Varnsdorf uvádí, že v tomto místě byl překrásný výhled do okolí a místo bylo hojně navštěvované. Dodnes „Špičák“ slouží jako vyhlídka umožňující široký rozhled do okolí a to jak na část českou, tak také na německé území. Právě změny v oblasti hranic považujeme ve Varnsdorfu za velice důležité, jelikož umožnily varnsdorfským občanům větší pohyb.⁹³

Hraniční přechod byl oficiálně otevřen v roce 1967 a umožňoval přechod z Československa do Německé demokratické republiky a naopak. Tomu předcházela mnohá jednání s nejvyššími zástupci obou zemí. Již v březnu roku 1967 navštívil město Varnsdorf prezident a první tajemník KSČ Antonín Novotný, který jednal o hraničním přechodu s hlavními funkcionáři města, tedy především s předsedou MNV Josefem Mašínem. Návštěva prezidenta urychlila jednání v oblasti hraničního přechodu, jelikož přislíbil schůzi s německou stranou.⁹⁴ Jednání dopadla pozitivně a dohoda o otevření hraničního přechodu vešla v platnost 28. dubna 1967.⁹⁵ Následovaly velké oslavy a ceremoniály, na kterých se prezentovala česká a německá strana.⁹⁶

V roce 1967 došlo na další důležité změny, které se týkaly textilního podniku *Velveta*, jenž ovlivňoval v tuto dobu život mnoha obyvatel. Začalo se pracovat na výstavbě nové úpravny vlasových tkanin. V místě, kde měla tato úpravna vzniknout, bylo kvůli stavbě vystěhováno celkem jedenáct rodin a zrušilo se fotbalové hřiště, což byl jeden z hlavních negativ této výstavby. Velkým přínosem pro zaměstnance firmy *Velveta*⁹⁷ byla nová jídelna pro celkem tisíc pět set strážníků (zaměstnanců), která

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ Tamtéž, s. 413.

⁹⁵ Tamtéž, s. 413.

⁹⁶ Toto otevření hraničního přechodu znamenalo pro město také jisté komplikace. Brzy po otevření přechodu bylo nutné postavit novou čerpací stanici, jelikož německých automobilů jezdilo do Varnsdorfu velké množství. Dále nastaly problémy s nedostatkem potravin v důsledku špatné zásobovací situace a se směnou peněz. Přestože ve Varnsdorfu byl otevřen hraniční přechod s NDR, museli si tamější občané zajišťovat valuty v Děčíně nebo v Novém Boru. V blízkosti Varnsdorfu se nenacházela směnárna, která by směnu umožňovala. Tyto problémy musel MNV řešit. SOKA Děčín, fond: MNV Varnsdorf, Korespondence ve věci zřízení hraničního přechodu, i.č. 297, k. 33.

⁹⁷ Firma *Velveta*, která vyráběla manšestry a samety, v této době velice prosperovala, o čemž svědčí i jednotlivé návštěvy vyšších úředníků. *Velvetu* v té době navštívil např. sekretář RVHP Fadějev, ministryně spotřebního průmyslu Macháčová Dostálová nebo i delegace velvyslanectví Vietnamské demokratické republiky. SOKA Děčín, Kronika..., s. 404.

vznikla v blízkosti bývalého hotelu Sport (ten se nachází v blízkosti vlakového nádraží a dnes slouží jako ubytovna pro sociálně slabé). Po levé straně budovy jídelny byla vystavěna nová administrativní budova, jež nabízela administrativní zaměstnání dalším lidem. V blízkosti vznikla i nová teplárna, která sloužila jak pro potřeby vlastního podniku, tak také vytápěla dva tisíce nových bytových jednotek, které v budoucnosti vznikly v Západní ulici (dodnes tato teplárna vytápí některé byty ve Varnsdorfu). Pro zaměstnance bylo v tomto roce vystavěno přibližně třicet bytových jednotek. Celková výstavba byla předběžně naplánována do roku 1972.⁹⁸

Mezi nejzásadnější zásluhy Josefa Mašína patří dle mého názoru již zmíněná rekonstrukce Hrádku,⁹⁹ otevření hraničního přechodu a stavba širokoúhlého kina Panorama. Všechny tyto projekty proběhly v druhé polovině šedesátých let. Již od roku 1957 jednal Mašín jako předseda MNV Varnsdorf s orgány ministerstva vnitra o značném poškození Hrádku a požadoval schválení jeho rekonstrukce. Ta mu byla umožněna a Hrádek byl v letech 1967 až 1969 kompletně zrekonstruován v rámci již zmíněné akce „Z“ pod vedením stavbyvedoucího Bogdalíka. Plány na rekonstrukci Hrádku se neshodovaly s realitou, jelikož měl být předán k užívání 8. října 1968, ale nakonec bylo kvůli srpnovým událostem v Československu datum posunuto až na počátek roku 1969. Nevyšel ani původní rozpočtový plán na tuto stavbu a rozpočet byl nakonec mnohonásobně vyšší, než se předpokládalo. Nutno podotknout, že celá stavba byla pravidelně kontrolována i po stránce finanční také Ministerstvem vnitra a Vládním výborem pro cestovní ruch.¹⁰⁰ Zrekonstruovaný Hrádek prosperoval až do roku 1991, kdy byl z ekonomických důvodů uzavřen.¹⁰¹

⁹⁸ SOkA Děčín, Kronika..., s. 404.

⁹⁹ Hrádek je vyhlídková budova, která byla stavěna v letech 1903 až 1904 na vršku 467m vysokém (*Hrádek. Vyhlídková věž ve Varnsdorfu*, informační brožura z roku 2010 uvádí jednou 438m, podruhé 467m a *Varnsdorf, město průmyslu a zahrad* uvádí 429m.). Je dominantou města, umožňuje výhled do širokého okolí a sloužil jako restaurace, kino, taneční sál apod. Ve své době byl centrem zábavy pro mladé lidi. Po druhé světové válce začal chátrat, čemuž dopomohla také přítomnost oddílu Pohraniční stráže, která Hrádek využívala a paradoxně ho také značně devastovala. *Hrádek. Vyhlídková věž ve Varnsdorfu*. Informační brožura. Varnsdorf 2010.

¹⁰⁰ SOkA Děčín, fond: MNV Varnsdorf, Korespondence ve věci rekonstrukce restaurace Hrádek, i.č. 260 – 1, k. 30.

¹⁰¹ Hrádek byl počátkem devadesátých let privatizován, nový majitel převzal Hrádek už v poškozeném stavu a začal s jeho další rekonstrukcí. Ovšem roku 1996 Hrádek opustil a ten začal postupně velmi rychle chátrat. Roku 2000 vznikl Nadační fond Hrádek – Burgsberg, který shromáždil finanční prostředky a začal Hrádek opět postupně rekonstruovat. Dnes Hrádek funguje jako vyhlídková věž s výstavní síní a slouží jako prostor pro konání svatebních obřadů. *Hrádek. Vyhlídková věž ve Varnsdorfu*, informační brožura, Varnsdorf 2010.

Za předsednictví Josefa Mašína byl schválen již zmíněný projekt na stavbu širokoúhlého kina Panorama.¹⁰² Bohužel Mašín kvůli srpnovým událostem v Československu roku 1968 tento projekt, podobně jako mnohé další plány, už dokončit nestihl. Se samotnou stavbou kina se začalo již v roce 1967 v akci „Z“ a celkově bylo na kino vynaloženo přibližně 14.000,000 korun, což oproti původnímu plánu představuje mnohonásobně vyšší částku.¹⁰³ Hlavní projekt vypracovala firma *DRUPOS* v čele s Ing. arch. Bořutou a Ing. Poštulkou. Orientační náklad měl původně činit necelých 9.000,000 korun.¹⁰⁴ Kino bylo výjimečné několika zajímavostmi. Tou první bylo jeho originální provedení střechy, jež byla zavěšena na ocelových lanech, což se použilo, podle Hlasu severu, ve světovém měřítku teprve podruhé (poprvé toto provedení střechy bylo použito u olympijského stadionu v Mnichově). Druhou a poněkud větší zajímavostí byl fakt, že toto kino mělo být širokoúhlé, tedy mohlo promítat 70mm panoramatické filmy, ale zároveň mohlo promítat filmy klasického formátu (35mm filmový pás). Velikost tohoto kina byla ve své době výjimečná, uvádí se, že takto široké kino neměla ani Praha a v Německé demokratické republice bylo nejbližší Lipsku.¹⁰⁵

Jak už jsem podotkla, stavba kina byla jedním z projektů, které Mašín jako předseda MNV Varnsdorf nestihl dokončit. Pro veřejnost bylo otevřeno 28. května 1971 a den před tímto datem proběhlo speciální promítání. Toto slavnostní zahájení provozu uvedl už nový předseda MNV (resp. staronový) Josef Mynář¹⁰⁶ a o Mašínovi nepadlo ani slovo.¹⁰⁷ V této době ho už tehdejší režim zavrhl. Oficiální výklad se odvolával na jeho údajně neoprávněné užívání finančních prostředků v rámci zvelebování města, viz níže. Reálně se jednalo o příklon Mašína k reformnímu komunismu (viz dále).

Pokud se chronologicky zmiňuji o působení Josefa Mašína ve Varnsdorfu, nesmím opomenout důležitý mezník, který znamenal změnu v dosavadní situaci v republice. Jedná se o rok 1968. Ten patří v historii Československa k těm stěžejním,

¹⁰² Nová budova kina začala být stavěna v ulici Budovatelů 550 (dnešní ulice Západní, číslo popisné 2618) roku 1967 a celá stavba měla být dokončena v roce 1970. Slavnostní otevření se mělo uskutečnit až roku 1971.

¹⁰³ Hlas severu č. 8 z roku 2011 uvádí pouze dvanáct milionů korun, já jsem čerpala toto číslo z průvodní zprávy k projektovému úkolu. SOKA Děčín, fond: MNV Varnsdorf, Korespondence ve věci výstavby kina a hotelu Panorama, i.č. 261, k. 30.

¹⁰⁴ Přesně je uvedeno 8.870,000 Kč. SOKA Děčín, fond: MNV Varnsdorf, Korespondence ve věci výstavby kina a hotelu Panorama, i.č. 261, k. 30.

¹⁰⁵ *Kino Panorama poprvé promítalo před 40 lety*, in: Hlas severu, č. 8, 2011, s. 4.

¹⁰⁶ V roce 1970 byl předsedou MNV krátce Adolf Kumprecht, kterého v roce 1971 vystřídal Josef Mynář.

¹⁰⁷ *Kino...*, s. 4.

jenž změnil život mnoha obyvatelům, jedním z nich byl i Josef Mašín. Jak sám uváděl ve své Žádosti o přezkumné řízení z roku 1991, nesouhlasil se vstupem vojsk Varšavské smlouvy 21. srpna 1968 na území Československa a byl také přesvědčen, že ekonomická reforma připravovaná KSČ má smysl a je správná. Dále Josef Mašín podle svých slov nesouhlasil s navazujícím procesem tzv. normalizace, a proto ho čekalo (stejně jako řadu dalších vysokých funkcionářů) několik vykonstruovaných politických procesů, na jejichž základě byl v roce 1969 odvolán ze všech funkcí a následně uvězněn ve věznici na Borech (viz dále).¹⁰⁸ Kronika města Varnsdorf uvádí, že Josef Mašín nestál pevně na straně společného zřízení. Dále také kronikář podotkl, že i přes své vědomosti, znalosti a zkušenosti znevažoval marxismus-leninismus a sledoval ve svých funkcích pouze svůj prospěch.¹⁰⁹ Z podobných důvodů byla řada tzv. reformních komunistů odvolána a následně potrestána. Podrobnější situace Josefa Mašína v roce 1968 bude analyzována v následující kapitole.

Srpen 1968 proběhl ve Varnsdorfu podobně jako v ostatních částech Československa. Lidé převážně nesouhlasili se vstupem vojsk Varšavské smlouvy v čele se sovětskými vojáky, která přišla na území Československa v noci z 20. na 21. srpna 1968. Ve městech se začaly objevovat letáky a různé propagační tiskoviny, které měly za úkol projevit nesouhlas a odpor se vstupem vojsk Varšavské smlouvy. Jak Kronika města Varnsdorf uvádí, tyto tiskoviny, jež měli na starosti často obyčejní občané, údajně hanobily Sovětský svaz. V roce 1968 začal také mimořádně vycházet Hlas severu jako deník¹¹⁰, který informoval obyvatele o stávající situaci. Články redaktorů a dopisovatelů se pak často staly podkladem pro pozdější politické čistky a jiné perzekuce. Redakci musel opustit např. Dausch.¹¹¹ V příloze číslo 9 jsou na ukázkou dvě čísla deníku Hlasu severu z roku 1968, kde jsou vidět jasné nesouhlasy se vstupem vojsk a kde je článek také např. již zmíněného Roberta Dausche. Trvalo poměrně dlouho, než se podařilo občany uklidnit. Konaly se různé besedy a schůze, na kterých se řešily pocity obyvatel a jejich názory. Je pravděpodobné, že právě tyto

¹⁰⁸ Osobní archiv Ludmily Mašínové. MAŠÍN, J.: Návrh o přezkumné řízení z roku 1991.

¹⁰⁹ SOKA Děčín, Kronika..., s. 417.

¹¹⁰ Hlas severu vychází dodnes, ovšem jako čtrnáctideník. První číslo Hlasu severu, který vznikl spojením podnikových časopisů Rudý samet (Velveta), Zítřek (Elite) a Vřeteno (Tos), vyšlo v roce 1967. V tehdejší režim byl prostor hlavně pro podnikové časopisy, ale díky Josefu Mašínovi, jenž jednal s krajským oddělením KSČ, dostal Hlas severu výjimku a mohl vzniknout. Časopis vycházel původně jednou týdně v nákladu čtyři a půl tisíce kusů, což bylo obrovské číslo. Časopis obsahoval politické komentáře, ale zároveň informace o činnosti města. V roce 1968 začal vycházet speciálně denně. HRABAL, M.: *Čtyřicet let Hlasu severu*, in.: Mandava 2007, s. 67–69.

¹¹¹ Tamtéž, s. 69.

schůze často vedl Josef Mašín a snažil se v této problematice angažovat, na což později politicky doplatil.¹¹² Osobně se domnívám, že negativní názor většiny lidí na srpnové události byl Josefu Mašínovi velice blízký. V prostudovaných novinách Hlas severu sice nebývá pod články přímo Josef Mašín podepsán, ale je pravděpodobné, že na řadě z nich se podílel. Některé články, které jasně nesouhlasí se stávající situací, jsou podepsané členy MNV ve Varnsdorfu, tudíž se předpokládá, že vysoký podíl na nich nese také Josef Mašín jako předseda MNV (viz příloha 10).

Rok 1968 znamenal pro mnoho občanů Československa velkou životní změnu. Někteří občané Československa se požadavkům režimu přizpůsobili, řada z nich se rozhodla pro emigraci. Mezi těmi varnsdorfskými občany, kteří se rozhodli odejít do ciziny, byla např. řada varnsdorfských lékařů (např. MUDr. Martinovský, MUDr. Severa, ...) a dalších. Často to pro ně bylo jediné přípustné řešení, jinak jim hrozily přísné tresty za názory, které se neshodovaly s představami režimu.¹¹³ Kronika města Varnsdorf uvádí, že od 5. září 1968 zavládl ve Varnsdorfu opět klid, město začalo opět fungovat jako před srpnem 1968.¹¹⁴ Přesto se dá o tomto tvrzení pochybovat, jelikož začínalo tzv. období normalizace a politické čistky, perzekuce a jiná represivní opatření se staly hlavním nástrojem politiky po událostech v srpnu 1968.

¹¹² SOKA Děčín, Kronika..., s. 418.

¹¹³ Mezi občany, kteří emigrovali do ciziny, patří např. i pan Josef Podlešák, který z Varnsdorfu emigroval do Austrálie a dnes žije ve městě Melbourne. Byl to přítel Josefa Mašína a prostřednictvím elektronické komunikace mi poskytl některé informace ohledně situace ve Varnsdorfu v 2. pol. 20. stol. Československo opustil se svou rodinou v září 1968 přes Rakousko do Německa, kde navštívil australskou ambasádu a tam obdržel povolení k trvalému pobytu v Austrálii. Po dvou letech tam získal státní příslušnost. Tohoto rozhodnutí podle jeho slov nelituje a v Melbourne jsou s rodinou velice spokojeni dodnes. Osobní korespondence autorky s Josefem Podlešákem vedená v roce 2011.

¹¹⁴ SOKA Děčín, Kronika..., s. 419.

5 Josef Mašín jako vězeň

5.1 Myšlenkový převrat

Josef Mašín, jako celá řada tehdejších členů KSČ, prošel určitým názorovým vývojem. Vstoupil do KSČ po osvobození Československa a s idejemi KSČ se vnitřně identifikoval. Stejně jako pro mnoho lidí to pro něj pravděpodobně byla víra, které věřil, hlásil se k ní a viděl v ní budoucnost. Otázkou zůstává, zda lidé viděli budoucnost opravdu v socialistických představách ve vztahu k republice tak, jak to hlásala KSČ nebo zda jim šlo spíše o vlastní prospěch, tedy o budoucnost hlavně svou. Koncem čtyřicátých let a počátkem padesátých let minulého století měla KSČ stále výrazný vliv na dění v republice a to přetrvávalo až do roku 1989.¹¹⁵ To, že se mohl Mašín stát v polovině padesátých let, kdy ještě v republice probíhaly známé politické procesy, předsedou MNV ve Varnsdorfu, svědčí právě o jeho politickém přesvědčení, jež bylo pravděpodobně velice silné.

KSČ byla velmi komplikovaným, ale z počátku ideologicky poměrně jednostrunným organismem, který se v šedesátých letech dostal do výrazného názorového konfliktu. Zásadní vliv měl projev Chruščova na XX. Sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu v roce 1956, ve kterém první tajemník ÚV KSSS kritizoval kult Stalina.¹¹⁶ Přestože tento projev vyvolal v ostatních zahraničních zemích značné odezvy (např. Maďarsko, Polsko ...), v Československu v tomto roce žádné výrazné změny neproběhly.¹¹⁷ Někteří komunisté se ale postupně s názory Chruščova ztotožňovali. KSČ se tedy hlavně v šedesátých letech pomyslně rozdělovala na dva protichůdné póly, z nichž první tvořili stalinisticko-ortodoxní komunisté a druhá strana se skládala z tzv. reformních komunistů, kteří měli v tu dobu v Československé republice obecně větší sympatie.¹¹⁸ Je zřejmé, že nikdo z tzv. reformních komunistů nemohl tušit, co se bude po srpnu 1968 v Československu odehrávat. Tato názorová krize a stranický rozkol vrcholil v roce 1967 a 1968, kdy první tajemník KSČ Antonín Novotný odstoupil a na jeho místo byl nově zvolen první tajemník Komunistické strany

¹¹⁵ KUKLÍK, J.: c. d., s. 403.

¹¹⁶ VODIČKA, K. – CABADA, L.: c. d., s. 70.

¹¹⁷ K roku 1956 v Československu viz např. BLAIVE, M.: *Promarněná příležitost: Československo a rok 1956*, Praha 2001.

¹¹⁸ VODIČKA, K. – CABADA, L.: c. d., s. 71.

Slovenska Alexandr Dubček.¹¹⁹ Nadále v republice probíhal razantní politický vývoj, který výrazně ovlivnil život celé řady lidí.¹²⁰

Mezi tzv. reformní komunisty řadíme také Josefa Mašína. Podle svých slov nesouhlasil s „ortodoxním“ pólem KSČ a požadoval nové ekonomické reformy.¹²¹ Dále také nesouhlasil se srpnovými událostmi, které se v Československé republice odehrály ze strany Sovětského svazu a nepodporoval následnou normalizaci,¹²² která po srpnu 1968 probíhala. Těmito myšlenkami a názory na sebe upozornil a od té doby začaly jeho politické problémy, které započaly jeho vyloučením ze strany, ze zaměstnání a následnou perzekucí. Tyto čistky postihly celou řadu lidí.¹²³ Je třeba říci, že Josef Mašín nebyl antikomunistou, byl sice odvolán z funkce předsedy MNV Varnsdorf, ale nedobrovolně. Je tedy možné, že jeho víra přetrvávala i nadále.

5.2 Počátky perzekuce Josefa Mašína

Perzekuce Josefa Mašína začala po roce 1968 po tzv. Moskevském protokolu.¹²⁴ Právě v tomto roce se začaly nejvíce projevovat a uplatňovat myšlenky tzv. reformních komunistů, mezi které Josefa Mašína řadíme. Jak bylo již zmíněno výše, politická situace a dění v republice po srpnu 1968 Josefa Mašína krajně znepokojovalo. K jeho politické perzekuci měl režim několik důvodů, které vedly k tomu, že se Mašín požadavkům režimu znelíbil. První věc, kterou Mašín na sebe upozornil, mohla být skutečnost, že se Mašín zúčastňoval všech schůzí KAN (Klub angažovaných nestraníků), jenž byl v roce 1968 založen jako organizace stojící mimo Národní frontu.¹²⁵

¹¹⁹ Podle Dubčeka byla ve Varnsdorfu za předsednictví Mašína na krátkou dobu pojmenována ulice.

¹²⁰ VODIČKA, K. – CABADA, L.: c. d., s. 71.

¹²¹ Osobní archiv Ludmily Mašinové. MAŠÍN, J.: Návrh o přezkumné řízení z roku 1991.

¹²² Po roce 1968 nastalo období tzv. normalizace. Vedoucí komunistická strana se stala hlavním nástrojem Moskvy, obnovila svůj byrokraticko-centralistický charakter a upevnila svůj vliv ve společnosti. Došlo k zásadním personálním změnám, které spočívaly v odstranění z vedoucích orgánů přibližně půl milionu členů strany, kteří souhlasili s reformními myšlenkami. Tyto čistky se týkaly jak politických orgánů, tak také pracovníků kultury, uměleckých institucí apod. OTÁHAL, M.: *Normalizace 1969–1989*, Praha 2002, s. 46–47.

¹²³ K problematice čistek podrobněji např. MAŇÁK, J.: *Čistky v Komunistické straně Československa v letech 1969–1970*, Praha 1997.

¹²⁴ Moskevský protokol je tzv. protokol o československo-sovětském jednání, které proběhlo v Moskvě ve dnech 23. až 26. srpna 1968. Na tomto jednání byly rozebírány mimo jiné otázky spojené s pobytem spojeneckých vojsk na území Československa.

<http://www.just.wz.cz/view.php?cislocclanku=2005010125> [online ke dni 21. 2. 2012]

¹²⁵ K problematice KAN obecně podrobněji např. OTÁHAL, M.: *Opoziční proudy v české společnosti 1969–1989*, Praha 2011.

Další významnou událostí, která se údajně týkala také Josefa Mašína, byl i tzv. Vysočanský sjezd, jež se konal 22. srpna 1968 v Praze.¹²⁶ Byl to v pořadí XIV. sjezd KSČ,¹²⁷ ale byl mimořádný (původně se měl konat v září). Část komunistů, kteří na sjezd dorazili, očekávali, že dojde na schválení nových reforem, jež byly připravovány, ale druhá část komunistů se sjezdu obávala. S Josefem Mašínem se ve Varnsdorfu pojí zajímavá historka, která se vyprávěla mezi tamějšími lidmi, ale nikdo mi ji nebyl schopen přímo potvrdit. Josef Mašín se tohoto sjezdu údajně chtěl zúčastnit (pravděpodobně ale nebyl nikým delegován), ale aby nebyl vyzrazen a následně zadržen, nechal se celý zafačovat obvazy a odvést sanitou jako raněný. Uvádí se, že tímto způsobem velmi rafinovaně unikl případnému sledování StB a bez problémů dorazil do Prahy a zpět.¹²⁸ Dodnes na tuto historku někteří varnsdorfští občané vzpomínají.¹²⁹ Podle těchto informací je pravděpodobné, že Mašín již v tuto dobu předpokládal, že by mohl být sledován StB. Ovšem tímto činem na sebe upozornil a nejspíš tím pobouřil některé obyvatele, pravděpodobně převážně některé členy KSČ. Jak jsem již nastínila, tato podivná historka se traduje ústně a mnoho lidí o ní slyšelo, nicméně jsem neobjevila žádného přímého svědka. Jelikož StB sama byla v tuto dobu v důsledku reformního komunismu v rozkolu, je možné, že tato historka byla uměle vytvořená a měla poukazovat na „hrdinství“ Mašína.

Ve spisech ABS se můžeme dočíst několik dalších Mašínových „prohřešků“. Například, že se Josef Mašín „podílel na rezoluci, která byla ve Varnsdorfu vypracována a dne 26. srpna roku 1968 odeslána do NDR“.¹³⁰ Obsahovala kritiku „okupace a účast lidové armády NDR při vstupu vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR“.¹³¹ Dále také údajně věděl o zneužívání vysílacích stanic s názvem CO a SVAZARMU, jež podávaly informace o situaci v Československu do zahraničí, ale neudělal nic, aby tomu zabránil. V neposlední řadě byl prý „aktivní při organizování pochodu na oslavu našich hokejistů, kteří zvítězili nad týmem Sovětského svazu“.¹³² Tato skutečnost se už ale týká roku 1969 a tzv. hokejových událostí.

¹²⁶ ABS, fond: II. správa SNB (osobní svazek), a. č. 904 914 MV.

¹²⁷ VONDROVÁ, J. – NAVRÁTIL, J.: *Komunistická stana Československa: kapitulace srpen – listopad 1968*, Praha – Brno 2001, s. 663.

¹²⁸ ŠVEŇHOVÁ, R. – RUTHOVÁ, Š. – PROKOPOVÁ, L.: c. d. , s. 88.

¹²⁹ Rozhovor autorky s F. P., 5. 4. 2012.

¹³⁰ ABS, fond: II. správa SNB (osobní svazek), a. č. 904 914 MV.

¹³¹ Dnes je zřejmé, že vojska NDR nakonec na území Československa nevstoupily. Tamtéž.

¹³² Tamtéž.

Od roku 1968 se stal Josef Mašín osobou, která byla v dohledu bezpečnostních složek. Domnívám se, že hlavní vliv na to měl jeho názor ohledně roku 1968 (především od srpna) a s tím spojené informace, které jsou výše uvedeny. Zajímavé je, že v čele MNV Varnsdorf Mašín působil až do konce roku 1969. V prosinci 1969 měl Mašín na MNV ve Varnsdorfu projev, ve kterém oznámil, že prověřková komise OV KSČ doporučila plenárnímu zasedání jeho odvolání kvůli jeho předchozímu krizovému období. Výše zmíněné „prohřešky“ se tedy Mašínovi vyčítaly až ex post.¹³³

V roce 1969 se odehrála další významná událost, na kterou Mašín kvůli špatné interpretaci doplatil. Alfred a Erich Ludwigovi, občané tehdejší Spolkové republiky Německo, uctili město Varnsdorf svým darem. Jejich dar spočíval v tom, že městu věnovali kostelní zvony, které měly být jako náhrada za zvony, jež byly městu odebrány pro vojenské účely za druhé světové války. To se tehdejšímu režimu velice hodilo, jelikož to měla být církevní slavnost, kterou nepodporoval a ještě k tomu se obřad měl konat s „nepřátelskou cizinou“, což bylo velmi nežádoucí. Proto režim tuto akci zpětně využil k diskreditaci Josefa Mašína. První plán na svěcení těchto zvonů musel být pozměněn, jelikož onemocněl biskup litoměřické diecéze ThDr. Štěpán Trochta,¹³⁴ který měl svěcení provádět. Slavnostní svěcení darovaných zvonů bylo tedy přesunuto na neděli 20. dubna 1969.¹³⁵ V tento den svěcení zvonů skutečně proběhlo. Začalo se hned ráno po deváté hodině po ukončení slavnostní mše. Svěcení provedl podle plánů tehdejší biskup litoměřické diecéze ThDr. Štěpán Trochta. Na programu bylo zahrání skladeb známých hudebních skladatelů světového významu, např. B. H. Černohorského, P. J. Vejvanovského, W. A. Mozarta, J. S. Bacha apod. Ovšem velký problém nastal právě s datem této slavnosti. 20. dubna se narodil německý nacistický politik a diktátor Adolf Hitler.¹³⁶ Celá tato událost byla vyššími orgány zpětně zneužita a interpretována jako oslava nacismu a výročí narození právě Adolfa Hitlera. Největší vinu za město nesl pochopitelně předseda MNV Varnsdorf Josef Mašín.¹³⁷ Domnívám se, že interpretace této události StB byla předem vymyšlena a naplánována. StB se tato událost hodila, využila této skutečnosti a svou mylnou interpretaci využila proti Josefu Mašínovi jako

¹³³ SOkA Děčín, Kronika..., s. 432.

¹³⁴ ThDr. Štěpán Trochta se narodil roku 1905. Studoval mimo jiné v Itálii, stal se zakladatelem Ústavu pro výchovu učňovské mládeže v Ostravě. 28. května 1942 byl uvězněn. Od roku 1968 působil opět jako litoměřický biskup a později byl jmenován kardinálem. Roku 1992 byl oceněn Václavem Havlem. test. address.cz/data/www.francovalhota.cz/files/ThDr.doc [online ke dni 22. 2. 2012]

¹³⁵ ŠVENĚHOVÁ, R. – RUTHOVÁ, Š. – PROKOPOVÁ, L.: c. d., s. 89.

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ Tamtéž.

instrumentalizaci k dosažení svého cíle, který spočíval v postupné diskreditaci Mašína, jež vrcholila rokem 1970. Zde je důležité, že Mašín nebyl perzekuován bezprostředně po této události, ale až ex post.

V průběhu těchto dvou let se Josef Mašín natolik znelíbil tehdejšímu režimu, že i přesto, že byl KSČ dříve považován za dobrého kádra, byl zbaven všech politických funkcí a vyloučen z KSČ.¹³⁸ K tomuto odvolání došlo v roce 1970, kdy byl zbaven nejvýznamnější funkce, předsedy MNV ve Varnsdorfu.¹³⁹ Tyto politické čistky postihly v tuto dobu celou řadu lidí.

Proti odvolání Josefa Mašína se tehdy postavili někteří občané města Varnsdorf v čele s MUDr. Koškem, který byl dříve členem KAN. MUDr. Košek tehdy zorganizoval petici ve prospěch Josefa Mašína. Petice obsahovala také žádost, aby k odvolání Josefa Mašína nedošlo a v opačném případě měla ve Varnsdorfu vypuknout stávka. Z dochovaných spisů v ABS je zřejmé, že k odvolání Josefa Mašína ze všech funkcí přece jen došlo, ale žádná stávka varnsdorfských obyvatel se nekonala.¹⁴⁰ Od roku 1970 se život Josefa Mašína začal ubírat zcela jiným. V tomto roce obdržel první rozsudek, ale jelikož výše uvedené činy ještě nebyly důvodem k jeho zadržení, rozsudky hovořily o zcela jiných deliktech, což bylo v tuto dobu naprosto běžné (viz níže).

5.3 Soudní procesy a uvěznění Josefa Mašína

Jak bylo popsáno výše, důvodů, kterými se Josef Mašín provinil proti tehdejšímu komunistickému režimu, byla celá řada. Mezi ty nejzávažnější patřila špatná interpretace výběru data, kdy byly svčeny varnsdorfské zvony, účast Mašína na schůzích KAN, jeho reformní politické myšlení, „špatný“ přístup ke skutečnostem, které se odehrály v srpnu 1968 apod.

¹³⁸ V mimořádném vydání Hlasu severu, ve kterém není uvedena datace vydání, vyšel zajímavý článek s názvem *Krátké ohlédnutí za dlouhou cestou*. V tomto článku se můžeme dočíst, že krizová léta 1968–1969 poznamenala i práci národního výboru. Že vedoucí úloha KSČ byla opomíjena, že došlo k značnému uvolnění finanční a rozpočtové kázně atd. Dále je zde uvedeno, že v roce 1968 došlo k hanobení Sovětského svazu. Následně z těchto důvodů byl odvolán předseda MNV ve Varnsdorfu a další funkcionáři. Ze své funkce dobrovolně i nedobrovolně odešlo celkem dvacet poslanců. Toto bylo napsáno v době cenzury a je zřejmé, že se jednalo o cílovou kampaň KSČ. SOKA Děčín: Hlas severu - Mimořádné vydání u příležitosti voleb do národních výborů.

¹³⁹ SOKA Děčín, Kronika..., s. 435.

¹⁴⁰ ABS, fond: II. správa SNB (osobní svazek), a. č. 904 914 MV.

Jako hlavní důvod odsouzení uváděly spisy ze soudních líčení, kterých Mašín absolvoval nepřehledně mnoho, provinění za různé hospodářské delikty, jichž se Mašín měl údajně dopustit. Josef Mašín nebyl ve vykonstruovaných procesech výjimkou. Podobné osudy mělo mnoho lidí, kteří se koncem šedesátých let měli provinít údajnou hospodářskou delikvencí.

Podle dostupných materiálů, se první soudní líčení konalo u Okresního soudu v Děčíně od 29. září do 1. října 1970. Dne 6. října 1970 padl první rozsudek nad osobou Josefa Mašína. Senát byl složen z předsedy JUDr. Františka Jandy a ze soudců Boženy Eliášové a Ladislava Josífků. Mezi obžalovanými byl také varnsdorfský občan, stavbyvedoucí rekonstrukce Hrádku, František Bogdalík. Spis uvádí, že v době konání tohoto soudního procesu byl Josef Mašín (i František Bogdalík) zadržen ve vazbě v Litoměřicích. Z dostupných analýz není zřejmé, kdy byl přesně zadržen. Tento rozsudek dále uvádí, že obžalovaný Josef Mašín byl vinen ze dvou hlavních přestupků. Tím prvním deliktem bylo, že „jako odpovědný hospodářský pracovník poskytl z finančních prostředků státní organizace neoprávněně výhody v úmyslu zajistit plnění úkolů této organizace“.¹⁴¹ Mělo se jednat o to, že Josef Mašín měl údajně poskytnout na základě smluv prémie stavbyvedoucím (Bartošovi a Knížkovi), kteří se podíleli na výstavbě obchodní sítě ve Varnsdorfu, ale pouze v případě, že urychlí stavbu a tu se poté podaří dostavět v řádném termínu. Toto měl být jeho první hospodářský delikt.

Dalším přestupkem bylo, že Josef Mašín údajně bez řádného projednání uspořádal pro brigádníky a pracovníky, kteří se podíleli na rekonstrukci Hrádku, pohoštění, na které mělo být vyčleněno 20.000 Kčs, ale nakonec toto občerstvení vyšlo podle rozsudku na přibližně 42.000 Kčs. To znamená, že jednáním Mašína měla vzniknout škoda nejméně 22.000 Kčs. Ať už to byla jakákoli částka, obě byly poměrně vysoké sumy na tehdejší dobu. Navíc tyto náklady měly být čerpány z fondu rezerv a rozvoje MNV ve Varnsdorfu a Josef Mašín měl o těchto financích rozhodovat bez schválení rady MNV. Sám s tímto tvrzením nesouhlasil a stál si za tím, že veškerá svá jednání s radou MNV probíral.¹⁴² Jelikož bylo nakládání s financemi během staveb pečlivě a pravidelně kontrolováno vyššími úřady, je velice nepravděpodobné, že by se národní výbor mohl dopustit nějakých věcí, které by nebyly v souladu s pravidly.

¹⁴¹ Osobní archiv Ludmily Mašínové. Rozsudek jménem republiky. Okresní soud v Děčíně. 6. října 1970.

¹⁴² V rozsudku se uvádí, že nikdo ze členů rady MNV nemohl výslovně potvrdit, že by rada MNV Varnsdorf tyto finance schválila. Osobní archiv Ludmily Mašínové. Rozsudek jménem republiky. Okresní soud v Děčíně. 6. října 1970.

Existovaly zápisové listy z pravidelně konaných kontrol. Domnívám se, že pokud by se objevily nějaké nejasnosti, začalo by se to řešit ihned při zjištění a nikoliv ex post. Přesto se tímto činem Josef Mašín údajně dopustil „neodpovědného postoje k majetku, který byl v socialistickém vlastnictví a způsobil na něm z nedbalosti značnou škodu“.¹⁴³ Těmito dvěma úkony měl Josef Mašín spáchat dva hlavní trestné činy, a to trestný čin „porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 2. tr. zák.“¹⁴⁴ Dalším jeho trestným činem v této věci bylo „poškození majetku v socialistickém vlastnictví podle § 137 odst. 1, odst. 2 tr. zák.“.¹⁴⁵ Jak uvádí tento rozsudek, Josef Mašín se vinen necítil a byl přesvědčen, že smlouvy neodporovaly mzdovým pravidlům a předpisům a snažil se přesvědčit senát, že jednal v souladu s pravidly a každé své jednání konzultoval se svými spolupracovníky. Tento spis také uvádí, že Josef Mašín „vytvořil na MNV a vůbec v životě města jakýsi systém, jehož byl ústřední postavou, systém, v němž téměř o všem rozhodoval nebo spolurozhodoval, vše řídil a do všeho mluvil“.¹⁴⁶

Kvůli výše uvedeným proviněním byl Josef Mašín na základě tohoto rozsudku odsouzen podle trestního zákona 140/1961 Sb., § 137 odst. 2 tr. zák. (resp. § 127 odst. 2 tr. zák.) s použitím § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců. Byl zařazen do první nápravně výchovné skupiny¹⁴⁷ z důvodu toho, že do té doby nebyl nikdy ve výkonu trestu. Dále měl státu nahradit vzniklou škodu.¹⁴⁸ Při rozhodování se bralo v úvahu i to, že Josef Mašín strávil velkou část svého života ve stranických funkcích, ale v roce 1968 a 1969 měl „špatné“ politické postoje, které měly dopad na mentalitu občanů. Dále bylo přihlédnuto i k tomu, že se Josef Mašín významně zasloužil o výstavbu a rozvoj města Varnsdorf, ale jako jeden z mála funkcionářů žil stále skromně a při žádné akci nejednal ve svůj prospěch. V dalších úvahách o trestu bylo uvedeno, že trest má mít výchovný charakter nejen pro Josefa Mašína, ale pro celou společnost (trest měl působit na budoucí potenciální

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Výchovně nápravné skupiny byly tři. Hierarchicky byly seřazeny tak, že čím vyšší nápravně výchovná skupina byla, tím menší práva odsouzení měli. O tom, do jaké skupiny se odsouzený řadil, rozhodoval soud. Vždy se uplatňoval výchovný charakter založený na pracovní výchově a kulturní osvětě. Formy nápravy, způsob ostrahy a práva odsouzených záležely vždy na stupni výchovně nápravné skupiny, do které se odsouzený řadil. aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1568 [online ke dni 22. 2. 2012]

¹⁴⁸ Osobní archiv Ludmily Mašínové. Rozsudek jménem republiky. Okresní soud v Děčíně. 6. října 1970.

pachatele). Velký vliv na dobu výkonu trestu měl i jeho zdravotní stav. Josef Mašín utrpěl dvakrát infarkt a dříve údajně prodělal TBC plic.¹⁴⁹

Proti tomuto rozsudku měl Josef Mašín možnost se odvolat, čehož také využil. Nový rozsudek v důsledku jeho odvolání vynesl Krajský soud v Ústí nad Labem na veřejném zasedání 24. listopadu 1970. Senát byl složen z JUDr. Jana Melouna, JUDr. Růženy Dosoudilové a JUDr. Ladislava Šebka.¹⁵⁰ Tento soud mu trest snížil na odnětí svobody z osmnácti na čtrnáct měsíců. Ve svém rozhodnutí zdůraznil, že se Josef Mašín řadil mezi osoby s vyšším stupněm nebezpečnosti.

Josef Mašín měl podle nového rozsudku i nadále zůstat v první nápravně výchovné skupině. Tedy i tímto soudem bylo rozhodnuto, že se Josef Mašín jako předseda MNV Varnsdorf dopustil trestného činu neoprávněného nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle trestního zákona 140/1961 Sb., § 127 odst. 2 tr. zák.

Přesné datum věznění Josefa Mašína zatím není zřejmé. Byl pravděpodobně vězněn na přelomu let 1970 a 1971. Ještě než nastoupil do výkonu trestu, byl zadržován ve vazební věznici v Litoměřicích. Vlastní trest si poté odseděl ve věznici na Borech u Plzně. Ze záznamu v jeho osobním deníku vyplývá, že toto vězení pro něj bylo velice těžké mimo jiné také proto, že byl na cele s mužem, který zavraždil svou manželku a to i přesto, že byl Mašín svým „trestným“ činem zařazen do první výchovně nápravné skupiny. O této vraždě a předchozím mučení své ženy mu prý jeho spoluvězeň několikrát vypravoval, což na zdravého člověka má pochopitelně velký psychický dopad. Tento způsob sankce nebyl opět ničím výjimečným. To, že političtí vězni byli mnohdy na cele s vrahy mělo své důvody. Jednak to mohlo sloužit jako odstrašující případ dalším potenciálním pachatelům a jednak se vězňům snažili pobyt ve vězení co nejvíce znepříjemnit.

Z tohoto období se nám dochoval výše zmíněný „tajný deník“ Josefa Mašína, který si při výkonu trestu pečlivě vedl. Většina deníkových záznamů má spíše úvahový až filosofický charakter. Mašín se v nich zamýšlel nad smyslem lidské existence, nad dobou, ve které žil apod. V záznamech je patrné Mašínovo zklamání, které bylo způsobeno nenaplněným očekáváním lepší budoucnosti. „...na jedné z nekonečného počtu, letících v zoufalé samotě prostorem, se uchýtil život jako plíseň na kuličce hrachu

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ Osobní archiv Ludmily Mašínové. Rozsudek jménem republiky. Krajský soud v Ústí nad Labem. 24. listopadu 1970.

*a vykvetl. Člověk žije 60 let a umírá. Miliony vyrůstají a umírají. Někde má plíseň dobré podmínky, někde špatné, ale zůstává přece tím, čím je. Člověkem, který sotva se narodí – umírá...*¹⁵¹ Tyto myšlenky lze interpretovat různě. Ovšem jak autor své poznámky, které zaznamenával do deníku, přesně myslel, to se dnes můžeme jen domnívat. Jediné, co o nich lze říci s určitou jistotou je fakt, že jsou psány s jakousi skepsí a melancholií, což není nijak překvapivé vzhledem k tomu, v jakém prostředí vznikaly.

Deník obsahuje také rozpravy, které se vztahovaly přímo k jeho názoru na komunisty samotné: „...*Lidskou důstojnost si zachovali pouze komunisté! Nechápu, co se stalo, snaží se analyzovat svůj případ, ale nejde jim o jejich osobu a jejich koberce a jejich špajz. Ztrácejí víru, to je horší...*“¹⁵² V dalších jeho myšlenkách si můžeme představit, jak asi snášel svůj výkon trestu: „*Někdy mám krutou až bolestivou touhu po svobodě. To je pochopitelné. Podivnější je, že důvody, pro které po ní toužím, jsou často podružné dokonce malicherné... Těžko psát o 20. stol. a neznat kriminál. To mě do jisté míry s mým osudem smiřuje. Do jisté míry...*“¹⁵³ Většina záznamů měla spíše úvahový charakter, přemýšlel obecně o člověku a o jeho životě. „*Život je jedinou příležitostí danou člověku. Věčnost? To co přijde pak? Trochu nejistá budoucnost, aby pro ní člověk odkazoval, co má. Život přes všechna utrpení stojí za to, aby ho člověk prožíval do posledního dechu, aby na něm lpěl a hleděl si ho, jak svého nejcennějšího nástroje. Není třeba vědět, proč žijeme. Snad není důvod žádný, snad takový, že by nám byl stejně cizí. Co na tom. Proč pěstuje někdo zahradu? Má to nějaký smysl? Vezmu své růže, své rododendrony do hrobu? A přesto pěstuji zahradu s největší láskou, protože zahrada je lepší než úkaz, než skála, než šedivý prach pouští. Proč žijeme, na tom nezáleží. Záleží na tom, jak.*“¹⁵⁴

Kromě těchto filosoficky pojatých myšlenek se v deníku můžeme dočíst také něco z fakt, tedy přibližný nástin toho, jak to asi ve vězení probíhalo. Těchto informací se ale v deníku nachází velice málo a týkají se např. chování dozorců k vězňům, typů vězňů, soudů, chování vězňů apod.¹⁵⁵ Často používal ironii. Tento deník patří

¹⁵¹ Osobní archiv Ludmily Mašínové. Deník Josefa Mašína.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Dočteme se např. jak probíhalo sprchování vězňů, kteří na hygienu mívali jen několik málo minut, že v některých případech bývali trestanci bití obušky. Dále Mašín v deníku uvedl, že se o trestech nesmělo psát ani hovořit, jinak byl vězeň přísně potrestán. Osobní archiv Ludmily Mašínové. Deník Josefa Mašína.

k zajímavým pramenům, jenž nám po Josefu Mašínovi zůstal a který nám dokládá pohled na vězeňství z té druhé stránky, tedy z pohledu vězně.

Světlým místem v pobytu Josefa Mašína ve věznici byla návštěva jeho dvou dcer na jaře roku 1970. Tyto dcery tam měl doprovodit blízký přítel Mašína Antonín Foret. Ten také uvedl vynikající zabezpečení věznice a popsal návštěvu, jež trvala pouze několik minut a jež byla pečlivě kontrolována.¹⁵⁶

Josef Mašín si snažil celý pobyt různými způsoby zpříjemňovat. Údajně vedl zeměpisný kroužek a také kulturně výchovnou skupinu. Dále úspěšně absolvoval kurz obsluhovačů ústředního topení, za který dostal 7. února 1971 osvědčení o absolvování tohoto kurzu.¹⁵⁷ To může působit poněkud absurdně vzhledem k tomu, jaké funkce zastával, než nastoupil do výkonu trestu.

Ve vězení se brzy rozšířila tuberkulóza, která se nevyhnula ani Josefu Mašínovi. Proto byl (kvůli zhoršenému zdravotnímu stavu) z vězení propuštěn dříve, 19. dubna 1971 (uvádí se, že po osmi měsících).¹⁵⁸ Zpráva o osobě, která má být propuštěna z výkonu trestu z dubna 1971 uvádí, že se Josef Mašín choval po dobu výkonu klidně, rozvážně a pracovitě. Celý výkon trestu prý splnil převýchovný účel, což bylo jeho hlavním cílem.¹⁵⁹

¹⁵⁶ ŠVENĚHOVÁ, R. – RUTHOVÁ, Š. – PROKOPOVÁ, L.: c. d., s. 89.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 90.

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ Osobní archiv Ludmily Mašínové. Hlášení na osobu, která bude propuštěna z výkonu trestu odnětí svobody. 19. dubna 1971.

6 Josef Mašín a jeho spolupráce s bezpečnostními složkami a orgány ministerstva vnitra

6.1 Spolupráce Josefa Mašína s bezpečnostními složkami v době jeho předsednictví na MNV Varnsdorf

Pokud se zmiňuji o Josefu Mašínovi a o jeho případné spolupráci s bezpečnostními složkami (hlavně se Státní bezpečností), je na místě, abych velice stručně nastínila problematiku Státní bezpečnosti.¹⁶⁰

Státní bezpečnost byla důležitým orgánem komunistického režimu, který vznikl již v roce 1945 jako součást Sboru národní bezpečnosti. Postupně ji ovládla KSČ jako součást svého aparátu na upevnění moci.¹⁶¹ Jednalo se o tajnou policii, která kontrolovala veřejný i soukromý život, snažila se zabránit úniku jakýchkoliv informací do zahraničí a především bojovala proti „vnitřnímu“ i „vnějšímu“ nepříteli. Svými činy zasahovala do života mnoha tisíců lidí.¹⁶²

Státní bezpečnost existovala pod záštitou ministerstva vnitra a její činnost byla naprosto konspirační, nemluvalo se o ní, nevědělo se, čím přesně se zabývá a dokonce se ani netušilo, kdo pro StB pracuje a koho případně sleduje. Do hledáčku této organizace se mohl dostat každý občan Československé republiky, který na sebe nějakým způsobem upozornil. StB byla členěna na několik útvarů, které měly svou speciální funkci.¹⁶³ Měla i své specifické metody, které sloužily jako instrument k dosažení svých cílů, např. psychický a fyzický teror, únosy, vydírání, zastrašování atd.¹⁶⁴ Aby StB mohla efektivně fungovat a sledovat všechny složky veřejného i soukromého života, vybudovala si rozsáhlou agenturní síť. Agenti se strukturovali na agenta informátora, rezidenta, majitele konspiračního bytu, důvěrníka apod.¹⁶⁵

Počátky spolupráce Josefa Mašína s StB lze vysledovat až do roku 1954, kdy byl poprvé zvolen předsedou MNV ve Varnsdorfu.

¹⁶⁰ K problematice Státní bezpečnosti podrobněji např. KAPLAN, K.: *Nebezpečná bezpečnost*, Brno 1999.

¹⁶¹ <http://www.totalita.cz/stb/stb.php> [online ke dni 22. 5. 2012]

¹⁶² KAPLAN, K. – PALEČEK, P.: c. d., s. 171–173.

¹⁶³ Např. vyšetřovací útvary, útvary zpravodajské techniky, útvary pro sledování osob, šifrovací služba, ochrana státních a stranických činitelů, atd. <http://www.totalita.cz/stb/stb.php> [online ke dni 23. 2. 2012]

¹⁶⁴ <http://www.totalita.cz/stb/stb.php> [online ke dni 23. 2. 2012]

¹⁶⁵ Tamtéž.

V ABS je uložena zpráva, kterou Josef Mašín v tuto dobu prohlašoval mlčenlivost v otázce jednání s orgány ministerstva vnitra a v otázce propůjčování potřebných místností ministerstvu (viz dále). Je možné, že podobná forma kooperace mezi předsedy MNV a ministerstvem vnitra byla obvyklá. Toto prohlášení bylo Josefem Mašínem podepsáno v červenci 1954, což znamená přibližně dva měsíce po tom, co byl zvolen předsedou MNV Varnsdorf. Pravdou zůstává, že je vlastnoručně psané a chybí zde adresa příjemce a další informace, které by nám upřesnily, zda opravdu toto prohlášení Josef Mašín odeslal, popř. kdy a kam přesně.¹⁶⁶ Z objevených spisů lze tedy předpokládat, že byl Josef Mašín v roce 1954 (a možná ještě před svým zvolením) osloven StB, aby byl nápomocen při propůjčování bytů či místností.

Další prohlášení, které se týkalo Josefa Mašína a nachází se v ABS, bylo podáno v březnu 1959. V tomto roce Josef Mašín písemně prohlásil, že dobrovolně propůjčuje orgánům KS – MV¹⁶⁷ Liberec místnost. Tato místnost nesla krycí název „NOVÁK“, nacházela se ve Varnsdorfu (v ulici Pražská číslo popisné 1974) a byla poskytnuta ke služebním účelům. Současně se Josef Mašín tímto prohlášením zavázal pomlčet před všemi včetně veškerých úřadů. Toto prohlášení je strojově psané, pouze datum a podpis jsou vlastnoruční. Ani toto prohlášení nebylo nikomu adresováno, tudíž je možné, že bylo podepsáno na nějaké společné schůzce s orgány ministerstva vnitra nebo že se pouze nenachází v archivu podrobnější informace, komu přesně bylo prohlášení adresováno.¹⁶⁸ Místnost, která sloužila orgánům KS – MV, měla být údajně bývalá prodejna. Do této místnosti docházely celkem čtyři osoby, které používaly pravděpodobně krycí jména „Zdeněk“, „Oskar“, „Karel“ a „Berta“. Bohužel se zatím nepodařilo odhalit skutečnou identitu těchto osob. Postupem času se zjistilo, že tato místnost není vyhovující, jelikož v sousedství bydlela vícečlenná rodina. MNV (pravděpodobně tedy Josef Mašín) požádal, aby tato místnost byla rodině přidělena. Proto se roku 1962 přestala tato místnost k výše zmíněným účelům používat.

V ABS je možné se dočíst, že MNV Varnsdorf poskytl vyšším orgánům více místností, které sloužily k jejich osobním účelům. Místnosti nesly většinou krycí jména typu „PRAMEN“, „TAJNÝ“ ...¹⁶⁹ V těchto věcech tedy Josef Mašín sloužil jako člověk, který propůjčoval byty, jež sloužily k tajným schůzkám. Již u voleb do

¹⁶⁶ ABS, fond: II. správa SNB (osobní svazek), a. č. 904 914 MV.

¹⁶⁷ Krajská správa ministerstva vnitra

¹⁶⁸ ABS, fond: II. správa SNB (osobní svazek), a. č. 904 914 MV.

¹⁶⁹ Tamtéž.

národních výborů, kde měla hlavní slovo Národní fronta, se vybírali takoví kandidáti, od kterých se očekávala spolupráce. Předsedové výborů (včetně Josefa Mašína) pak propůjčovali těmto orgánům takové byty, jež byly v přímém vlastnictví národního výboru a uspokojovaly jejich požadavky (především naprostou konspiraci).¹⁷⁰ Je možné, že propůjčování bytů a jiná výpomoc byly v rámci spolupráce s StB běžnými praktikami, a tudíž výše zmíněný případ Mašína nebyl ojedinělou záležitostí.

V roce 1964 proběhlo další jednání s Josefem Mašínem o propůjčení nové spolehlivé místnosti ministerstvu vnitra. Josef Mašín nabídl k propůjčení menší byt, jenž se nacházel v městské knihovně ve Varnsdorfu na Leninově třídě (dnešní ulice Národní).¹⁷¹ Tento byt se nacházel v přízemí budovy a skládal se z předsíně a místnosti o velikosti 4x5 metrů. Byl velice vhodný, jelikož umožňoval velmi dobrý výhled na příchod do budovy i na hlavní ulici a zároveň se budova nacházela na frekventovaném místě. Dále Mašín přislíbil, že tyto prostory budou vybaveny nábytkem MNV Varnsdorf. Kvůli mlčenlivosti byla tato místnost označena krycím názvem „CO“, aby nevznikaly případné problémy s oficiálními pracovníky MNV při placení nájemného a dalších financí.¹⁷² Josef Mašín údajně uvedl, že bude orgánům ministerstva v otázce tohoto prostoru plně k dispozici. A kdyby vznikly nějaké problémy, byl zavázán, že se je osobně pokusí vyřešit. V této zprávě o propůjčení bytu je v závěru uvedeno, že by bylo netaktické odebírat od Josefa Mašína nějaké prohlášení o mlčenlivosti, jelikož Josef Mašín byl velice ochoten a hlavně bylo údajně prozkoumáno zjištěno, že se jedná o naprosto spolehlivou osobu (dlouholetý pracovník KSČ, plnil dobře své úkoly a podal ministerstvu vnitra dobré informace o tamějších Němcích). Tyto informace byly vzhledem k dalšímu osudu Josefa Mašína velice paradoxní a absurdní.¹⁷³

Tento byt byl používán do roku 1968. Ačkoliv se orgánům z počátku jevil jako vyhovující, splňoval podmínky schůzkové činnosti a vyhovoval i z hlediska kontrolovatelného vchodu, musel se přestat roku 1968 k těmto účelům využívat. Důvodem bylo to, že přestal vyhovovat konspiraci. Karel Novák, člen Veřejné bezpečnosti (dále jen VB), zjistil, že účel tohoto bytu byl vyzrazen. Když přišel do

¹⁷⁰ Tzv. konspirační byty musely samozřejmě plnit určité požadavky. Muselo se jednat o byty, které byly na nějakém strategickém místě, musely vyhovovat svou polohou a musely se na oko jevit jako soukromé. Důležitý byl požadavek, aby byt fungoval jako naprosto tajný a aby o tomto účelu nikdo nevěděl. V případě vyzrazení musel být konspirační byt zrušen. http://www.totalita.cz/stb/stb_sl_mkb.php [online ke dni 26. 2. 2012]

¹⁷¹ Dnes tato budova již neexistuje.

¹⁷² Není zřejmé, co přesně krycí název CO znamenal. Mohlo se jednat o zkratku civilní obrana, ale existuje více variant. ABS, fond: II. správa SNB (osobní svazek), a. č. 904 914 MV.

¹⁷³ Tamtéž.

knihovny, padl ze strany knihovnice dotaz, zda nevěděl něco o tom, že určitá místnost měla být využívána bezpečností. Karel Novák odpověděl, že o tom nic nevěděl a požadoval další informace. Vedoucí mu sdělila, že když přišel účet za elektřinu, dotazovala se knihovna MNV, zda tuto místnost používal, jelikož knihovna tuto místnost nevyužívala. MNV jim odpověděl, že místnost byla propůjčena bezpečnosti. Tím byl hlavní smysl místnosti vyjádřen. Ačkoliv probíhaly pokusy zjistit, kdo účel místnosti vyzradil, nebylo to zřejmé. Kvůli tomuto záhadnému vyjádření se místnost ihned přestala používat (pravděpodobně se nepoužívala k těmto účelům od března či dubna 1968).¹⁷⁴

Tímto spisem končí v ABS informace o dobrovolné spolupráci Josefa Mašína s orgány ministerstva vnitra. Další informace, které jsou uvedeny v ABS a týkají se Josefa Mašína, byly brány z opačné strany. Byly vedeny od roku 1971 a Josef Mašína v nich byl evidován jako nepřátelská osoba. To se týkalo přibližně doby, kdy byl Josef Mašína propuštěn z vězení a tamní orgány ho měly pod trvalým dohledem.

6.2 Josef Mašína po propuštění z vězení a jeho spolupráce s bezpečnostními složkami

Josef Mašína strávil ve vězení osm měsíců. Po jeho propuštění se jeho život ubíral zcela jiným směrem, než tomu bylo před nástupem do výkonu trestu. Co dělal bezprostředně po propuštění z vězení, není zřejmé. Je dochována ale kampaňová pracovní smlouva z 6. října 1971, která byla uzavřena mezi kolínskými cukrovary a Josefem Mašínem. Předpokládám, že po propuštění z výkonu trestu Mašína hledal práci ve Varnsdorfu jen velmi těžko, proto hledal zaměstnání i v jiných lokalitách než jen v místě svého dosavadního bydliště. Josef Mašína měl na základě této smlouvy pracovat ve Ždánicích jako kvalitář – dozorce. Za odvedenou práci mu měla být předávána hodinová mzda 4 Kčs (popř. odměna ve výši 2 Kčs za hodinu).¹⁷⁵ Tato smlouva se týkala pouze kampaně 1971/1972.¹⁷⁶

Zde si můžeme povšimnout sociálního sestupu, který je po propuštění z vězení naprosto zřejmý. Až do problémů, které mu nastaly přibližně od roku 1968, byl Josef

¹⁷⁴ Tamtéž.

¹⁷⁵ Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v civilním sektoru národního hospodářství byla v roce 1971 přibližně 1.997 Kčs. Proto se dá předpokládat, že hodinová mzda Mašína v tomto období byla spíše podprůměrná. <http://www.mesec.cz/clanky/mzdy-a-ceny-vcera-a-dnes/> [online ke dni 22. 5. 2012]

¹⁷⁶ Osobní archiv Ludmily Mašínové. Kampaňová pracovní smlouva.

Mašín velmi známá osobnost, někteří lidé ve městě, ale i většina vysokých komunistických funkcionářů, si ho vážili. Zastával vysokou funkci, post předsedy národního výboru, a vše ve městě se dělo pod jeho záštitou. Ovšem po propuštění z výkonu trestu se pohled na Josefa Mašína změnil. Státní bezpečností byl považován za nepřátelskou osobu a potenciálního odpůrce, kterého je třeba si ohlídat i po propuštění z vězení. V sedmdesátých letech mu byla údajně nabídnuta možnost vystěhování z republiky.¹⁷⁷ Ve městě se spíše vědělo, že byl Josef Mašín uvězněn, ale lidé se často už nezajímali o to, co měl údajně spáchat. Domnívám se, že po propuštění byli lidé víceméně lhostejní, Mašín měl problém nalézt nějaké slušné zaměstnání apod. Tento sociální sestup se týkal celé řady lidí, kteří měli podobný osud. Stálé zaměstnání sehnal Mašín později u slovenské firmy Stavoindustry, která mu umožnila vyučit se zedníkem.¹⁷⁸ U této profese zůstal až do roku 1980, kdy odešel do předčasného důchodu.¹⁷⁹

Pokud bereme v úvahu, že Josef Mašín byl 19. dubna 1971 propuštěn z výkonu trestu, je třeba připomenout, že hned od května téhož roku začal být propuštěný Josef Mašín evidovaný jako nepřátelská osoba a byl nad ním neustálý dohled. Důvod tohoto evidování spočíval především v tom, že dle stanoviska StB byl nebezpečný, jelikož měl styky s občany Varnsdorfu, blízkého okolí a také Prahy. Návrh na evidování nepřátelské osoby III. kategorie, jenž je uložen v ABS, uvádí, že Josef Mašín byl nebezpečný zejména v oblasti ekonomiky a působení na státní orgány. Podle tohoto spisu znal mnoho obyvatel, kteří byli vyloučeni ze strany a vůbec z politického života.¹⁸⁰ Lze předpokládat, že se jednalo o členy KSČ, kteří byli vyloučeni ze svých funkcí během období normalizace. Dalším důvodem jeho evidování byl fakt, že Josef Mašín byl výborným organizátorem a řečníkem, čehož se režim mohl po právu obávat. Jeho obavy mohly vznikat proto, že by Mašín mohl strhnout mnoho lidí na svou stranu, což by bylo v danou dobu velice nežádoucí. Proto byl 21. května 1971 podán návrh na evidování Josefa Mašína jako nepřátelské osoby III. kategorie.¹⁸¹ Tyto kategorie byly hierarchicky sestavovány podle „nebezpečnosti“ nepřítele. Od této doby byl Josef Mašín pod stálým dohledem státního aparátu. V rámci rozhovorů uskutečněných za pomoci metody orální historie s několika občany Varnsdorfu jsem se dozvěděla, že po propuštění z vězení

¹⁷⁷ HRABAL, M.: *Odešel Josef...*, s. 2.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Tamtéž.

¹⁸⁰ ABS, fond: II. správa SNB (osobní svazek), a. č. 904 914 MV.

¹⁸¹ Tamtéž.

nebylo o Mašinovi moc slyšet.¹⁸² Domnívám se, že byl výkonem trestu psychicky zasažen, a proto se držel alespoň zpočátku spíše mezi svými příbuznými. Je jasné, že v oficiálním politickém životě se angažovat ani nemohl. Je třeba také zmínit, že ačkoliv si Josef Mašín svůj trest odpykal, ani po vykonání trestu mu nebyl dopřán klid.

Jak již bylo uvedeno, v Bratislavě se vyučil zedníkem a 14. června 1972 mu bylo předáno vysvědčení se čtyřmi trojkami a dvěma dvojkami. Už během června roku 1972 mu začaly chodit další rozsudky, které se týkaly hlavně náhrady škod, které měly vzniknout v době jeho předsednictví na MNV ve Varnsdorfu. 7. června 1972 vynesl Okresní soud v Děčíně rozsudek, který ukládal Josefu Mašinovi povinnost nahradit vzniklé škody žalobci, tedy Československému státu, a to v celkové výši přesahující 14.000 Kčs.¹⁸³ V této částce byla údajně započítána škoda, která vznikla jeho činností jako předsedy MNV, dále finance vzniklé používáním služebního vozidla pro soukromé účely a také nevrácený magnetofon. Dále musel Mašín zaplatit do tří dnů soudní poplatky 394 Kčs.¹⁸⁴ Josef Mašín nesouhlasil s uvedenou škodou a požadoval snížení částky na jednu třetinu. Nakonec je ze spisu zřejmé, že žalobce byl od soudního poplatku osvobozen a žalovanému byla uznána povinná částka k zaplacení, která činí pouze 4% z přisouzené částky.¹⁸⁵ Proti tomuto rozsudku využil Josef Mašín svého práva odvolat se a ještě začátkem července tak učinil. Na odvolání reagoval 26. září 1972 Krajský soud v Ústí nad Labem. Tento soud zastavil řízení o částku přibližně 4.000 Kčs, ovšem ostatní rozhodnutí děčínského soudu potvrdil.¹⁸⁶

V roce 1973 začaly chodit Mašinovi další žaloby a rozsudky. V tuto dobu se opět jednalo o špatné zacházení s finančními prostředky, nyní šlo ale o stavbu širokouhlého kina Panorama a o výstavbu obchodních středisek. První přišla Mašinovi obžaloba z bratislavského soudu z 11. května 1973. Je zde obžalováno několik lidí, kteří se na stavbě kina nějakým způsobem podíleli. Mašín byl napadán za to, že uzavřel s Ing. Poštulkou a Ing. Bořutou¹⁸⁷ dohodu o vyhotovení projektu na stavbu kina

¹⁸² Rozhovor autorky např. s M. P., 14. 3. 2012.

¹⁸³ Soud rozhodl tak, že žalovaný měl nakonec zaplatit částku 8.617,50 Kčs ve splátkách po 250 Kčs měsíčně. Nakonec byla žaloba ohledně přibližně 4.000 Kčs vzata zpět. Mašín se odvolal ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem. Osobní archiv Ludmily Mašinové. Rozsudek jménem republiky. Okresní soud v Děčíně. 7. června 1972.

¹⁸⁴ Částka je velmi špatně čitelná. Jedná se o částku 344 Kčs nebo o částku 394 Kčs.

¹⁸⁵ Tato částka je velmi špatně čitelná, pravděpodobně se jedná o částku 344 Kčs. Osobní archiv Ludmily Mašinové. Rozsudek jménem republiky. Okresní soud v Děčíně. 7. června 1972.

¹⁸⁶ Osobní archiv Ludmily Mašinové. Rozsudek jménem republiky. Krajský soud v Ústí nad Labem. 26. září 1972.

¹⁸⁷ Někde uváděn pod jménem Božuta. Domnívám se, že se jedná o téhož muže, jehož jméno bylo nedopatřením pisatele zkomoleno.

Panorama a obchodních středisek i přes to, že náklady na tyto stavby přesahovaly sumu půl milionu korun (takovou zakázku mohla údajně zadat jen socialistická organizace). Dále bylo uvedeno, že celkové náklady přesáhly částku dvaceti milionu korun. Tímto krokem měl Josef Mašín údajně pomoci neoprávněně vykonávat soukromé výrobní a zakázkové podnikání, které si sjednal ve svůj vlastní prospěch. Těmito úkony údajně dopomáhal k trestnému činu nedovoleného podnikání.¹⁸⁸ Na tuto žalobu reagoval Městský soud v Bratislavě. Mašín u soudu vypovídal a snažil se zdůvodnit, proč se se zakázkou stavby kina obrátil jako předseda MNV Varnsdorf právě na projektový ústav v Bratislavě. Jelikož tuto stavbu kina Krajský projektový ústav v Liberci nepřijal, obrátil se MNV na Krajský projektový ústav v Bratislavě, protože tam probíhala na tuto stavbu soutěž a tento projekt získal první cenu. Dále u soudu vypovíдали oba projektanti a několik svědků.

Nakonec v rozsudku nebyla Mašínovi kvůli svědectví prokázána vina a byl zproštěn. Na tento rozsudek, jenž Mašína zprostil viny, se žalobce odvolal a případ putoval ke Krajskému soudu v Bratislavě. V odvolání padla slova, že důkazy Městský soud v Bratislavě špatně a neobjektivně vyhodnotil ve prospěch obžalovaných a že soud pochybil, když nebral v potaz i další důkazy. Tím se stalo údajně to, že byl mimo jiné Josef Mašín zproštěn viny, s čímž žalobce nesouhlasil. Proto byl proces otevřen znovu. Hlavní zasedání proběhlo 5. prosince 1975. I tento soudní proces dopadl ve prospěch Josefa Mašína. Ten opět spáchání trestných činů popřel. Po podrobných výsleších svědků soud poukazoval také na samotnou výpověď Josefa Mašína a bylo podotknuto, že je nemyslitelné, aby Josef Mašín jako předseda MNV Varnsdorf zodpovídal za činy svých podřízených (např. vedoucí oboru výstavby ...). Josef Mašín byl sice v té době předsedou národního výboru a měl velké slovo, ale přesto bylo jasné, že při závažných rozhodnutích nejednal sám, ale se svými spolupracovníky a kolegy z MNV. On měl pouze poslední slovo, které stvrzoval svým podpisem. Vzhledem k těmto okolnostem soud Josefa Mašína obžaloby opět zprostil, jelikož nezaznamenal trestný čin, kterého by se dopustil.¹⁸⁹

Od roku 1975 se život Josefa Mašína začal ubírat zcela jiným směrem, než tomu bylo doposud. Soudní procesy pomalu končily a o Josefu Mašínovi se začalo uvažovat

¹⁸⁸ Podle § 10/lc na § 118 ods. 1,2 písm. a/b/ tr. zák. Osobní archiv Ludmily Mašínové. Městská prokuratura Bratislava. 11. května 1973.

¹⁸⁹ Osobní archiv Ludmily Mašínové. Rozsudek v mene republiky. Městský soud v Bratislavě. 5. prosince 1975.

jako o potenciálním spolupracovníkovi StB. Josef Mašín se mohl pro tyto účely velice hodit, protože jako bývalý předseda MNV znal pochopitelně mnoho důležitých lidí. Navíc byl Josef Mašín od propuštění z vězení pod neustálým psychickým nátlakem. To mohlo vést k tomu, že panovala domněnka, že přistoupí i na věci, na které by ve standardní situaci nepřistoupil. Bylo zřejmé, že pokud by chtěl Josef Mašín klid, bude režimu pravděpodobně nápomocen.

Jako možného spolupracovníka StB navrhl Josefa Mašína major Josef Vlk¹⁹⁰ a poté ho náčelník třetího oddělení StB major Otakar Šimek schválil. Vlk uváděl, že s Mašínem počátkem roku 1975 dvakrát hovořil a z tohoto rozhovoru usoudil, že by Mašín mohl být vhodným kandidátem na špionážní práce mezi lékaři, kteří v roce 1968 inklinovali k zakázané organizaci KAN. Opět se tedy můžeme dočíst, že v této době byla snaha stále se vracet k roku 1968. Jak lze vidět, tehdejší StB nezajímala ani tolik práce těchto lidí, ale především jejich politické názory a přesvědčení. Jakmile se vymykaly komunistické ideologii, měli problém. Domnívám se, že na podobném systému byl sledován a následně uvalen do vazby i Josef Mašín. Ze spisů je jasně vidět zaměření na rok 1968, nikoli na jeho ostatní činnost. V návrhu na spolupráci s Josefem Mašínem Vlk uváděl varnsdorfské lékaře, které Josef Mašín znal a kteří patřili k bývalým funkcionářům KAN (lékaři Patočka, Košek, Pospíchal, zubní lékař Peigznach ...). Tito lékaři byli všichni v hledáčku StB. Vlk uváděl, že Josef Mašín byl ochoten spolupracovat a podávat informace o těchto osobách (akce „DOKTOR“).¹⁹¹

Hned 6. listopadu 1975 byl Vlkem podán návrh na získání Josefa Mašína ke spolupráci.¹⁹² Josef Mašín měl nést krycí jméno „LIŠKA“, podle kterého je dnes Mašín k dohledání i v ABS, a měl mít na starosti hlavně problematiku zakázaných organizací (ve Varnsdorfu šlo především o KAN) a problematiku židovských spoluobčanů.

Dále bylo úkolem Mašína zajímat se v rámci akce „DOKTOR“ o MUDr. Pospíchala, který byl podezřelý z podvracení republiky. Pospíchal měl mít podle spisů ABS údajně styk se Zdeňkem Mlynářem, který mu měl dovážet protistátní zakázané tiskoviny. Další osobou, kterou měl mít Mašín pod kontrolou byl mimo jiné Jiří Hochman, který emigroval do USA a údajně se podle dobových pramenů měl podílet na

¹⁹⁰ Major Vlk byl zaměstnán jako starší referent II. oboru III. oddělení StB v Ústí nad Labem. ABS, fond: II. správa SNB (osobní svazek), a. č. 904 914 MV.

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² Tamtéž.

„štvanici“ proti Československu.¹⁹³ Co si pod tím máme představit není zřejmé, jelikož materiály to hlouběji nekomentují.

Josef Mašín se měl soustředit na celou řadu lékařů, kteří nějakým způsobem působili kdysi v KAN nebo měli styky s „nebezpečnými“ osobami. Mašín měl sledovat také některé občany, kteří byli pravicově zaměřeni. To se týkalo např. Bohuslava Gabriela, jenž měl být v letech 1968 a 1969 údajně autorem mnoha rezolucí a protisocialistických hesel.¹⁹⁴ Výjimku tvořil zubní lékař Eugen Peigznach, který měl být sledován z důvodu svého židovského původu.¹⁹⁵ Zde je zřejmý antisemitismus celého režimu.

Hlavní úkol Mašína měl tedy spočívat v prověřování politických názorů sledovaných osob a také měl sledovat jejich případné styky s dalšími osobami. Ze spisů je patrné, že mělo být s Josefem Mašínem o budoucí spolupráci jednáno. Prý uvedl, že si byl vědom svých politických chyb v jeho „krizových“ letech a byl velice smutný, že zklamal. Proto byl údajně rád, že mohl dokázat, že on sám nepatří mezi nepřátele socialistického zřízení.¹⁹⁶ Ovšem pod jakým tlakem a kde přesně měl Mašín toto tvrzení prohlásit, to dnes není zřejmé.

První pohovor s Mašínem měl proběhnout dne 3. června 1975 a poté se mělo konat dalších deset schůzek. Mašín měl na schůzích údajně hovořit o KAN a jeho funkcionářích (především o lékařích). Celkem prý hovořil o patnácti osobách, z nichž čtyři byly již v tuto dobu aktivně sledovány StB (Pospíchal, Peigznach, Patočka a Košek). Podle spisů Josef Mašín vyhovoval na post agenta, jelikož se při schůzích jevil jako seriózní a pravdomluvný. Velkým pozitivem mělo být to, že Mašín jako bývalý předseda MNV Varnsdorf byl společenský, sympatický a inteligentní. Znal mnoho lidí, dokázal hovořit německy a částečně anglicky. Mezi jeho záliby patřila literatura. Byl vybrán právě proto, že na ostatní lidi působil jako důvěryhodná osoba a lidé ve Varnsdorfu mu pravděpodobně stále důvěřovali.¹⁹⁷

Co se týče plánu „verbovky“, tu měl provést již zmíněný Otakar Šimek v době, kdy druhá manželka Josefa Mašína (Ludmila) jela do Prahy do školy. Celé „zavázání“ trvalo přibližně šest hodin včetně dopravy a mělo se odehrát na chatě v Prysku (okres Děčín), jelikož to bylo považováno za ideální místo na tuto událost. Zavázání mělo

¹⁹³ Tamtéž.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ Tamtéž.

¹⁹⁷ Tamtéž.

proběhnout kolem 15. listopadu 1975. Celý rozhovor měl začít nenápadně otázkami ohledně Mašínova života, bydliště atd. Pokračovat se mělo jeho politickou činností. Předpokládalo se, že Mašín bude svých politických chyb litovat a že od roku 1968 změnil svůj názor. Následovat měla otázka ochoty spolupráce s StB. Při kladné odpovědi měl Josef Mašín vlastnoručně podepsat slib, kterým by se zavázal dodržovat pravidla a zásady a následně měla proběhnout důležitá instruktáž. Pokud by Josef Mašín odmítl tuto spolupráci, což se nepředpokládalo, musel by podepsat alespoň prohlášení o mlčenlivosti. Po podepsání měl být Mašín odvezen zpět do místa bydliště, popř. na jiné místo podle svého požadavku.

Josef Mašín pravděpodobně souhlasil se spoluprací s StB a tento závazek byl Mašínem skutečně 20. listopadu 1975 vlastnoručně podepsán (tedy pět dní od původního plánu).¹⁹⁸ Existuje i ta varianta, že byl podpis zfalšován, a tudíž není Mašína, dá se ale předpokládat spíše fakt, že se skutečně jednalo o jeho vlastnoruční podpis. V závazku stojí, že šlo o dobrovolnou spolupráci s federální československou kontrarozvědkou, která podléhala naprosté tajnosti. Zároveň bylo podpisem stvrzeno, že Mašín po celou dobu spolupráce ponese krycí jméno „LIŠKA“.¹⁹⁹

Co vedlo Mašína k podepsání spolupráce s kontrarozvědkou se dnes už asi nepodaří objasnit. Jisté ale je, že on sám a jeho blízká rodina se v sedmdesátých letech stále ještě ocitla v nelehké životní situaci. Po roce 1968 ho čekalo vyloučení z vysokých funkcí, s čímž souviselo jeho ukončení do té doby úspěšné politické kariéry, následovalo několik obžalob a rozsudků a nakonec skončil ve vězení, odkud se vracel po osmi měsících s podlomeným zdravím. Ani po výkonu trestu neměl Josef Mašín klid. Stále byl předvoláván před soudy a neustále se odvolával, jelikož se necítil vinen za to, co rozsudky uváděly. Možná i tato nelehká životní situace ho mohla dovést k tomu, že roku 1975 podepsal tuto spolupráci. Možná jednal tak, jak by za normální situace rozhodně nejednal. Také se nabízí varianta, že tuto spolupráci podepsal pod nějakým psychickým nátlakem, pod výhrůzkami apod. Metody StB k vynucování svého cíle, jak je známo, nebývaly vždy čestné.

Verbování proběhlo na velice zvláštním místě. Odehrálo se poměrně daleko od jeho domova na již zmíněné chatě. Důvodem toho byl určitě požadavek naprosté tajnosti a soukromí. Verbování probíhalo několik hodin a co přesně se v tuto dobu dělo, to se zjistit už asi nepodaří. Ale nabízí se zde mnoho teorií, které by mohly osvětlit

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ Tamtéž.

Mašínovo jednání. Každopádně je ve Varnsdorfu všeobecně známo, že se Mašín po propuštění z vězení ve městě neangažoval. Dokonce byl ve městě údajně vídám méně často, než tomu bylo před výkonem trestu. Proto se také nabízí varianta, že Mašín sice spolupráci dobrovolně podepsal, aby měl klid, ale potřebné informace o lidech již nedonášel. Tuto teorii také potvrzují informace ze Závěrečné zprávy s návrhem na ukončení spolupráce s agentem „LIŠKA“ z 10. prosince 1984.²⁰⁰ Zde se můžeme dočíst, že z počátku spolupráce s StB plnil Mašín zadané úkoly velmi zodpovědně a správně (konkrétnější informace se zde ale nedočteme), postupem času však měly jeho poznatky pouze okrajový charakter, který byl pro StB nedostačující, proto byla v roce 1984 spolupráce s ním ukončena.²⁰¹ Jako hlavní důvod bylo uvedeno malé množství získaných informací a především pokročilý věk Mašína, se kterým souvisel i jeho špatný zdravotní stav.²⁰² Je zde uvedeno finanční ohodnocení, které bylo Mašínovi za jeho služby vyplaceno. Jednalo se o částku sto korun a dvakrát po sobě o částky tři sta korun. Je tedy pravděpodobné, že Mašín za celou svou spolupráci s StB dostal celkem sedm set korun, což byl pro důchodce poměrně dobrý přivýdělek. Samozřejmě záleží, jak finanční ohodnocení dostával. Pokud za celých devět let spolupráce získal pouze sedm set korun, není to mnoho, ale zřejmě se to odvíjelo od vykonané práce. Neví se ale přesně, kolik potřebných informací a popř. o kom přesně Mašín za svou spolupráci s kontrarozvědkou dodal a nelze ani zjistit, jak bylo s případnými informacemi vynaloženo.

Při ukončování této spolupráce se v materiálech můžeme dočíst zásadní informaci, že Mašín nebyl seznámen s prostředky zpravodajské techniky ve Varnsdorfu a také neznal speciální metody a formy spolupráce s StB. Proto mohla být spolupráce s ním bez obav ukončena.²⁰³ To, že by vyrazil nějaké informace ohledně kontrarozvědky, se podle mě nepředpokládalo, jelikož zásadní informace o práci StB Mašín nevěděl a to, co věděl, znal pouze ze své spolupráce s StB a bylo nepravděpodobné, že by to Mašín dobrovolně zveřejňoval či se tím nějakým způsobem chlubil. O Mašínovi jsem s několika lidmi z Varnsdorfu hovořila a nikdo mi neposkytl informaci, že by Mašín s kontrarozvědkou spolupracoval, proto se nabízí i fakt, že varnsdorfští obyvatelé tuto informaci nevědí dodnes, což by bylo pochopitelné.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² Bylo mu 63 let.

²⁰³ ABS, fond: II. správa SNB (osobní svazek), a. č. 904 914 MV.

V osmdesátých letech žil Mašín spíše v ústraní a některé zdroje uvádí, že Mašínovi nastalo období umlčení a že se na něj mělo zapomenout.²⁰⁴

²⁰⁴ HRABAL, M.: *Odešel Josef...*, s. 2.

7 Život Josefa Mašína po roce 1989

Bezprostředně po ukončení spolupráce Josefa Mašína s StB se v jeho životě nic výrazného nedělo. Předpokládám, že Mašín, jako člověk v předčasném důchodu, žil, jak už jsem zmínila, spíše v ústraní a se svou rodinou. Zásadním zvratem byl pro něj až rok 1989, kdy v Československu padl komunistický režim. Počátek devadesátých let znamenal pro Mašína společenskou rehabilitaci, jelikož dlouholeté soudní procesy skončily a Mašín byl zbaven všech obvinění.²⁰⁵ Brzy se Mašín s podporou varnsdorfských obyvatel ze své nelehké životní situace před listopadem 1989 vzpamatoval a na krátkou dobu se opět začal aktivně politicky angažovat. Údajně se po městě začaly objevovat povzbuzující plakáty s nápisem „Mašín na radnici“.²⁰⁶

Dne 5. ledna 1990 ve Varnsdorfu podali členové MNV demisi²⁰⁷ a následně v mimořádných volbách byl přímou volbou poslanců Josef Mašín opět zvolen předsedou MNV ve Varnsdorfu.²⁰⁸ V této funkci zůstal Josef Mašín až do podzimu téhož roku a dovedl město k řádným demokratickým volbám, z nichž vzešel první starosta Varnsdorfu Eduard Vébr.²⁰⁹ Josef Mašín se stal i přes svůj relativně vysoký věk členem tamní organizace České strany sociálně demokratické, ale jeho angažovanost byla vzhledem k jeho věku stále pasivnější.²¹⁰ Je tedy zřejmé, že po roce 1989 změnil svou politickou ideologii a od KSČ se distancoval.

V sobotu 15. července 2000 ve věku 79 let Josef Mašín zemřel. Je pochován na hřbitově ve Varnsdorfu.²¹¹ Josef Mašín byl po své smrti oceněn za své zásluhy pro město. Krátce po úmrtí, 26. září 2000, získal titul čestného občana města Varnsdorf a dne 25. května 2001 byla na budově městské radnice odhalena mramorová pamětní deska s jeho podobiznou.²¹²

²⁰⁵ ŠVEŇHOVÁ, R. – RUTHOVÁ, Š. – PROKOPOVÁ, L.: c. d., s. 90.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Rezignaci na funkci poslance podali: P. Kubík, J. Jarolíněk, K. Lhoták, K. Henykýř, M. Konrád, V. Fialová, J. Frolík, J. Mágr, L. Prchal, V. Pretsch, J. Ritschelová a R. Šebek. Rezignaci na funkci v radě podali: Z. Popelka, M. Majzlík, P. Říha a J. Moldan. *Jak bylo ve Varnsdorfu před 20 lety. Průřez rokem 1989 – rokem sametové revoluce*, in: Hlas severu, č. 21, 2009, s. 4.

²⁰⁸ Podrobnější informace o nově zvolených členech MNV Varnsdorf viz např. *Jak bylo ve Varnsdorfu...*, s. 4.

²⁰⁹ Do těchto voleb Josef Mašín kvůli svému vysokému věku již nekandidoval. ŠVEŇHOVÁ, R. – RUTHOVÁ, Š. – PROKOPOVÁ, L.: c. d., s. 88., HRABAL, M.: *Odešel Josef...*, s. 2.

²¹⁰ HRABAL, M.: *Odešel Josef...*, s. 2.

²¹¹ Tamtéž.

²¹² ŠVEŇHOVÁ, R. – RUTHOVÁ, Š. – PROKOPOVÁ, L.: c. d., s. 91.

Josef Mašín patří bezesporu k významným osobnostem města, které ovlivnily jeho historii v 2. pol. 20. stol. Ačkoliv je přece jen v určitém pohledu kontroverzní osoba z důvodu svého předsednictví v padesátých letech, své spolupráce s StB apod., město Varnsdorf mu vděčí za výraznou proměnu, na které se Mašín jako předseda MNV významně podílel. Většina studií týkajících se jeho osoby jsou spíše oslavného charakteru a chybí jim kritičtější přístup. Přesto jim vděčíme za alespoň stručné informace, které nám přiblížily život jedné z mnoha perzekuovaných osob.

Díky snahám některých tamějších občanů si dnes varnsdorfští mohou připomenout jeho památku při pohledu na některou budovu, jež nechal postavit či zrekonstruovat. Dále nám Mašina připomíná již zmíněná pamětní deska na budově městského úřadu, ale především varnsdorfský rybník, kterému dnes nikdo neřekne jinak než Mašíňák. Nadále věřím, že lidé budou stále vědět, po kom tento jediný rybník ve městě nese jméno.

8 Závěr

Když jsem přemýšlela nad tématem své bakalářské práce, měla jsem v záloze několik převážně soudobých témat, kterým bych se ráda hlouběji věnovala. Nejvíce mě ale již delší dobu lákal životní příběh varnsdorfského občana Josefa Mašína.

Josefa Mašína jsem znala, jelikož jsem ho ještě jako dítě velmi často potkávala. Jeho životní osud mi byl také znám, ale jen velice stroze. Nicméně i ty povrchní informace, které jsem o Josefu Mašinovi měla k dispozici, mě nesmírně zaujaly. Jeho příběh, který se odehrál na pozadí vývoje Varnsdorfu, mého rodného města, mě naprosto přesvědčil, abych ho nenechala zapomenutý. Ačkoliv jsem si myslela, že jeho hlavní životní linii osudu znám, podrobné studování pramenů mě přesvědčilo o opaku. Životní osud Josefa Mašína mě překvapoval po celou dobu bádání. Od jeho dětství až do jeho smrti je protkán mnoha zajímavými situacemi, které někdo nestihne prožít ani zdaleka. V Archivu bezpečnostních složek jsem objevila spoustu nových informací, které jsem se nedočetla v žádném publikovaném článku o Josefu Mašinovi.

Smyslem této bakalářské práce nebylo objevení nějakých nových a fascinujících informací, které by vzbuzovaly úžas. Jejím hlavním cílem bylo zrekonstruovat co nejkomplexněji životní dráhu Josefa Mašína, a to na pozadí vývoje Varnsdorfu a vůbec v celorepublikovém kontextu. Důraz jsem nekladla na soukromý život, ale převážně na politickou kariéru Mašína. Přesto jeho soukromý život nelze zcela vypustit.

Čím je tedy život Josefa Mašína pro mě tak zajímavý? Je třeba podotknout, že jeho osud není v podstatě ničím výjimečný. Odráží tehdejší dobu a podobné životní zkušenosti v té době prožila celá řada lidí. Já jsem se tedy snažila komplexně sepsat jeho život a přiblížit ho případně dalším zájemcům.

Tato bakalářská práce začíná datem 25. května 1921. Tento den se v Lošanech narodil Josef Mašín. Dlouhou dobu zde ale neprožil, jelikož se záhy po druhé světové válce odstěhoval (pravděpodobně paralelně s odsunem německého obyvatelstva) za svou první ženou do Varnsdorfu. Právě od této doby začalo Mašína působení v tomto městě. Mašín se hlásil ke Komunistické straně Československa pravděpodobně již delší dobu. Budoval si postupně svou politickou kariéru, která vrcholila v roce 1954, kdy byl zvolen ve Varnsdorfu předsedou městského národního výboru. Od roku 1954 do roku 1969 stál Mašín v čele města a jako předseda se výrazně zasloužil o jeho poválečnou obnovu. Ovšem postupně se myšlenkově řadil k tzv. reformnímu komunismu, který mu

byl ideově bližší. Po srpnu 1968 začal mít hlavní problémy, jenž významně poznamenaly jeho politickou kariéru i soukromý život.

Od počátku roku 1969 začala jeho vleklá politická perzekuce, která neskončila ani Mašínovým několikaměsíčním vězením. Po předčasném propuštění z vězení byl Mašín neustále soudně pronásledován za chyby, které měl údajně spáchat ještě před srpnem 1968. Tato perzekuce byla pravděpodobně ukončena až v roce 1975, kdy Mašín podepsal spolupráci s československou kontrarozvědkou. S tou spolupracoval až do roku 1984, kdy byla tato spolupráce (údajně i kvůli vyššímu věku Mašína) rozvázána.

Dalším zásadním zlomem v životě Mašína byl až rok 1989, který pro něj znamenal určitou změnu v tom, že mu již přestaly chodit soudní rozsudky a Mašín se mohl opět začít politicky činit (údajně člen České strany sociálně demokratické)²¹³. V roce 1990 byl na krátko opět zvolen předsedou Městského národního výboru ve Varnsdorfu, ale do nových demokratických voleb už přes svůj relativně vysoký věk nekandidoval. Zemřel v roce 2000.

Josef Mašín je z určitého úhlu pohledu kontroverzí osoba, jelikož jeho politická kariéra vrcholila v 50. letech 20. stol a v 70. letech se stal členem československé kontrarozvědky. Přesto na Mašína velmi ráda vzpomínám a ve městě mu vděčím za mnohé významné objekty. O tom, že tento názor nesdílím sama svědčí i fakt, že roku 2001 byla Mašínovi odhalena na radnici mramorová pamětní deska.²¹⁴

Tato práce, jež rekonstruuje život jednoho z mnoha politických vězňů, může nabídnout poznání osudu člověka, který byl v komunistickém režimu dlouhá léta perzekuován, což pravděpodobně vedlo k tomu, že podepsal spolupráci s československou kontrarozvědkou. Umožňuje zájemcům lépe poznat životní osud Josefa Mašína, který se poměrně významně podílel na dnešní podobě města Varnsdorf. Věřím, že tato práce nabídla mnoho nových otázek a úvah nad osobou Josefa Mašína a případně otevřela další možnosti hlubšího výzkumu, jenž by se mohl zaměřit např. na konkrétní spolupráci Mašína s kontrarozvědkou v 70. a 80. letech 20. stol., na akci „DOKTOR“ či na jinou problematiku podobného charakteru.

²¹³ HRABAL, M.: *Odešel Josef...*, s. 2.

²¹⁴ Vzpomínka na jinou významnou osobu města se na radnici nenachází.

9 Seznam použitých pramenů a literatury

9.1 Odborné monografie:

- ASH, T., G.: *Rok zázraků: svědectví o revoluci roku 1989 ve Varšavě, Budapešti, Berlíně a Praze*, Praha – Litomyšl 2009.
- BÁRTA, M. a kol.: *Československo roku 1968*, 2. díl: počátky normalizace, Praha 1993.
- BENEŠ, Z. a kol.: *Rozumět dějinám*, Praha 2002.
- BÍLEK, I. (ed.): *Varnsdorf, město průmyslu a zahrad*, Česká Lípa 2003.
- BLAIVE, M.: *Promarněná příležitost: Československo a rok 1956*, Praha 2001.
- DOSKOČIL, Z.: *Duben 1969: anatomie jednoho mocenského zvratu*, Praha 2006.
- HOPPE, J.: *Opozice '68: sociální demokracie, KAN a K 231 v období pražského jara*, Praha 2009.
- KAPLAN, K.: *Aparát ÚV KSČ v letech 1948–1968: studie a dokumenty*, Praha 1993.
- KAPLAN, K.: *Československo v letech 1945–1948*, Praha 1991.
- KAPLAN, K.: *Národní fronta 1948–1960*, Praha 2012.
- KAPLAN, K.: *Nebezpečná bezpečnost*, Brno 1999.
- KAPLAN, K.: *Nekrvavá revoluce*, Praha 1993.
- KAPLAN, K.: *Pravda o Československu 1945–1948*, Praha, 1990.
- KAPLAN, K. – PALEČEK, P.: *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, Brno 2001.
- KUKLÍK, J.: *Mýty a realita tzv. "Benešových dekretů": dekrety prezidenta republiky 1940–1945*, Praha 2002.
- KURAL, V. a kol.: *Československo roku 1968*, 1. díl: obrodný proces, Praha 1993.
- MAŇÁK, J.: *Čistky v Komunistické straně Československa v letech 1969–1970*, Praha 1997.
- OTÁHAL, M.: *Normalizace 1969–1989*, Praha 2002.
- OTÁHAL, M.: *Opoziční proudy v české společnosti 1969–1989*, Praha 2011.
- PAVKA, M.: *Kádry rozhodují vše! Kádrová politika KSČ z hlediska teorie elit*, Brno 2003.
- RUPNIK, J.: *Dějiny Komunistické strany Československa*, Praha 2002.
- VANĚK, M. a kol.: *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*, Olomouc 2003.
- VANĚK, P.: *Pohraniční stráž a pokusy o přechod státní hranice v letech 1951–1955*, Praha 2008.
- VODIČKA, K. – CABADA, L.: *Politický systém České republiky*, Praha 2001.

VONDROVÁ, J. – NAVRÁTIL, J.: *Komunistická stana Československa: kapitulace srpen – listopad 1968*, Praha – Brno 2001.

9.2 Časopisecké, sborníkové a novinové studie:

HRABAL, M.: *Čtyřicet let Hlasu severu*, in.: Mandava 2007, s. 67–69.

HRABAL, M.: *Odešel Josef Mašíň*, in: Hlas severu, č. 15, 2000, s.1–2.

CHARVÁT, J.: *Volby a komunistické Československo (v komparativní perspektivě)*, in: KÁRNÍK, Z. (ed.) a kol.: *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu (v tisku)*, Praha 2010, s. 15–60.

SEDLÁK, P.: *Jmenuji se Emil Beer aneb pokus o životopisné porozumění*, in: ARBURG, V. A. a kol: *Německy mluvící obyvatelstvo v Československu po roce 1945*, Brno 2010, s. 352– 370.

SEDLÁK, P.: *Varnsdorfská stávka 1947 – několik historiografických poznámek*, in: Mandava 2005, s. 35–36.

ŠVENŤHOVÁ, R. - RUTHOVÁ, Š. - PROKOPOVÁ, L.: *Sám proti moci. Opozice proti totalitnímu režimu 1948–1989*, in: Ročenka. Kruh přátel muzea Varnsdorf, 2001, s. 84 – 95.

Mašíňák a povodeň, in: Hlas severu, č. 16, 2010, s. 2.

Kino Panorama poprvé promítalo před 40 lety, in: Hlas severu, č. 8, 2011, s. 4.

Jak bylo ve Varnsdorfu před 20 lety. Průřez rokem 1989 – rokem sametové revoluce, in: Hlas severu, č. 21, 2009, s. 4.

9.3 Archivní prameny:

ABS, fond: II. správa SNB (osobní svazek), a. č. 904 914 MV.

SOkA Děčín, MNV Varnsdorf, NAD 1023, (Radim Šolc).

SOkA Děčín, Kronika města Varnsdorf.

SOkA Děčín, fond: MNV Varnsdorf, Korespondence ve věci zřízení hraničního přechodu, i.č. 297, k. 33.

SOkA Děčín, fond: MNV Varnsdorf, Korespondence ve věci rekonstrukce restaurace Hrádek, i.č. 260 – 1, k. 30.

SOkA Děčín, fond: MNV Varnsdorf, Korespondence ve věci výstavby kina a hotelu Panorama, i.č. 261, k. 30.

9.4 Tištěné prameny:

SOkA Děčín: Hlas Severu, č. 3, 1968.

SOkA Děčín: Hlas Severu, č. 4, 1968.

SOkA Děčín: Hlas Severu, č. 5, 1968.

SOkA Děčín: Hlas Severu, č. 6, 1968.

SOkA Děčín: Hlas Severu, č. 8, 1968.

SOkA Děčín: Hlas Severu, č. 9, 1968.

SOkA Děčín: Hlas Severu, č. 1, 1990.

SOkA Děčín: Hlas Severu, č. 2, 1990.

SOkA Děčín: Hlas Severu, č. 5, 1990.

SOkA Děčín: Hlas Severu, č. 17, 1990.

SOkA Děčín: Hlas Severu, č. 21, 1990.

SOkA Děčín: Hlas Severu, č. 22, 1990.

SOkA Děčín: Hlas Severu - Mimořádné vydání u příležitosti voleb do národních výborů.

9.5 Diplomové práce:

MURÁŇOVÁ, E.: *Volby v českých zemích v roce 1945*, diplomová práce, Technická univerzita V Liberci, Liberec 2005.

9.6 Internetové zdroje:

<http://www.velveta.cz/page.php?p=historie> [online ke dni 12. 10. 2011]

<http://www.tosvarnsdorf.cz/cz/o-spolecnosti/historie/vzpominky/clanky/vzpominky-70-armaturka-popate-aneb-posledni-zvoneni.html> [online ke dni 12. 10. 2011]

http://is.muni.cz/th/43072/pravf_b/Volebni_system_Ceske_republiky_a_jeho_vyvoj.pdf [online ke dni 14. 2. 2012]

http://is.muni.cz/th/263339/ff_b/Bakalarka.txt [online ke dni 16. 2. 2012]

<http://www.totalita.cz/volby/volby.php> [online ke dni 19. 3. 2012]

<http://www.totalita.cz/vysvetlivky/petiletky.php> [online ke dni 20. 3. 2012]

<http://iuridictum.pecina.cz/w/P%C5%99%C3%AD%C5%BEivnictv%C3%AD> [online ke dni 24. 11. 2011]

<http://www.just.wz.cz/view.php?cislocclanku=2005010125> [online ke dni 21. 2. 2012]

<http://test.address.cz/data/www.francovalhota.cz/files/ThDr.doc> [online ke dni 22. 2. 2012]

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1568> [online ke dni 22. 2. 2012]

<http://www.totalita.cz/stb/stb.php> [online ke dni 22. 5. 2012]

http://www.totalita.cz/stb/stb_sl_mkb.php [online ke dni 26. 2. 2012]

<http://www.mesec.cz/clanky/mzdy-a-ceny-vcera-a-dnes/> [online ke dni 22. 5. 2012]

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ma%C5%A1%C3%ADn.jpg> [online ke dni 17. 7. 2012]

<http://www.abscr.cz/data/pdf/sbornik/sbornik5-2007/kap03.pdf> [online ke dni 19. 7. 2012]

<http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Luzicke-hory-jako-na-dlani-z-vyhličky-Hradku.aspx> [online ke dni 20. 7. 2012]

<http://www.ceskesvycarsko.cz/turisticke-cile/varnsdorf--kostel-sv.-petra-a-pavla/> [online ke dni 20. 7. 2012]

<http://itakura.kes.tul.cz/jan/rozhledny/hradek2.html> [online ke dni 20. 7. 2012]

9.7 Orální historie:

Rozhovor s Marií Pondělíčkovou, ve Varnsdorfu 20. 1. 2012.

Rozhovor s Františkem Pondělíčkem, ve Varnsdorfu 5. 4. 2012.

9.8 Osobní archiv Ludmily Mašínové:

Deník Josefa Mašína.

Hlášení na osobu, která bude propuštěna z výkonu trestu odnětí svobody. 19. dubna 1971.

Kampaňová pracovní smlouva.

Mašín, J.: Návrh o přezkumné řízení z roku 1991.

Městská prokuratura Bratislava. 11. května 1973.

Rozsudek jménem republiky. Okresní soud v Děčíně. 6. října 1970.

Rozsudek jménem republiky. Krajský soud v Ústí nad Labem. 24. listopadu 1970.

Rozsudek jménem republiky. Okresní soud v Děčíně. 7. června 1972.

Rozsudek v mene republiky. Městský soud v Bratislave. 5. prosince 1975.

9.9 Jiné:

Hrádek. Vyhlídková věž ve Varnsdorfu, informační brožura, Varnsdorf 2010.

Osobní korespondence autorky s Josefem Podlešákem vedená v roce 2011.

Varnsdorf. Největší město šluknovského výběžku, informační brožura, Varnsdorf 2010.

Seznam zkratk

ABS	Archiv bezpečnostních složek
ČSSR	Československá socialistická republika
KAN	Klub angažovaných nestraníků
Kčs	Koruna československá
KNV	Krajský národní výbor
KS	Krajská správa
KSČ	Komunistická strana Československa
KSSS	Komunistická strana Sovětského svazu
MNV	Městský národní výbor
NDR	Německá demokratická republika
ONV	Okresní národní výbor
OV	Okresní výbor
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
StB	Státní bezpečnost
VB	Veřejná bezpečnost

Seznam příloh

Příloha č. 1: Předsedové MNV Varnsdorf od roku 1946–1990

Příloha č. 2: Národní frontou navržení občané do ONV

Příloha č. 3: Národní frontou navržení občané do MNV

Příloha č. 4: Procentuální počet všech hlasů jednotlivých kandidátů do ONV

Příloha č. 5: Výměna členů ONV v jednotlivých obvodech

Příloha č. 6: Členové MNV Varnsdorf od roku 1957

Příloha č. 7: Členové ONV od roku 1957

Příloha č. 8: Členové MNV Varnsdorf od roku 1960

Příloha č. 9: Hlas severu, č. 3–4, 1968

Příloha č. 10: Hlas severu, č. 8, 1968

Příloha č. 11: Slavnostní svěcení zvonů

Příloha č. 12: Kostel sv. Petra a Pavla na náměstí ve Varnsdorfu

Příloha č. 13: Osvědčení o absolvování kursu lidové akademie

Příloha č. 14: Závazek ke spolupráci s československou kontrarozvědkou

Příloha č. 15: Hlas severu, č. 15, 2000

Příloha č. 16: Josef Mašín

Příloha č. 17: Pamětní deska s vyobrazením Josefa Mašína

Příloha č. 18: Dnešní podoba varnsdorfského Hrádku

PŘÍLOHY

Příloha č. 1:

Předsedové MNV Varnsdorf od roku 1946–1990²¹⁵

1946-1951	František Auersperg
1951-1954	Josef Mynář
1954-1969	Josef Mašín
1970	Adolf Kumprecht
1971-1976	Josef Mynář
1976-1981	Jaroslav Novák
1981-1984	Oldřich Bajer
1984-1990	Zdeněk Popelka
1990	Josef Mašín

²¹⁵ SOKA Děčín, MNV Varnsdorf, NAD 1023, s.10, (Radim Šolc).

Příloha č. 2:

Národní frontou navržení občané do ONV²¹⁶

1. Jaromír Pokorný ²¹⁷	člena <i>Jednotného zemědělského družstva</i> (JZD)
2. Eliška Štípková	zaměstnankyně n. p. <i>Velveta</i>
3. Václav Filař	zaměstnanec n. p. <i>Vastroj</i>
4. Vladimír Řihák	náčelník okresního oddělení ministerstva vnitra
5. Antonín Fassati	celní úředník
6. Hana Drábková	úřednice v n. p. <i>TOS</i>
7. Josefa Mynář	předseda MNV Varnsdorf
8. Václav Formánek	zaměstnanec n. p. <i>Vastroj</i>
9. Věra Svobodová	pletačka z n. p. <i>Elite</i>
10. Josef Brandejský	náčelník stanice ČSD
11. Marie Pelouchová	zaměstnána v n. p. <i>VOZ</i>
12. Oldřich Stýblo	technický úředník v n. p. <i>TOS</i>

²¹⁶ Některá jména jsou v kronice velmi špatně čitelná. SOkA Děčín, Kronika města Varnsdorf (kronikář Miloslav Říha), s. 138–139.

²¹⁷ Kronika města Varnsdorf uvádí křestní jméno jednou jako Jaromír a jednou jako Jaroslav.

Příloha č. 3:

Národní frontou navržení občané do MNV²¹⁸

1. Jan Vrabec	44. Josef Pondělíček
2. Rudolf Flugr ²¹⁹	45. Stanislav Nádvorník
3. Rudolf Kašpar	46. Antonín Horák
4. Jiří Mašita	47. Antonín Landsfeld
5. Stanislav Jeřábek	48. Rudolf Meduna
6. František Doktor	49. Josef Dítě
7. Jan Kašpar	50. Josef Ivásko
8. František Řízek	51. Ferdinand Škvor
9. Jindřich Železný	52. Jaroslav Petru
10. Pavla Tůmová	53. V. Kalousová ²²⁰
11. Josef Vítek	54. M. Krupková
12. Václav Hladík	55. Václav Švapík
13. Václav Hrabal	56. V. Poklopová ²²¹
14. Alois Švif	57. Josef Kuhn
15. Antonín Slezák	58. František Šlejmar
16. Ladislav Hužera	59. Jan Dostál
17. Václav Chalupný	60. R. Pilňáčková ²²²
18. Jindřiška Petříčková	61. A. Havlínová ²²³
19. Eduard Weigend	62. Alois Pokorný
20. Zdeněk Strnad	63. J. Johánek ²²⁴
21. Čestmír Melinger	64. V. Marcová ²²⁵
22. Ladislava Masopustová	65. Josef Mašín

²¹⁸ Některá jména jsou v kronice velmi špatně čitelná. SOkA Děčín, Kronika města Varnsdorf (kronikář Miloslav Říha), s. 139–140.

²¹⁹ Kronikář Miloslav Říha píše příjmení této osoby *Flugr*, kronikář František Michek *Fluger*

²²⁰ Kronika města Varnsdorf neuvádí celé křestní jméno.

²²¹ Kronika města Varnsdorf neuvádí celé křestní jméno.

²²² Kronika města Varnsdorf neuvádí celé křestní jméno.

²²³ Kronika města Varnsdorf neuvádí celé křestní jméno.

²²⁴ Kronika města Varnsdorf neuvádí celé křestní jméno.

²²⁵ Kronika města Varnsdorf neuvádí celé křestní jméno.

23. Jaromír Frýba	66. J. Žemlička ²²⁶
24. Ondřej Holeček	67. Anna Jungová
25. Jaromír Dlask	68. Rudolf Vodička
26. Jaroslav Kajnar	69. Josef Šilhan
27. Marta Kohoutová	70. Kamil Dubský
28. Josef Adámek	71. Pavel Kolarik
29. Josef Hačecký	72. J. Procházka ²²⁷
30. Josef Dvořáček	73. B. Staňková ²²⁸
31. Zdeněk Holubec	74. M. Burešová ²²⁹
32. Jaroslav Krejza	75. Bedřich Dědek
33. Jaroslav Kukla	76. Jaroslav Báček
34. František Pilný	77. František Manhart
35. Miroslav Řehák	78. Richard Tölzer
36. Rudolf Mikota	79. Antonín Pulkrábek
37. Zdeněk Sochůrek	80. Václav Kvapil
38. Rudolf Musílek	81. Vilém Link
39. František Havlát	82. Jaroslav Mlateček
40. Miroslav Rafaja	83. František Velek
41. Jaroslav Toman	84. Václav Kučera
42. Jaroslav Müller	85. Jan Kopáňtov
43. Václav Vorlický	86. Oldřich Pfeifer

²²⁶ Kronika města Varnsdorf neuvádí celé křestní jméno.

²²⁷ Kronika města Varnsdorf neuvádí celé křestní jméno.

²²⁸ Kronika města Varnsdorf neuvádí celé křestní jméno.

²²⁹ Kronika města Varnsdorf neuvádí celé křestní jméno.

Příloha č. 4:

Procentuální počet všech hlasů jednotlivých kandidátů do ONV²³⁰

Jaroslav Pokorný ²³¹	93, 29%
Eliška Štípková	95, 41%
Václav Filař	98, 60%
Vladimír Čihák	93, 92%
Antonín Fassati	95, 56%
Hana Drábková	96, 37%
Josef Mynář	92, 90%
Václav Formánek	94, 01%
Marie Pelouchová	89, 23%
Věra Svobodová	97, 80%
Josef Brandejský	99, 60%
Oldřich Stýblo	94, 31%

²³⁰ Některá jména jsou v kronice velmi špatně čitelná. SOkA Děčín, Kronika města Varnsdorf (kronikář Miloslav Říha), s. 141.

²³¹ Kronika města Varnsdorf uvádí křestní jméno jednou jako *Jaromír* a jednou jako *Jaroslav*

Příloha č. 5:

Výměna členů MNV v jednotlivých obvodech v roce 1955²³²

Volební obvod	Původní člen MNV	Nový člen MNV
2	Rudolf Flugr ²³³	Václav Martuškovič
27	Marta Kohoutová	Anna Říhová
32	Jaroslav Krejza	Josef Sekyra
36	Rudolf Mikota	Josef Scheinherr
52	Jaroslav Petrů	Alois Zbořil
56	V. Poklopová ²³⁴	Božena Karlová
62	Alois Pokorný	Josef Legera
71	Pavel Kolarik	Josef Halík
80	Václav Kvapil	Jan Zounar
84	Václav Kučera	Otto Vašíček

²³² Některá jména jsou velmi špatně čitelná. SOkA Děčín, Kronika města Varnsdorf (kronikář František Michek), s. 148.

²³³ Kronikář Miloslav Říha píše příjmení této osoby *Flugr*, kronikář František Michek *Fluger*

²³⁴ Kronika města Varnsdorf neuvádí celé křestní jméno.

Příloha č. 6:

Členové MNV Varnsdorf od roku 1957²³⁵

1. A. Balvín	44. J. Pondělíček
2. A. Pech	45. St. Nádvorník
3. R. Kašpar	46. J. Fialová
4. R. Trčková	47. J. Holoubek
5. St. Jeřábek	48. V. Švapík
6. Fr. Doktor	49. J. Dítě
7. A. Strýhalová	50. J. Ivásko
8. Fr. Čížek	51. M. Koudelková
9. J. Olesa	52. Al. Zbořil
10. P. Tůmová	53. R. Benediktová
11. J. Vítek	54. M. Zinek
12. V. Hladík	55. O. Svobodová
13. R. Tomala	56. B. Karlová
14. L. Kučera	57. J. Kuhu
15. A. Glozarová	58. St. Trávnícký
16. V. Pekárek	59. Jan Dostál
17. V. Chalupný	60. Ant. Pálková
18. R. Studený	61. Jiří Svoboda
19. Ed. Kalina	62. J. Legeza
20. Ed. Weigend	63. J. Bureš
21. J. Myška	64. L. Bendová
22. R. Šafratová	65. Josef Mašín
23. Sommerschuh	66. J. Krosnařová
24. O. Holeček	67. Štěfan Hnáta
25. J. Dlesk	68. Eduard Vébr
26. R. Václavič	69. Mir. Koukal
27. A. Wörflová	70. Jiří Mádr

²³⁵ Jména jsou uvedena stejně jako v Kronice města Varnsdorf. Někde chybí křestní jméno a někde je pouze začátek křestního jména. Některá jména jsou v kronice velmi špatně čitelná. SOkA Děčín, Kronika města Varnsdorf (kronikář František Michek), s. 207.

28. J. Adámek	71. Josef Halík
29. A. Trebatický	72. Boh. Petrák
30. Zd. Holubec	73. Bl. Staňková
31. M. Hromádková	74. Josef Sajbl
32. J. Sekyra	75. Bedř. Dědek
33. Boh. Holý	76. Jiří Čech
34. Fr. Pilný	77. Fr. Manhart
35. K. Hartman	78. Jar. Holubec
36. J. Železný	79. Boh. Vinopal
37. St. Bareš	80. Jan Zounar
38. R. Musílek	81. Václav Jizba
39. Fr. Havlát	82. Vlad. Jarý
40. Mír. Rafaja	83. František Velek
41. J. Folprecht	84. Otta Vašíček
42. J. Müller	85. Emil Varta
43. V. Vorlický	86. Mír. Rýdl

Příloha č. 7:

Členové ONV od roku 1957²³⁶

1. Jar. Pokorný	8. Josef Mašín
2. Jar. Rajtrová	9. O. Zakouřilová
3. R. Relichová	10. Rudolf Krause
4. Jar. Jech	11. Jar. Josífková
5. J. Zeithamel	12. Jos. Brandejský
6. J. Třešňák	13. Karel Krejčí
7. Jos. Mynář	

²³⁶ Jména jsou uvedena stejně jako v Kronice města Varnsdorf. Někde chybí křestní jméno a někde je pouze začátek křestního jména. Některá jména jsou v kronice velmi špatně čitelná. SOkA Děčín, Kronika města Varnsdorf (kronikář František Michek), s. 207.

Příloha č. 8:

Členové MNV Varnsdorf od roku 1960²³⁷

1. Rudolf Kulhan	36. Jaroslav Folprecht
2. Jan Cigáš	37. Josef Kolonbek
3. Marie Bolaříková	38. Jan Kliment
4. Stanislav Jeřábek	39. Josef Pioutek
5. Vladimír Stočický	40. Josef Kuhn
6. Anna Ketnarová	41. František Adámek
7. Karel Hanus	42. Josef Mynář
8. Emanuel Čeněk	43. Miroslav Zinek
9. Ladislav Hůlka	44. Josef Halík
10. Václava Šinclová	45. Božena Karlová
11. Josef Krupka	46. Ladislav Jetýlek
12. Robert Kokta	47. Eduard Vébr
13. Gejza Tomko	48. Štefan Kuáta ²³⁸
14. Antonie Jeřková	49. Josef Tojšc
15. Melánie Mrázová	50. Antonie Pálková
16. Anna Maďarová	51. Jiří Svoboda
17. Jan Krajčí	52. Josefa Krosnařová
18. Albín Sommerschuh	53. Josef Drtina
19. Ondřej Holeček	54. Aloisie Urbanová
20. Václav Hladík	55. Libuše Bendová
21. Jindřich Železný	56. Josef Mašín
22. Milan Červenka	57. Bohumír Petrák
23. Zdeněk Badin	58. Bohuslav Dočkal
24. Josef Trupka	59. Oldřich Fábry
25. František Pilný	60. Bedřich Dědek
26. Josef Sekyra	61. Josef Brandejský
27. Ludmila Drahorádová	62. Josef Fiala

²³⁷ Některá jména jsou v kronice velmi špatně čitelná. SOKA Děčín, Kronika města Varnsdorf (kronikář Václav Hladík), s. 294–296.

²³⁸ Jméno je velmi špatně čitelné

28. Antonín Trebatický	63. Miroslav Ptáček
29. Boleslav Zálešák	64. Bohuslav Vinopal
30. Alois Zbořil	65. Anna Lejerová
31. Bedřich Mrázek	66. František Málek
32. František Havlát	67. Jan Zounar
33. Rudolf Studený	68. Jiří Tornášek
34. Václav Soukup	69. Miroslav Bernard
35. Marie Kettnerová	70. Miroslav Koukal

²³⁹ SOKA Děčín, Hlas severu, č. 3, 1968.

||| Nezradíme důvěru lidí |||

S prvním transportem našich občanů, kterým bylo umožněno dnes krátce po půlnoci překročit státní hranici, přijeli i dva muži z Kašperských hor ze Šumavy. Jsou to ředitel dětského domova Jan Kučera a učitel Emil Kintzl. V NDR ztráceli právě ony dva kritické dny. Státní hranici do NDR překročili v úterý odpoledne, prakticky několik hodin před okupací naší země. Původně se chtěli jenom podívat do Žitavy. Když se probudili ve středu ráno v Žitavě, dozvěděli se o obsazení naší země. Chtěli samozřejmě — jako stovky a tisíce jiných domů.

Deset kilometrů za Žitavu je zastavila německá hlídka. Museli se vrátit zpět do vnitrozemí. Ještě jednou se pokusili přiblížit se k naší státní hranici. Výsledek byl stejný. Nakonec se oba přihlásili v Žitavě na policii a dožadovali se, aby jim umožnil cestu domů. Namísto domů — museli následovat policistu, který jel před nimi na motocyklu, do sběrného tábora. Byl to dětský domov narychlo předělaný na sběrné středisko v Herwigsdorfu. Tady nebyli sami. Netrvalo dlouho a dům se začal plnit našimi turisty, dokonce i Maďary a Poláky. Ven nikdo nesměl, před domem hlídala ozbrojená policejní stráž.

Hned na policii odebrali všem našim turistům bezpečnostní orgány NDR cestovní pasy nebo doložky do občanských průkazů. A vrátili je teprve po mnoha urgencích a tvrdě vyslovených požadavcích v táboře. Čeho však naši užili dost a dost — to byla propaganda. Taková stupidní, tvrdá, na jakou jsme už dávno zapomněli. Fráze a nic než fráze. Mluvílo se o svobodě, demokracii a zatím se naši nesměli z domu ani hnout. A nejtrapnější bylo, že toto internování našich občanů vydávali za jejich ochranu — za zájem o jejich bezpečnost. Naši měli zakázán styk s velvyslanectvím, nesměli telefonovat, podávat telegramy a přece by tak rádi poslali aspoň pár řádek svým rodinám, aby o ně neměli starost. — A navíc chtěli co nejrychleji být doma, aby mohli vyjádřit slovy i činy svůj odpor proti okupantům.

Naše turisty hodně přesvědčoval poručík Bilek. Zpočátku mluvil jenom německy, ale když viděl, že naši se před ním vyjadřují opatrně, ukázalo se, že česky mluví docela dobře. — Tvrdil, že se u nás nic nezákonného neděje, že naši si mohou poslechnout dokonce ten „pravý“ rozklad — státníci Vitava. Ostatní vysílání je prý nepřátelské, prohané a vysílání ze západního Německa. Naše velvyslanectví prý nepracuje a proto nemá smysl se na něj obracet. Nakonec upozornil, že nepřestaneme-li s projevy nesouhlasu, může použít i tvrdších opatření. Treba nás nechat zavít.

Konečně přišla ve večerních hodinách věřejšího dne zpráva, že je otevřen hraniční přechod na Cinovci. — Naši žádali o policejní asistenci, která by je doprovodila na státní hranici. Orgány NDR ještě nevěřily, že hranice je pro návrat otevřena. Asi za půl hodiny si stranický pracovník SED zavolal Jana Kučera, o kterém věděl, že je komunista. Nabízel mu, že může přednostně a okamžitě odejet. Ostatní turisté, že ještě budou muset v táboře zůstat. Jan Kučera odmítl. Prohlásil, že pojedě až poslední z celého transportu, že nezradí lidi, kteří mu věří. To německého tajemníka doslova šokovalo. Krátce před půlnoci překročil pak celý transport jedenadvaceti lidí státní hranici ve Varnsdorfu. Ještě před odjezdem byli naši žádáni, aby o NDR mluvili pěkně. Podle našeho, mluvit pěkně, znamená mluvit pravdu. Jinak je to špína a s tou nechceme mít nic společného. —Cr-

NÁŠ LID ZRÁDCE NEUZNÁVÁ

Společně prohlášení celozávodního výboru KSČ, ZV ROH, Svazu pracujících mládeže, jednotky Lidové milice a vedení národního podniku TOS zaslaly včera představitelé stranických, odborových a mládežnických a ostatních organizací na adresu Velvyslanectví Sovětského svazu, Maďarska, Bulharska, NDR a Polska.

My, pracující národního podniku TOS Varnsdorf, co nejrozhodněji protestujeme proti okupaci naší země jednotkami Vašich armád a žádáme okamžité stažení z území našeho státu.

Tento hrubý a bezpříkladný čin nemá obdoby nejen v dějinách našich národů, ale ani v dějinách světového dělnického a komunistického hnutí. Dějiny Vás za to budou soudit.

Naše malá země prožila ve svých dějinách nejednu porobu. Vždy však byla porobena našimi nepřáteli, kteří se dlouhá léta předem netajili svými úmysly a cíly. Léta jsme předem věděli, odkud nám hrozí nebezpečí. Nikdy jsme však nečekali svoji porobu od těch, kterým jsme po léta věřili, které jsme považovali za své bratry a spojence.

Naše národy přechály 300letou porobu Rakousko-Uherskou, přežily i krutou šestiletou okupaci hitlerovským Německem. Národní duch nebyl zlomen a touha po svobodě byla vždy silnější. Naše národy přežijí i okupaci Vašimi jednotkami. Odejdete však dříve, než dojde k národní tragédii! Odejdete, dokud z našich myslí nevymizí poslední vzpomínka na světlé dny našeho osvobození v roce 1945 vojsky Rudé armády!

Nehleďte v našich řadách zrádce, které náš lid nikdy neuzná. Umožněte ihned normální činnost těm, které jsme si postavili do svého čela. Nikdo jiný nemá právo hospodařit v naší zemi.

Ještěže naše výzva nebude vyslyšena, použijeme všech prostředků, jaké dělnická třída má, abychom ukázali svou sílu a jednotu. Víme, že nejsme sami. Jsou s námi všichni poctiví lidé na celém světě.

Naši touhu po svobodě nemůže zlomit sebesilnější okupant, ani sebedeší okupace!

Jakkoliv se mi přiči nazvat situací, ve které jsme se ocitli díky okupaci naší republiky vojsky Varšavské smlouvy, v dělním státem, žádný jiný průběhový výraz nenadám. Stojíme proti frontě zbraní, zradě, lži a našim jediným možným prostředkem obrany, je zachování jednoty a klidu. Víme, že to zní nepřesvědčivě. Jaká je naděje státu, který byl přepaden a obsazen cizí vojsky, který se nemůže bránit se zbraní v ruce? Jaké jsou záměry okupantů, s jakými plány pokračovali hranice státu, ve kterém by chtěli nastolit vládu podle svého diktátu?

Dá se předpokládat, že politikové, fidáci kroky okupačních armád, počítali s dostatečnou podporou kolaborantů, zkompromitovaných politiků a části obyvatelstva. Špatně však odhadli naši vnitřní situaci, špatně měli informace od našich zrádců. Jednotný odpor je dostal do situace, kterou ne-

PODIVNÁ VÁLKA

dovedou řešit. Nechtějí-li pošlapat zcela veřejně všechna mezinárodní práva, nemohou silou převzít vládu nad zemí. Proto je naše zbraň — jednotu a klid — účinnější než tanky a kulomety. Čas je našim spojencem. Národy celého světa se musí přesvědčit, že u nás neexistuje jiná vláda než ta, která byla rádně zvolena. Že náš lid jednotně stojí za svojí legálními vůdci.

Protestní stávky oslabují naše hospodářství, ale jaká škoda by vznikla naší společnosti nastolením trvalé kolaborantské vlády? Stačí se ohlídnout na posledních deset let. Skutečně není jiné cesty k odporu. Vojska, izolovaná v cizím území, stát bez vlády, ochromený hospodářský a společenský život — to nemůže dlouho přetrvát. Bez zrádců a kolaborantů jsou naši protivníci bezmocní. Stojí před celým světem jako agresori. Nemají důkazy pro ospravedlnění svého činu. Jsme v těžké situaci, ale budme hrdi, že stojíme na této straně fronty.

Budme jednotni jako nikdy jindy a věřme ve vítězství spravedlnosti!

R. Dausch,
místopředseda CZV KSČ n. p. Elite

Pravda vítězí!

Místní organizace Československé strany socialistické na své věřejší schůzi se zabývala událostmi posledních hodin. Všichni členové této strany odsuzují skutečnost, že vojské jednotky Varšavské smlouvy přešly naše státní hranice a okupují naše území. Stalo se tak v době, kdy se u nás začíná rozvíjet skutečně demokratický proces, jehož cílem je zajistit lepší hospodaření, lepší lidské vztahy v našem státě. Klid a rozvaha bude nejlepší podporou našich opravdových představitelů v dalším boji. Nechceme nic, než socialismus a demokracii. Pravda vítězí!

Poděpsání:

předseda Chlan, jednatel Sedláček

Podobnou rezoluci odeslali ze své věřejší schůze i členové základní organizace Svazu čsl. invalidů ve Varnsdorfu.

Severograf 13 Varnsdorf

Hlas severu

MIMOŘÁDNÉ VYDÁNÍ HISTORICKÝCH DNŮ
VARNSDORF ■ 24. SRPNA 1968 ■ ČÍSLO 4

Chráníme delegáty sjezdu

XIV. mimořádný sjezd Komunistické strany Československa neskončil. Mimořádné okolnosti nedovolily delegátům ani předsednictvu projednat mnohé důležité úkoly. Nezabýval se otázkou federalizace, nebylo možno na něm přerušit ani další obsažné materiály — tím méně se k nim vyslovit. Přesto však jde o sjezd, který vejde do dějin, odbýval se v prostorách závodu, po silnicích jezdily tanky a obrněná vozidla a přece se okupanti nedozvěděli — i když o to měli veliký zájem, kde se sjezd koná. O delegátech a sjezdu vědělo několik tisíc pracovníků závodu a přece nikdo nezahlásil. V malém sále až do pozdních večerních hodin rozhodovalo o životě naší strany a země 1.200 lidí. Sjezd přes všechny obtíže své základní poslání splnil.

Zvolil nový Ústřední výbor strany i jeho předsednictvo, vyloučil z Ústředního výboru ty, kteří svým jednáním z našich řad vyloučili sami. XIV. sjezd nekončí. Byl prohlášen za permanentní a jeho delegáti se sejdou znovu, aby pokračovali v jednání. Kdy — to ještě nevíme.

Z posledních zpráv se dovídáme, že

JSME PRO NEUTRALITU

Prezidentu republiky generálu L. Svobodovi — Praha — hrad.

Vážný soudruh, ujasňujeme Vás, že jsme stále s Vámi a s legální vládou.

Vzhledem k tomu, že v minulých dnech byly silně zpřetrhány naše svazky se Sovětským svazem a ostatními zatímními spojenci a poněvadž nemůžeme požádat o pomoc naše západní sousedy, jejichž ideologie je nám cizí, žádáme Vás, abyste požádal OSN o vyhlášení naší republiky neutrálním státem.

Slibujeme Vám, že pod Vaším vedením uděláme vše pro uhájení naší svobody i našeho Svobody!

Buďte silní — jsme s Vámi!

61 zaměst. Severochemy Varnsdorf

Volání po neutralitě naší Československé socialistické republiky se ozývá z mnoha míst. Stejnou výzvu adresují také občané před MěstNV a v ostatních závodech. Nikdo si však nesmí myslet, že jde o jednoduchou záležitost, která by se dala v krátké době realizovat. Mezinárodní právo je spleť a uznání kterékoliv země je závislé také na tom, aby neutralitu uznaly i velmoci.

Ti, kdož dali souhlas k okupaci našeho území, se i v případě mohou přisvědčit, jaké nenapravitelné škody nejen nám, ale sobě způsobili. — Vždyť do příchodu okupačních vojsk, požadavek neutrality nikdo nevyslovil. Je to přirozená obrana malé napadené země.

okupační armádu za pomoci některých našťásti nemnohých zrádců provádí hromadné zatýkání delegátů sjezdu a předních funkcionářů naší strany a vedoucích představitelů veřejného života.

Obracíme se proto i my na všechny občany Varnsdorfska a celého Šluknovského výběžku: Neprozradte cizím lidem pobyt těchto lidí. Odpovídejte všem neznámým a zvědavým — nevím — neznám. Nebo uvádějte mylné informace. Upozorněte také své děti, aby nikomu cizímu nic neprozrazovaly. Takové informace, podané okupantům a jejich přísluhovačům, by mohly napáchat nenapravitelné škody.

Občané hlavního města Prahy se dovedli o naše delegáty dobře postarat. Neprozradili místo konání sjezdu, dbali o bezpečnost delegátů. A my jsme přesvědčení, že i naši lidé dovedou totéž. V ochraně delegátů sjezdu a ostatních čelných funkcionářů musíme vidět i součást boje za společnou věc. Součást boje za mír, demokracii, socialismus, nezávislost a svobodu! Za všechno, co je nám drahé!

Voláme ženy

Voláme všechny ženy, které mají zdravé ruce, voláme ženy z domácnosti i důchodkyně. — Z národního podniku Velveta odešly dělnice z Polska, které podlehly nepřátelské propagandě. Jejich odchod značně ohrozil výrobu. Potřebujeme každého, kdo by i krátkodobým nástupem do práce pomohl situaci řešit. Ochromení našich závodů připraví nás všechny o velké hodnoty a to i v tvrdých valutách. Ženy, které chcete pomoci — volejte osobní oddělení národního podniku Velveta, tel. 251 - kl. 73.

Lidé, bděte!

Není lehké začínat slovy, kterými Julius Fučík končil. Nikdo z nás si nikdy nepomyslel, že si jeho slova budeme připomínat se jménem Sovětského svazu. Nemůže být větší potupa, nemůže být větší hanba pro ty, kteří se za naše přátele vydávali.

V této pohnuté době, kdy nikdo z nás nemůže předpovědět průběh dalších dnů, je potřeba stále myslet na odpor, který nás spojuje proti okupantům. I když se způsob naší obrany může zdát jako neúčinný, není tomu tak. Bez našeho přispění se cizím vtrhlcům nepodaří legalizovat život v naší zemi. Několik zrádců nemůže splnit náročné úkoly, které na ně velení okupačních vojsk klade. Síla je v jednotě národa a proto odsuzujte zrádce a kolaboranty, pokud se vyskytnou! Jsou pro nás mnohem nebezpečnější, než zbraně našich nepřátel!

Buďme bdělí, ale opatrní. Nezáodávejme příčiny okupantům, aby mohli použít síly. Čekají na to a je to součást jejich taktiky, tak jako z vyprovokovanosti stahují svá vojska z měst, aby se prostí vojáci nedostali do styku s obyvateli a tak neprohlédli, jak špičkově věci slouží.

Dnes je Varnsdorf ještě bez okupantů. Zatím můžeme svobodně hovořit, a psát. Zítřka tomu už tak nemusí být. Zapamatujme si, že zánikem legálních novin, rozhlasových stanic a televizní ztrácíme svobodu projevu a všechno to ostatní, co po nás přijde, bude lež a propaganda. Cenzura pravdu nepropustí, ale z nás slova Julia Fučíka nikdy neumře.

LIDÉ BDĚTE!

R. Dausch

SCHŮZE PRO CELÝ ŽIVOT

Včera, v době generální stávky, svolala závodní organizace KSČ národního podniku Elite Varnsdorf v prostorách závodu veřejnou členskou schůzi, které se zúčastnila většina přítomných zaměstnanců ranní směny. Od improvizovaného řečnického stolu promluvil delegát mimořádného XIV. sjezdu soudruh VI. Dvořák, který hovořil o průběhu a významu sjezdu. Na schůzi bylo přečteno prohlášení delegátů a rezoluce sjezdu. V krátké diskusi vyjadřovali pracující závodu své rozhořčení nad okupací naší republiky. Za slzy se nikdo nestyděl. Na tuto schůzi budou všichni její účastníci vzpomínat jistě po celý život. Závěrem bylo všemi přítomnými komunistami i nestraníky přijato usnesení, ve kterém se hlásí k nově zvolenému ÚV KSČ, pod vedením Alexandra Dubčeka. Komunisté Elitky nebudou uznávat žádný jiný ústřední výbor a nebudou podporovat politiku zrádců za žádných okolností.

OPRAVA

I v těchto pohnutých dnech si zařídil v posledním čísle tiskárský šotek. V článku „Věřme Vám“ si přidal „I“. Tak se z legální vlády ing. Černíka, stala nedopatřením vláda ilegální. Může se to stát dnes, zítřka, kdykoliv jindy. Věřme však, že naši lidé umí nejen číst, ale i myslet. Děkujeme!

VŠEM STÁVKOVÝM VÝBORŮM

Rozvaha a klid je nejdůležitější zbraní proti okupantům. Stávkový výbor neustále pozorně sleduje a vyhodnocuje situaci a vyzývá všechny pracující:

- Na dnešní, tj. sobotní odpoledne a celou neděli vytvoří stávkové výbory na všech závodech podmínky, aby mu-ži nastoupili na své pracoviště. Nesmíme dopustit, aby okupanti využili doby pracovního klidu a závody obsadili.
- Neposkytujte žádným cizím osobám, ani civilním nebo uniformovaným, jakoukoliv materiální pomoc a informace o jménech funkcionářů všech orgánů at politických, společenských nebo hospodářských. Rovněž informace o místech, nebo sídlech orgánů i jednotlivých osob, skladech a všech ostatních, co by mohlo prospět okupantům, zrádcům a kolaborantům.
- Věříme, že se v našich závodech nevyskytne žádný člověk, který by sloužil okupantům a propůjčil se k zrádcovské a kolaborantské činnosti. Bude-li takový případ zjištěn, je stávkový výbor rozhodnut k jeho veřejnému odha-

lení a pranýřování se všemi důsledky včetně opovržení celým národem.

● Vysoce hodnotíme práci našich všech svobodných vysíláčů, přičemž si uvědomujeme nebezpečí, kterému se tyto vysíláče vystavují. Je možné, že okupantům se podaří tyto sdělovací prostředky umlčet a proto vás žádáme, abyste v tomto případě nerespektovali výzev okupačních orgánů, nebo zrádcovské klíky. Stávkové výbory na závodech budou nadále dostávat pokyny městského stávkového výboru.

● Naš protest zdůrazníme tím, že všechny závody ve městě opatříme hesly, vyjadřujícími odpor proti okupantům a podporu našim legálním orgánům a činitelům. Vyvarujte se však používání hrubých výrazů, které by okupanty provokovaly k nepředloženým činům.

Celé světové mínění je na naší straně! Jednota, svornost, klid a důstojnost vůči turistům a pracovníkům cizích národností prokáže vysokou kulturnost našich národů.

Věříme Svobodovi, Dubčekovi, Černíkovi a Smrkovskému!
Varnsdorf 24. srpna 1968.

Městský stávkový výbor ROH
varnsdorfských závodů

ZLÁ NEDĚLE

Zítřka je neděle. A nikdo z nás se na ni netěší. Někdo nám pošlapal a rozházel uklizený byt, vzal radost ze života a místo lásky našel do srdce jedu. Zítřka je neděle a většina z nás nebude doma.

Stávkové výbory volají v první řadě muže, přijďte zítřka do svých závodů, kde je to třeba, můžete pracovat. Jinak zůstaňte ve svých závodech, pomáhejte je střežit proti nepovolaným. — Buďte připraveni zasáhnout všude tam, kde bude vaše pomoci třeba. Pokud jsme v závodech, jsme v pohotovosti, připraveni kdykoliv zasáhnout. Ve městě a v domovech se naše síly třísí. Pokud bude ještě rozhlas vysílat, poslouchajte zprávy. A hlavně — nepropadejte malomyslnosti, nenechte se dezorientovat a neposlouchajte zrádce. Vždyť naše pravda musí zvítězit! Neříkám dnes, neříkám zítřka, ale z vítězství!

NEJSME PŘECE BARBAŘI

Vlny nesou na hřebenech pěnu. Na roztaveném kovu tvoří se struska. Každá velká věc je poznamenána nedostatky.

Všechn náš lid vyjadřuje své rozhořčení nad okupací. Objevují se hesla s tvrdými, ale spravedlivými požadavky. Okupanti — táhněte domů! Pryč se zrádci! Ať žije svoboda! Stojíme za Dubčekem! . . .

Objevují se také, byť i ojediněle hesla, psaná většinou neumělou rukou, která o velké rozvaze a moudrosti nemluví. Objevují se v nich slova, jako pr . . . a podobné vulgární výrazy. U plynárny se dokonce objevila šestlípá židovská hvězda s nápisem Jude. Objevují se hákové kříže. Pošlapávají se vlajky všech dříve spojeneckých národů.

Já vím, že je to těžké. Každý vyjadřuje svůj odpor po svém. Ale tento způsob odporu v těchto hodinách může nadělat nedozírné škody. Dát okupantům záminku k tvrdým opatřením. I ke střelbě. To už se nejednou stalo. — A proto, domluvte těm, kterým rozum a rozvaha chybí.

Jak jsme se právě dozvěděli, velitel okupačních vojsk v Jižních prohlásil: nebudou-li podobné transparenty a hesla okamžitě odstraněna, že vyhlašuje nad městem stanné právo. A co to znamená — snad víte.

Kdyby chtěl někdo namítnat, že i okupanti strhávají naše vlajky, neobstojí. Vždyť MY nejsme přece barbaři!

VTEŘINY DĚJIN

Jednotky okupačních vojsk sovětských i NDR projížděly ve čtvrtek 22. srpna Jiřikovem. Ani tady v malé obci, blízko státních hranic, nežijí zbabělí lidé. Zaměstnanci Opravny zemědělských strojů v Jiřikově, tělovýchovné jednoty Sparta, Sokola Filipov, stávkové výbory ze závodů a MěstNV v Jiřikově vydali společně prohlášení. Pryč s okupanty naší země. Ať žije svoboda, demokracie, socialismus a nezávislost! Ne!o jen o resoluci. Jako v jiných městech, tak i tady se na okupanty připravili. Nápis: Okupanti, jděte domů, připravili v němčině, ruštině a maďarštině. Německé okupační jednotky, které tudy 22. srpna projížděly, zažily nemilé překvapení. Německý transportér zastavil a vojáci vztekale trhali transparenty, rozdávali je a plivali po nich.

Vojáci sovětských okupačních armád zase nutili tři naše vojáky, aby jim přinesli vodku. Naši chlapi odmítli, nechťeli se s nimi bavit a nakonec jim nezbylo nic jiného, než se uchýlit pod ochranu příslušníků Věf. bezpečnosti.

Dovedeme ocenit čestný a hrdinský postoj občanů této malé obce. Tiskneme vám ruce a vzkazujeme: Jsme s vámi — vydrže!

Jde o zbabělost?

Každý den se scházejí členové Městského národního výboru ve Varnsdorfu ke krátkému zasedání. K jednání se dostávají průměrně asi padesát poslanců. Projednávají společně nejdůležitější úkoly dne, pečují o zásobování a bezpečnost města. Řeší mnoho drobných, ale přesto životně důležitých úkolů.

Asi dvacet poslanců — a jsou to titíž — se jednání nezúčastňuje. Je to strach anebo se bojíte zodpovědnosti v těchto těžkých dnech?

Tepře těžká doba prověřuje lidi. Není tomu tak dávno, zdá se, že včera, co jsme měli i my ve Varnsdorfu své výhrady k ministryni soudr. Macháčové-Dostálové. Zdálo se nám, že už je stará, málo progresivní . . .

DĚKUJEME VÁM

A dnes na její adresu posílá CZV KSC a vedení národního podniku Velveta dopis:

Vážená soudružko ministryně, jménem CZV KSC, ZV ROH a všech pracujících nár. podniku Velveta ve Varnsdorfu děkujeme vám za váš neohrožený postoj v této pro oba naše národy tak těžké době a ujišťujeme vás naší všestrannou podporou ve vedení naší legální vlády v čele se s. ing. Černíkem.

Zvoní, zvoní zrady zvon. Či ruce ho rozhoupaly?

F. HALAS

Hlas severu

ČASOPIS MĚSTSKÉHO NÁRODNÍHO VÝBORU VE VARNSDORFU
MIMOŘÁDNÉ VYDÁNÍ • 29. SRPNA 1968 • ČÍSLO 8.

TAKOVÁ JE VŮLE LIDU

Stanovisko městského výboru KSČ a MěstNV ve Varnsdorfu k prohlášení plenárního zasedání OV KSČ v Děčíně 27. srpna 1968, v 17.00 hodin, které přednesl vedoucí tajemník OV KSČ a předseda Národní fronty Jiří Chlad.

Městský výbor KSČ ve Varnsdorfu sešel se bezprostředně po vyslechnutí komuniké o závěrech jednání v Moskvě a zaujímá toto stanovisko:

1. Plně se ztotožňuje s prohlášením pléna OV KSČ v Děčíně a prohlašujeme: Výsledek jednání neodpovídá vůli lidu a všech komunistů, protože byl dosažen pod nátlakem.
2. Žádáme okamžitý odchod okupačních vojsk z naší vlasti a náhradu jimi způsobených škod.
3. Městský výbor KSČ žádá plné uznání závěru a právoplatnosti XIV. mimořádného sjezdu KSČ a okamžité pokračování jeho jednání, které by řešilo současnou situaci a vyjádřilo se k závěrům jednání v Moskvě.
4. Městský výbor KSČ došel k závěru, že jediným předpokladem vítězství pravdy je nadále jednota strany a všeho lidu. Proti hrubé agresi, můžeme nalézt sílu v našem lidu, rozvaze a rozumu. Jsme vnitřně jednotní a společně s Vámi, s komunisty i nekomunisty, budeme hájit naši pravdu až do vítězného konce.

Členové městského výboru KSČ a MěstNV Varnsdorf

PROVOLÁNÍ

městského výboru KSČ a rady MěstNV v Rumburku k občanům města.

Městský výbor KSČ a rada MěstNV v Rumburku na svém jednání dne 27. srpna v 19.00 hodin, přijímá toto stanovisko k výsledkům jednání naší státní a stranické delegace v Moskvě a vydanému komuniké:

1. Výsledek jednání neodpovídá vůli lidu a všech komunistů, protože jednání probíhalo za nenormálních okolností a za přítomnosti lidí, kteří nikoho nezastupují a nebyli nikým pověřeni. (Indra, Bilak, Lenárt, Švestka).
2. Neměníme své stanovisko a dále trváme na okamžitém odchodu okupačních vojsk.
3. Žádáme okamžité pokračování jednání XIV. mimořádného sjezdu KSČ, který jediné uznáváme za právoplatný nejvyšší orgán strany, který by vyřešil současnou situaci, vzniklou po jednání v Moskvě a to za účasti zástupců komunistických stran celého světa. Zároveň žádáme, aby tuto otázku řešily nejvyšší ústavní orgány, t. j. parlament a vláda ČSSR.

Náš národ se dostal do velmi těžké situace. Znovu zdůrazňujeme, že nesouhlasíme se závěry v Moskvě, stojíme pevně za naším prezidentem s. L. Svobodou a prvním tajemníkem ÚV KSČ s. A. Dubčekem.

Vyzýváme naše občany ke klidu, k řádnému plnění pracovních povinností a k zachování pořádku ve městě. Věříme pevně v politiku nově zvoleného Ústředního výboru KSČ.

Členové a kandidáti MV KSČ a rada MěstNV Rumburk

DOPIS DUBČEKŮVI

Účastníci plenárního zasedání OV KSČ v Děčíně zaslali prvnímu tajemníku ÚV KSČ A. Dubčekovi dopis, který otiskujeme v plném znění.

Soudruh Alexander Dubček
první tajemník ÚV KSČ
Praha

Vážený soudruhu!

Plenární zasedání OV KSČ v Děčíně vyslechlo s pohnutím Vaše prohlášení k výsledkům jednání v Moskvě a k současně politické situaci v naší vlasti. Vážíme si Vás jako čestného, charakterního, straně i všemu lidu oddaného člověka, kterému plně důvěřujeme.

Chápeme složitost Vaší situace, vyplývající z velmi obtížných podmínek ve státě. Budeme usilovat o dodržení jednoty, která se tolik osvědčila po lednovém plénu a zvláště ve dnech posledního týdne.

Na druhé straně se na Vás obracíme se žádostí, abyste plně prosazoval požadavky všech komunistů a pracujících našeho okresu, jak jsou vyjádřeny ve stanovisku plenárního zasedání OV KSČ v Děčíně ze dne 27. srpna 1968.

Přejeme Vám pevné zdraví při uskutečňování tohoto zodpovědného úkolu.

Věříme Vám — věřte nám!

Účastníci plenárního zasedání
OV KSČ v Děčíně

SEVŘENÉ PĚSTI

Do redakce přišel dopis od jednoho libereckého občana, ve kterém mimo jiné líčí i své zážitky z okupace Liberce.

„Věřte, prožili jsme s manželkou okupaci a otevřeně musím říci, že tak kruté a hrozně se ještě nikdo nezachoval. Opravdu bych vám to nepřál vidět. Tady se střílelo do lidí jako do zvířat. Je tu celkem jedenáct mrtvých, čtyřicet dva těžce a třináct lehce raněných. Odněsli to i jedna ošetřovatelka ze střediska. Pomáhala nakládat na náměstí do sanitky raněné. Jeden z výstřelů jí prostřelil páteř těsně pod hlavou, byla ochrnutá na celém těle a třetí den zemřela.

Jsem v nemocnici známý a tak jsem pomáhal nosit raněné a shánět krev na transfúze. Bylo to hrozně.

Mluvil jsem s důstojníkem okupační armády — vypadal celkem inteligentně. Počítal s tím, že je budeme vítat s kyticemi a že se k nim přidá milice. Byli hrozně zklamaní.“

Co k tomu dodat. My taky. Máme sevřené pěsti a jen tak brzo se nám neotevrou!

²⁴¹ SOKA Děčín, Hlas severu, č. 8, 1968.

Příloha č. 11:

Slavnostní svěcení zvonů²⁴²

PROGRAM:

John Clark:
Trumpet Voluntary

B. M. Černohorský:
Toccata C-dur
Fuga A-moll

P. J. Vejvanovský:
Sonata B-mollis

W. A. Mozart:
Fantasie E-moll

Guiseppe Torelli:
Concertino

J. S. Bach:
3 chorálové přede hry
Fantasie a fuga G-moll

**SLAVNOSTNÍ
SVĚCENÍ
ZVONŮ**

(dar p. p. Alfreda a Ericha Ludwigových z Meringu - NSR)

PROVEDE
na náměstí po skončení slavnostní mše po 9. hodině
V NEDELI 20. DUBNA 1969

ThDr ŠTĚPÁN TROCHTA
biskup diecéze litoměřické

²⁴² Osobní archiv Ludmily Mašínové. Slavnostní svěcení zvonů.

Příloha č. 12:

Kostel sv. Petra a Pavla na náměstí ve Varnsdorfu²⁴³

²⁴³ <http://www.ceskesvycarsko.cz/turisticke-cile/varnsdorf--kostel-sv.-petra-a-pavla/> [online ke dni 20. 7. 2012]

Příloha č. 13:

Osvědčení o absolvování kursu lidové akademie²⁴⁴

SOCIALISTICKÁ AKADEMIE

OSVĚDČENÍ
o absolvování kursu lidové akademie

Jméno a příjmení: **M A Š Í N JOSEF**

bydliště **Varnsdorf VI, Truhlářská 2395**

navštěvoval(a) od **25.1.1971** do **7.2.1971**

kurs **Pro obsluhovatele ústředního vytápění**

v **Plzni**

počet přednášek a seminářů **12**, z nichž jmenovaný(á) navštívil(a) **12**

v **Plzni** dne **7. února** **71** 19

Za Socialistickou akademii: *J. Rudolf*

Za pořádající organizaci: *Jacobs (Klusa)*

²⁴⁴ Osobní archiv Ludmily Mašinové. Osvědčení o absolvování kursu lidové akademie.

Příloha č. 14:

Závazek ke spolupráci s československou kontrarozvědkou²⁴⁵

112
43

Československá socialistická republika

Přísně tajné!

ZÁVAZEK

Zavazuji se dobrovolně spolupracovat s federální československou kontrarozvědkou a odpovědně plnit všechny úkoly, které mě budou v zájmu obrany Československé socialistické republiky uloženy.

Zavazuji se, že za žádných okolností neprozradím svoji spolupráci a zachovám v naprosté tajnosti všechny skutečnosti, které se na základě spolupráce dozvím.

O své spolupráci smím hovořit jedině se svým řídícím orgánem, jím představeným, doručitelem stanoveného hesla nebo tohoto závazku.

Jsem si plně vědom důvěry, která je mně spoluprací s federální československou kontrarozvědkou prokazována. Při předávání poznatků budu používat krycího jména Šiška

Josef Klauz
podpis
Varunang IV / 2205

V 20. 11. 75

Gmud
ověřil

²⁴⁵ ABS, fond: II. správa SNB (osobní svazek), a. č. 904 914 MV.

STRÁŽNÍCI V MARINGOTCE (str. 2)

Hlas severu

ČASOPIS PRO VARNSDORFSKÉ OBČANY - Kč 5,-

SRPEN

15

2000

Dobrovolní i profesionální hasiči bilancovali svou činnost
Za rok se uskutečnilo 262 výjezdů

Červnové XVIII. zasedání Městského zastupitelstva vzalo v rámci svého programu na vědomí dvě zprávy o činnosti hasičů v naší městě.

Velmi věcně zaměřenou zprávu o stavu a činnosti Hasičského záchranného sboru okresu Děčín (HZS), detašovaného pracoviště Varnsdorf, předložil velitel požární stanice Varnsdorf nadporučík Rostislav Mertl. Vyplývá z ní, kromě podrobného přehledu vybavení pracoviště technickými prostředky, že ve Varnsdorfu slouží ve třech směnách po šesti záchranářích 19 příslušníků HZS (velitel slouží v denní směně), kteří v roce 1999 zasahovali celkem ve 262 událostech, z toho v 62 procentech na katastrofě našeho města. Při valné části zásahů spolupracovali s jednotkou Sboru dobrovolných hasičů.

Z uvedených výjezdů byly nejčastější příčinou požáry, jichž bylo celkem 87, v 70 případech vyjízďeli k dopravním nehodám, v 52 případech poskytli technickou pomoc, v celkem 20 případech šlo o olejové havárie a likvidaci úniku látek. Menší počet výjezdů byl věnován práci na vodě a ve 13 případech vyjízďeli k planým poplachům.

Ve zprávě se dále uvádí, že kromě těchto profesionálních aktivit se příslušníci stanice spolupodíleli na zabezpečování společenských akcí pořádaných městem a spolupracovali na akcích pořádaných SDH. Nemálo času a úsilí věnovali běžné údržbě objektu stanice a techniky.

Činností Sboru dobrovolných hasičů se zabýval v obsáhlé hodnotící zprávě jeho velitel Jiří Sucharda. Zprávu rozčlenil do jednotlivých kapitol, z nichž vybíráme některé zajímavé údaje:

Činnost jednotky: Členové SDH, kteří mají při zaměstnání čas a chuť, se scházejí na cvičení každý čtvrtek od 16 do 18 hodin. Kromě výcviku se věnují také údržbě techniky.

Zásahy: Na zásahy jsou povolávání pobočným operačním střediskem HZS ve Varnsdorfu. K největším zásahům v loňském roce patřily: olejová havárie transformátoru u jatek a v Podluží, požár domu u nemocnice a domu vedle tělocvičny Kotva, požár domu v Krásné Lípě a požár skladu rovněž v Krásné Lípě.

Námětová cvičení uskutečnili v loňském roce dvě, obě s cílem prověřit připadnou účast německých hasičů. Součástí prvního byl i přejezd hranice, druhý pro-

věřilo dálkovou dopravu vody pomocí otevřených nádrží, konkrétně její vytlačení na Hrádek.

Zaslouženě velkou pozornost věnoval Jiří Sucharda zapojení hasičů do veřejného života. Pripomněl, že hasiči se vždy zapojovali do společenského a kulturního života města a na řadě příkladů prokázal, že tato tradice je v našem městě stále živá. Bez účasti hasičů si nedovedeme představit takové akce, jako je Rampušačka, dětský den, Ahoj prázdniny, Silvestrovský běh a mnoho dalších. Za pozornost stojí spolupráce našeho SDH s hasiči z Horního Podluží, perličkou byla jejich účast na tvorbě světového rekordu, zařazeného do Guinnessovy knihy rekordů a vydání pohlednice s varnsdorskou tatličkou 813.

Do široké škály činnosti hasičů patří také práce s mládeží, účast na odborných a speciálních školeních a kurzech, péče o budovy zbrojnice a hasičskou techniku, neustálé vylepšování zázemí atd. *jan*

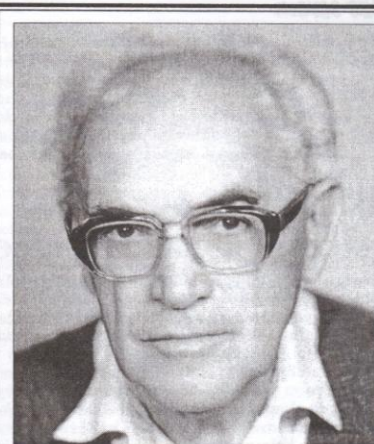
Pozvánka na MZ

XIX. zasedání Městského zastupitelstva se bude konat ve čtvrtek dne 31. srpna od 15.00 hodin ve Studentském centru Střelnice.

Změna termínu svátku poezie

Organizátoři Mezinárodního svátku lužickosrbské poezie ve Varnsdorfu sdělují, že původně ohlášený termín konání této akce, tj. 26. srpna 2000, byl zrušen. Náhradní termín (pravděpodobně skloněk října) bude včas zveřejněn.

Už dnes ale můžeme prozradit, že kromě tradičního setkání s básníky z různých zemí se v rámci tohoto svátku uskuteční křtiny několika publikací a tiskovin věnovaných Lužickým Srům a varnsdorská Městská knihovna má připraveno ještě jedno příjemné překvapení. *mhra*

ODEŠEL JOSEF MAŠÍN

Josef Mašín je bezesporu jednou z nejvýznamnějších osobností varnsdorské poválečné historie. V padesátých a šedesátých letech se ve funkci předsedy městského národního výboru stal skutečným manažerem města a oprávněně nejpopulárnějším mužem ve Varnsdorfu té doby. Po politickém pronásledování v sedmdesátých a osmdesátých letech se ještě nakrátko vrátil do veřejného života a aktivně se zúčastnil obnovy demokracie ve městě. V osobě Josefa Mašína odešel pracovitý člověk a statečný občan našeho města, který celý svůj plodný život zasvětil službě svým spoluobčanům. Význam jeho práce dosud nebyl plně doceněn. Doufáme, že budoucnost bude k němu v tomto smyslu spravedlivější. Čest jeho památce!

Josef Mašín se narodil 25. května 1921 v Lošanech u Kolína. Po maturitě na Obchodní akademii v Kolíně (1942) pracoval krátce jako úředník. Pak byl totálně nasazen v Německu. Po skončení války přišel do Varnsdorfu, kde pracoval ve firmě Fröhlich. Po skončení vojenské prezenci služby (1945 - 1946) nastoupil jako úředník do firmy Julius Winkler, která se v roce 1948 změnila na Armaturku. V roce 1954 byl poprvé zvolen do funkce předsedy Městského národního výboru, tehdy jako nejmladší předseda v celé ČSR. V této funkci aktivně a úspěšně působil několik volebních období až do roku 1969.

Jméno Josefa Mašína je spojeno s obdobím největšího úsilí změnit Varnsdorf z provinčního městečka v pohraničí, kterým se stal po skončení 2. světové války, na moderní město, které by svým obyvatelům nabízelo dobré podmínky pro práci i odpočinek. Z nejdůležitějších realizovaných projektů jmenujme alespoň rekonstrukci rybníka (dokončen v roce 1961), občany běžně označovaný jako „Rio Mašino“ nebo prostě „Mašínák“, rozsáhlý projekt obnovy a rozšíření městské zeleně (mj. 4 tisíce okrasných stromů a křovin

v okolí rybníka, park za Střelnicí atd.), rozsáhlá bytová výstavba, otevření hraničního přechodu do SRN (1967), rekonstrukce objektu Hrádek (1969). Současně byl v této době položen dobrý základ i k pozdějšímu dokončení dalších projektů, mj. vybudování širokoúhlého kina, pokračování bytové výstavby, výstavby prodejen a sportovních areálů atd. Politicky byl Josef Mašín již od mládí orientován levicově - to ho také přivedlo do komunistické strany. Jeho idealistické přesvědčení, že nejdůležitější je především prospěch spoluobčanů na sklonku šedesátých let nakonec způsobilo jeho přechod na stranu opozice. Skutečnost, že podporoval ekonomickou reformu připravovanou tehdejšími vedeními KSČ, že nesoúhlasil s vojenskou intervencí armád Varšavské smlouvy v naší republice a s následným procesem „normalizace“, se v roce 1969 stala podnětem k okamžitému odvolání ze všech veřejných funkcí a k pozdějšímu vykonstruovanému soudního procesu, na základě kterého byl vězněn na Borech (1970 - 1971). 25.10.1970 si do svého tajného deníku zapisuje: „Žijeme, pracujeme. Dokončení na 2. straně“

Bumiko
kožešiny a kožené zboží

PRODEJNY:
ul. Legií 2044, Varnsdorf, tel. 0413/370 731
ul. Prokopa Holého 12 (pěší zóna), Děčín 4,
tel. 0412/532 130

Velký výprodej letního i podzimního zboží:

**HALENKY • TRIKA • SVETRY
KOŠILE • ŠATY
KOSTÝMY**

Dále provádíme šití na míru a opravy kožešinových a kožených oděvů.

157/2000

Léto, čas dovolených a příměří na školách přináší s sebou do celoročního shonu volnější atmosféru, kdy řešení mnoha věcí se odsouvá na dobu pozdější, poprázdinnové období. Okurková sezóna, jak novináři tomuto času říkají, přináší nedostatek materiálů pro sdělovací prostředky, a tak se hodí i takové maličkosti, které by jindy zůstaly bez povšimnutí.

Okurková sezóna a strážníci v maringotce

Proto se taky stalo předmětem zájmu tisku a televize přestěhování služebny naší Městské policie do maringotky. Redakce novin a televizní zpravodajové se předháněli, aby získali informace o situaci, zavánějící kuriozitou.

Přítom stěhování bylo docela prostou záležitostí, vynucenou plánovanou rekonstrukcí budovy, která bude sloužit od začátku nového roku i jako základna hlídkové služby Policie České republiky. Maringotka byla přistavena tak, aby kabely přístrojů mohly být přetaženy a spojení zůstalo funkční. Rovněž poloha vysílače rádiového spojení zůstala nezměněna, což je podmínka provozu. Úpravy budovy budou dokončeny v listopadu, přestěhování služebny, která je první na řadě, bude hotova co nejdříve.

Za poznámku stojí ještě „bleskový průzkum“ televizních zpravodajů, kteří jako obvykle nutili kolemjdoucí, aby se vyjádřili k situaci, o jejíž příčině neměli ani potuchy. A tak jsme mohli slyšet i názor, že pobyt strážníků v maringotce není důstojný.

Důstojné to možná není, ale účel to splňuje, a o to nám především šlo. Že to přispělo k oživení okurkové sezóny, to bylo jaksi navíc. Rovněž obavy, že nám maringotka zmizí spolu s cirkusem Humberto, který tábořil nedaleko, se ukázaly jako liché. Strážníci svůj dočasný domov uhlídali.

R. Dausch

Ještě jednou o kabelové televizi

Nedávno mně zastavil pan Pavlíček ze Západní ulice a ptal se mě jako člena Městské rady, jak je to možné, že jim v minulých dnech byla z jejich privatizovaného domu odmontována společná televizní anténa (STA).

Poradil jsem mu, ať si vše vyřídí jednak s bytovou správou a s. Regia, jednak na Městském úřadě.

Poradil jsem mu, ať si vše vyřídí jednak s bytovou správou a s. Regia, jednak na Městském úřadě. Doma jsem našel uschovanou „Výzvu ke zpřístupnění bytu“, kterou vydal TES Litvínov, zastoupený (podepsaným) Petrem Hechterem, ředitelem oblasti. Výzva zní: „Na základě Smlouvy o zavedení a provozování televizního systému, uzavřené dne 10. května 1999 mezi Městem Varnsdorf a TES Litvínov, spol. s r. o., bude Váš panelový dům připojen k systému kabelové televize. Rozvody společných televizních antén (STA) zůstanou v domě funkčně zachovány s tím, že systém kabelové televize bude na STA nezávislý a bude veden s STA paralelně.“

Další části výzvy necituji, nejsou podstatné. Uvedená pasáž je důkazem, že nikde, v žádném panelovém domě, nemělo k odpojení STA dojít. Mohu proto poradit všem, kteří jsou odpojením STA poškozeni, aby se obrátili přímo na ředitele oblast pana Petra Hechtera.

Sám bydlím v domě, který je privatizován, a máme samostatnou smlouvu mezi domem č. p. 2840-42, Žitavská ulice, a TES Media, spol. s r. o., Lovosická č. 40/440 Praha, podepsanou generálním ředitelem společnosti panem Robertem H. Gardnerem a Ing. Vladimírem Petržilkou, výkonným ředitelem společnosti. Proto v našem domě má každý byt dvě na sobě nezávislá místa k připojení buď na STA, nebo na kabelovou televizi.

Jakýkoliv jiný výklad je v rozporu s výše uvedeným textem „Výzvy ke zpřístupnění bytu“.

Vladislav Láslzlo

ODEŠEL JOSEF MAŠÍN

Dokončení z 1. strany

me, ale neexistujeme. Naše bytí je pouze skutečnost pro nás, kdežto pro všechny ostatní lidi jsme cosi mezi životem a smrtí, hovoří se o nás pouze v minulém čase...“ Tato slova předznamenala jeho osud v nejbližších dvou desítkách let.

Po návratu z vězení nemohl ve Varnsdorfu sehnat zaměstnání, takže přechodnou dobu pracoval v kolínském cukrovaru. Stálé zaměstnání mu nabídl teprve slovenská Stavodinstria, která ve Varnsdorfu zahájila výstavbu objektu Velvety u nádraží a umožnila mu vyučít se zedníkem (1972). V této profesi pak pracoval prakticky až do onemocnění, v jehož důsledku odešel do předčasněho důchodu (1980). V té době také fakticky skončila jeho první perzekuce (v sedmdesátých letech byly učiněny ještě dva pokusy o jeho uvěznění, byla mu nabídnuta možnost vystěhování z republiky atd.) a nastalo období mlčení. Na

Josefa Mašína se zkrátka mělo zapomenout.

Období Sametové revoluce v roce 1989 znamenalo pro Josefa Mašína společenskou rehabilitaci. Mladými zakladateli Občanského fóra ve Varnsdorfu byl přizván do přípravného výboru listopadové generální stávky a v lednu následujícího roku, v mimořádných volbách, byl zvolen předsedou Městského národního výboru. V této funkci dovedl město k řádným - a po mnoha letech opět demokratickým - volbám - které se uskutečnily téhož roku. V následujících letech byl aktivním členem místní organizace České strany sociálně demokratické a vždy ochoten přispět radou nebo prací při řešení věci veřejných.

Josef Mašín zemřel po krátké nemoci v sobotu 15. července ve věku 79 let. Je pochován na hřbitově ve Varnsdorfu, ve městě, kterému zasvětil téměř celý svůj velice plodný život.

Milan Hrabal

Setkání U Modré hvězdy

V České republice se v posledních letech projevuje v politickém životě značná apatie. Občané často nevědí, jak a proč se vůbec podílet na správě věcí veřejných. Prostřednictvím projektu **Příští desetiletí** chceme občanům tyto informace poskytnout a tím zvýšit jejich angažovanost v oblasti veřejného života tak, aby přestali podceňovat své postavení ve společnosti, uvědomili si možnosti, které jim demokracie nabízí a dokázali si sami prosadit řešení svých problémů.

Proto budou po celé ČR uspořádána neformální setkání s místními politiky, zástupci místní samosprávy a v neposlední řadě i se senátory a poslanci daného regionu. Diskuse bude zaměřena na místní problematiku s cílem naznačit možnosti řešení. Setkání by se měla záměrně realizovat v hostincích, jež jsou místy, která občané navštěvují a kde lépe překonají nedůvěru v okolí politické.

Chcete-li se dozvědět více, přijďte na toto setkání ve Varnsdorfu, které se bude konat 4. září od 19.00 hodin v restauraci U Modré hvězdy v Národní ulici.

Turistický infobox

Od konce dubna tohoto roku je na Městském informačním středisku Regia, a.s., umístěn turistický infobox. Je jedním ze 40 infoboxů, rozmístěných ve 35 městech na území Euroregionu Nisa díky finanční podpoře z projektu Phare CBC Evropské unie - „Zprovoznění sítě infoboxů“.

Infobox s dotykovou obrazovkou poskytuje návštěvníkům i obyvatelům Varnsdorfu informace o městě, jeho okolí i o Euroregionu Nisa ve třech jazycích (čestina, němčina, polština). Nabízí informace včetně fotografií například o historii, turistických zajímavostech ve městě i v okolí, o sportovních a rekreačních zařízeních. Jsou zde kontakty na

Městský úřad, informační středisko, na kulturní zařízení, na hasiče atd. Stránky infoboxu se budou postupně rozšiřovat o další informace. V infoboxu budou mít možnost se prezentovat i soukromí podnikatelé, nabízející své služby jak turistům, tak i obyvatelům města (např. hotely, penziony, obchody aj).

Bohužel se na počátku provozu objevily problémy s programem, které vznikaly téměř na všech instalovaných infoboxech a které se postupně snažila dodavatelská firma odstranit. V současné době je infobox již opět v provozu. chystá se ještě úprava přístupu k infoboxu a jeho okolí a viditelné turistické označení.

J. Holatová

Strípky

❖ Patnáct nových odpadkových košů bude v nejbližších dnech rozmístěno v našem městě. Některé z nich se objeví i v parku i divadla, kde dosud chyběly.

❖ **Nového majitele má bývalý objekt komunálních služeb v Karlově ulici. Podle jeho vyjádření dojde ke zbourání přilehlého stavení a zároveň se vyřeší i nelegální prodej starých krámů na dvoře tohoto domku.**

❖ Podle sdělení okresního hygienika byla ve Varnsdorfu u devíti dětí romské národnosti zjištěna žloutenka typu A. Dotčené rodiny byly upozorněny na nutnost lékařské kontroly, jinak se dopouštějí šíření nebezpečné nákazy.

❖ **Socha Klementa Gottwaldy, která stávala v parku před divadlem, dnes stojí na dvoře Technických služeb města. Kulturní komise spolu s Městskou radou budou nyní rozhodovat o jejím dalším osudu, tj. zda se najde zájemce o koupi nebo skončí ve sběru.**

❖ Zloději kradou vždy a vše. O tom se mohl přesvědčit personál restaurace Střelnice, kde zloději ukradli vstupní dveře dokonce za provozu. Městu, které je majitelem objektu, tím vznikla značná škoda, protože se jednalo o řemeslné pracně zhotovené a hezké dveře. To byl ostatně zřejmý důvod, který zloděje k jeho činu inspiroval.

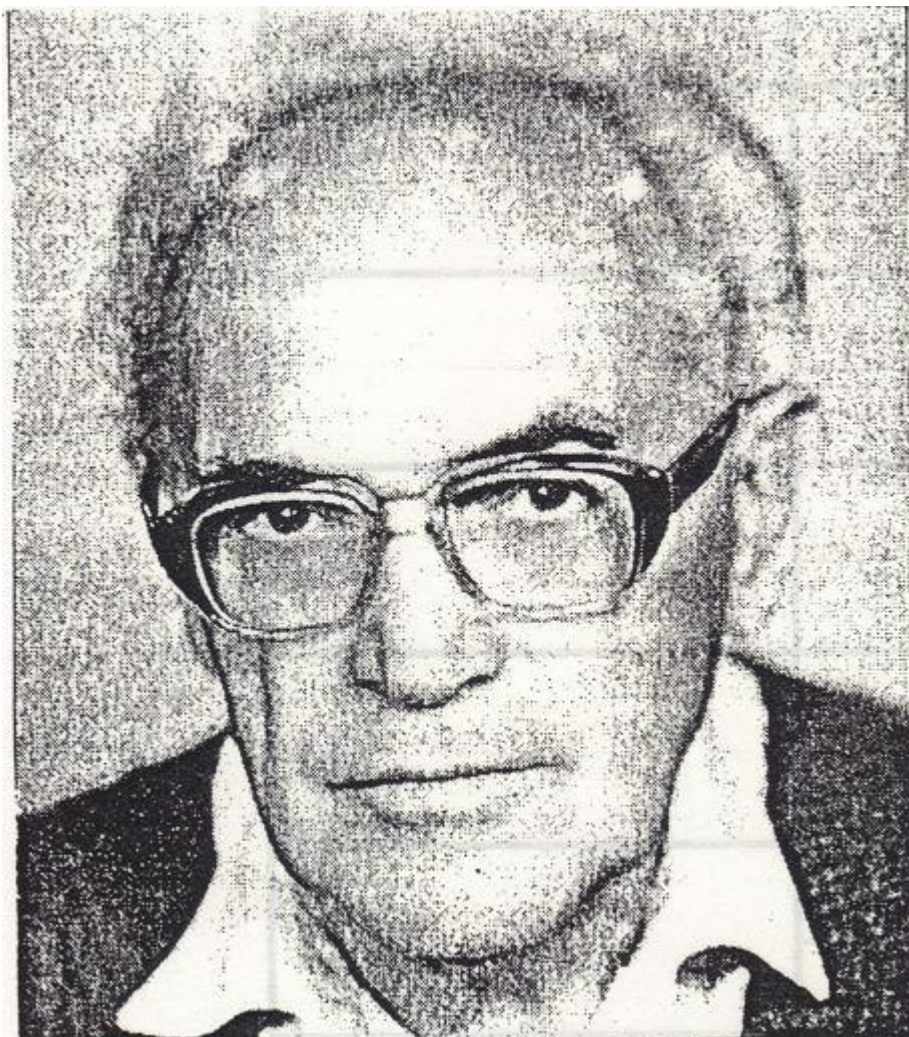
„Botičky“ pro auta

Služba motoristům. Městská policie nabízí zapůjčování nepoužívaných „botiček“ motoristům pro dodatečné zabezpečení vozidla proti odcizení. Poplatek, o němž rozhodla Městská rada, činí 20,- Kč za den. Jedná se o „botičky“ malých rozměrů. Informace na tel. 371 620 nebo 372 122 nebo přímo na Městské policii ve Varnsdorfu.

Pult centralizované ochrany. Město Varnsdorf nabízí fyzickým i právnickým osobám napojení jejich objektů nebo pracovišť na pult centralizované ochrany, provozovaný Městem Varnsdorf, s výjezdem hlídky Městské policie při narušení objektu. Informace na telefonu 372 122 nebo 0602 / 143 709, popřípadě přímo u velitele Městské policie.

Příloha č. 16:

Josef Mašín²⁴⁷

²⁴⁷ Osobní archiv Ludmily Mašínové. Fotografie Josefa Mašína.

Příloha č. 17:

Pamětní deska na radnici ve Varnsdorfu s vyobrazením Josefa Mašína²⁴⁸

²⁴⁸ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ma%C5%A1%C3%ADn.jpg> [online ke dni 17. 7. 2012]

Příloha č. 18:

Dnešní podoba varnsdorfského Hrádku²⁴⁹

²⁴⁹ <http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Luzicke-hory-jako-na-dlani-z-vyhlianky-Hradku.aspx> [online ke dni 20. 7. 2012]
<http://itakura.kes.tul.cz/jan/rozhledny/hradek2.html> [online ke dni 20. 7. 2012]